

Dobitë e diturisë.....	3
Kush sprovohet më së shumti?.....	5
Kryeni haxhin para se të mos mundenil!.....	9
Ji në shërbim të njerëzve	12
Në mëngjes është bereqeti	15
Pastërtia në islam.....	22
Shembëlltynë e kemi Pejgamberin.....	29
Tiparet e thirrësit të suksesshëm.....	35
Ebu Hanifeja dhe kijasi	39
Perceptimi i teksteve fetare dhe studimi i tyre	42
Një grua e mirë	49
Ekspozimi i sekreteve familjare	50
Një metodë këshillimi për të rinjtë.....	51
Imam Nafi	54
Ka'bu-l-Ahbar	55
Muaji Dhul-Ka'de	56
Ekzistenca e Allahut	57
Besnikëria.....	60

Parapagimi për revistën

Parapagimi kushton gjithsej **10** (dhjetë) **euro** për Europë, (përfshirë edhe Shqipërinë, Kosovën, Turqinë dhe ish republikat Jugosllave) dhe vetëm **310 denarë** për parapaguesit nga Maqedonia. Me këtë parapagim brenda një viti juve ju dërgojmë 12 numra të revistës, prej numrit aktual kur ju parapaguheni. Në këtë çmim janë të përfshira edhe harxhimet postare për dërgim të thjeshtë, tokësor.

Për parapagim mjafton që të dërgoni pajtimin tuaj me emrin dhe adresën e plotë në:

email: albislam@albislam.com

sms: +389 75 436 718

fax: +389 2 3230 827

tel: +389 2 3230 827 (çdo ditë, përveç të xhumasë dhe të dielës, prej 9 deri 16)

ose me postë në: Shtëpia botuese "Nun" rr: 110 nr: 5 1000 Shkup, Maqedoni

---

viti III nr: 29

albislam@gmail.com

redaksia: Ramadan Ramadani (kryeredaktor)

rr: 110 nr: 5

Agim Bekiri (ndihmës kryeredaktor)

Çarshija e vjetër

Bekir Halimi, Talha Kurtishi,

1000 Shkup

Alajdin Idriz, Fatmir Zaimi, Ali Shabani

fax: +389 2 3230827

Del në fillim të muajit, kalendari i hixhretit, takvimi i Türkiye Diyanet Vakfi. Numri i ardhshëm: 01 01 2006

Boton: NUN-R D00EL

Xhirollogaria: 300000001759616 Komercijalna Banka A.D. - Skopje (denar)

Xhirollogaria: 0270100209184 Komercijalna Banka A.D. - Skopje (euro)

rr. "Kej Dimitar Vlahov" 4

S.W.I.F.T. : KOB5MK2X

IBAN MK07300701002091869

Numri tatimor: 4030003487017

Revista është e regjistruar pranë Agjencisë për Informata të Maqedonisë nr. 02-124/2.

Shtypur në: Cetus Print -Shkup Tirazhi: 1000 kopje ISSN: 1409-6250

Dobitë e diturisë

Transmeton Ebu Davudi dhe Tirmidhiu nga Ebu Derda, radijallahu anhu, se Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Kush niset për në rrugë duke kërkuar dije, All-llahu do t’ia lehtësojë rrugën për në Xhennet. Vërtet edhe melekët ia shtijnë krahët kërkuarit të diturisë nga kënaqësia me veprën e tij. Për dijetarin falje kërkon çdo gjë në qiej dhe në tokë, e madje edhe peshqit në ujë. Vlera e dijetarit ndaj robit të devotshëm është sikur që është vlera e hënës ndaj të gjithë yjeve tjerë (ngase rrezja e hënës për tokën është më e fuqishme). Vërtet dijetarët janë trashëgimtarë të pejgamberëve; pejgamberët nuk kanë lënë trashëgimi dinarë as dirhemë, por ata kanë lënë për trashëgimi dijen, prandaj kush e merr, ka marrë hisen më të bollshme.”

Dobitë diturisë janë të shumta dhe të mëdha, e ne do t’i cekim disa prej tyre:

1- Dituria të bën dëshmitarë të All-llahut, për të dëshmuar se Ai është një dhe nuk meriton të adhurohet askush pos tij.

All-llahu i Madhërishtëm thotë: “All-llahu vërtetoi se nuk ka zot tjetër përveç Tij, e dëshmuar edhe engjëjt e dijetarët, dhe se Ai është Zbatues i drejtësisë. Nuk ka zot përveç Tij, Fuqplotit e të Urtit.” [Ali Imran: 18]

2- Dituria të bën trashëgimtar të Pejgamberit Muhammed, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, andaj sa më shumë që din nga feja islame, aq më shumë ke trashëguar nga trashëgimia e Pejgamberit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem.

Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Vërtet dijetarët janë trashëgimtarë të pejgamberëve; pejgamberët nuk kanë lënë trashëgimi dinarë as dirhemë, por ata

kanë lënë për trashëgimi dijen, prandaj kush e merr, ka marrë hisen më të bollshme.”

3- Dituria bën që të nderohesh nga melekët.

Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Vërtet edhe melekët ia shtijnë krahët kërkuarit të diturisë nga kënaqësia me veprën e tij.”

4- Për të diturin kërkon falje çdo krijesë madje edhe peshqit në ujë.

Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Për dijetarin falje kërkon çdo gjë në qiej dhe në tokë, e madje edhe peshqit në ujë.”

Parashtrohet pyetja: Pse të kërkojë falje peshku për dijetarin?

Dobia e dijetarit përfshin çdo gjë, deri edhe peshkun. Dijetarët nëpërmjet dijes bëjnë të njohur se çfarë është hallall dhe çfarë është haram, dhe këshilluan për sjellje të mirë me të gjitha gjallesat deri edhe me kafshën e therur (kurbanin) dhe me peshkun. All-llahu i Madhërishtëm i inspiroi të gjithë gjallesat që të kërkojnë falje për to si shpërblim për punën e tyre të mirë.

All-llahu i Madhërishtëm thotë: “Për shkak të veprave (të këqija) të njerëzve, janë shfaqur në tokë e në det të zeza, e për ta përjetuar ata një pjesë të asaj të keqeje që e bënë, ashtu që të tërhiqen (nga të këqijat).” [Rum: 41].

Në këtë ajet fisnik All-llahu na lajmëron se për shkak të mëkateve të njerëzve u përhapën trazirat në tokë dhe në det, e dijetarët janë ata që njerëzit i ndalojnë nga veprat e këqija, për këtë shkak edhe peshqit në det kërkojnë falje për dijetarët, në mënyrën e tyre.

5- Dituria e bën besimtarin më me vlerë në këtë botë dhe e ngritë në grada më të larta në Xhennet.

Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Vlera e dijetarit ndaj robit të devotshëm është sikur që është vlera e hënës ndaj të gjithë yjeve tjerë.” Kjo kështu, sepse hëna ka ndriçim shumë më të madhë për tokën se sa yjet. Kështu pra, edhe dijetari ka ndriçim më të madhë për njerëzit se sa besimtari i thjeshtë.

All-llahu, subhanehu ve teala, thotë: “All-llahu i lartëson ata që besuan prej jush, i lartëson në shkallë të lartë ata të cilëve u është dhënë dituri. All-llahu është i njohur mirë me atë që punoni.” [Muxhadele: 11]. Ibën Abbasi, radijallahu anhu, duke e komentuar këtë ajet thotë: “Dijetarët janë më lartë se besimtarët (e thjeshtë) 700 gradë, dhe ndërmjet dy gradave distanca është 500 vite.”

Sufjan Ibën Ujejne ka thënë: “Postin më të lartë tek All-llahu e kanë ata që i njohin më së miri raportet mes All-llahut dhe robërve të Tij, e ata janë Pejgamberët dhe Dijetarët.”

6- Prej dobive të diturisë është shtimi i devotshmërisë dhe rritja e imanit.

All-llahu, subhanehu ve teala, thotë: “(A jobesimtari e ka gjendjen më të mirë) Apo ai që kohën e natës e kalon në adhurim, duke bërë sexhde, duke qëndruar në këmbë, i ruhet (dënimit të) botës tjetër dhe shpreson në mëshirën e Zotit të vet? Thuaj: “A janë të barabartë ata që dinë dhe ata që nuk dinë?” Po, vetëm të zotët e mendjes marrin mësim.” [Zumer: 9].

Poashtu All-llahu i Madhërishëm thotë: “Po All-llahut ia kanë frikën nga robërit e Tij vetëm dijetarët, All-llahu është mbi gjithçka, është mëkatfalës.” [Fatir: 28].

Abdullah Ibën Mesudi, radijallahu anhu, ka thënë: “Shenjë e mjaftueshme e devotshmërisë është dituria, ndërsa shenjë e mjaftueshme e mendjemadhësisë është padituria.”

Hasan el-Basriu ka thënë: “Sikur mos të ishin dijetarët njerëzit do të bëheshin si egërsirat.”

Muadh Ibën Xhebeli, radijallahu anhu, ka thënë: “Mësojeni dijen, pasi mësimi i saj për hir të All-llahut është devotshmëri, kërkimi i saj është adhurim, egzaminimi i saj është xhihad, të mësuarit atij që nuk e din është sadaka, të mësuarit e familjes afrimetet. Ajo është shoqëruesi në vetmi.”

Fet'h el-Musilij tha: “Nëse nuk i japim të sëmurit as ushqim, as pije dhe as ilaçe, a nuk është i destinuar të vdesë? I thanë: Po. Tha: Gjithashtu edhe zemrës nëse i ndalohet urtësia dhe dija për tre ditë, ajo do të vdesë.”

Llukmani i urtë e këshilloi djalin e tij duke i thënë: “O biri im: Ulu pranë dijetarëve me thjeshtësi dhe shoqëroi ato, sepse All-llahu i ringjall zemrat me dritën e urtësisë siç ringjall tokën e shkretë me ujin e shiut.”

7- Dituria është shenjë se All-llahu ia don të mirën atij personi.

Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Kujt i dëshiron All-llahu mirë, ia mundëson që ta kuptojë fenë” [Buhariu dhe Muslimi]. Pra, sa më shumë që e njeh islam-in, kjo është shenjë se All-llahu ta don të mirën. Dituria është kriter për atë të cilin e do All-llahu, e jo pasuria, fama apo pozita. All-llahu të mirat e kësaj bote ia jep atij që e do dhe atij që nuk e do, mirëpo fenë ia jep vetëm atij që e do.

8- Dituria shkakton që shpërblimi i atij personi të vazhdojë edhe pas vdekjes së tij, nëse pas veti ka lënë dituri e cila u bën dobi njerëzve, qoftë ajo me shkrim apo nëpërmjet nxënësve të cilët ai i ka mësuar.

Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Kur njeriu vdes, veprat e tij ndërpriten, pos në tre raste: nëse pas vete ka lënë sadaka rrjedhëse, dituri të cilën e shfrytëzojnë të tjerët dhe fëmijë të ndershëm i cili do të lutet për të.” [Muslimi].

Omer Islami

Kush sprovohet më së shumti?

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sellem, thotë: “Njerëzit që më së shumti sprovohen janë pejgamberët, pastaj ata që janë më afër tyre, pastaj ata që janë më afër tyre. Sprovohet njeriu aq sa ka fe, ai që ka fe të madhe i shtohet sprovimi, kurse ai që është i dobët në fe, i lehtësohet sprovimi. Sprovohet besimtari aq, sa që ecë në mesin e njerëzve, duke mos mbetur në te asnjë mëkat”. (Buhariu).

Hadith madhështor me domethënie gjigante. Fjalë të zgjedhura të cilat mund të dalin vetëm nga njeriu i zgjedhur, i cili nuk flet nga hamendja, por nga shpallja që i shpallet nga i Dituri, i Urti.

Ky është një hadith bazë sa i përket temës së sprovimit, e ai që e analizon këtë hadith do t'i mjaftojë për ta kuptuar esencën e çështjes së sprovimit.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sellem, në këtë hadith me pak fjalë e sqaron krejt atë që duhet të dihet në lidhje me sprovat. Hadithi ndahet në tri pjesë, ku secila prej tyre tregon një çështje të caktuar:

1. “Njerëzit që më së shumti sprovohen janë pejgamberët, pastaj ata që janë më afër tyre, pastaj ata që janë më afër tyre.”

Kjo pjesë e hadithit na bën të qartë një të vërtetë të madhe, e ajo është se: Ligji i All-llahut në këtë botë është se Ai do t'i sprovtojë besimtarët, e nga ky ligj nuk përjashtohet askush, as krijesat më fisnike - pra të Dërguarit, alejhimus-selam.

All-llahu, subhanehu ve teala, thotë: “A menduan njerëzit të thonë: “Ne kemi besuar, e të mos vihen në sprovë?” Ne i sprovuam ata që ishin para tyre, ashtu që All-llahu gjithqysh do t'i dallojë ata që e thanë të vërtetën, do t'i dallojë dhe gënjeshtrarët”. [Ankebut: 2-3].

Kështu Ai, subhanehu ve teala, na bën të ditur se sprova është gjë e pashmangshme, janë sprovuar të dërguarit, janë sprovuar ata që ishin para nesh dhe do të sprovohen ata që do të vijjnë pas nesh. Kështu ka caktuar i Dituri, i Urti. Fundi fundit, e tërë jeta është sprovë, siç thotë Ai, subhanehu ve teala: “Ai është që krijoi vdekjen dhe jetën, për t'ju provuar se cili prej jush është më vepërmirë...” [Mulk: 2].

Pastaj All-llahu, subhanehu ve teala, tregon se sprovat janë të llojllojshme, duke thënë: “Ju patjetër do të sprovoheni si në pasurinë tuaj, si në vetën tuaj, madje do të dëgjoni ofendime të shumta prej atyre që u është dhënë libri para jush, e edhe prej idhujtarëve, po në qoftë se duroni dhe ruheni, ajo është gjëja më vendimtare”. (Ali Imran: 186).

Nga mëshira e Tij, All-llahu, tebareke ve teala, na i mëson dy gjëra për ti kaluar sprovat me sukses, e ato janë:

1. Durimi,
2. Devotshmëria.

Pra, gjëja e parë që na mëson Resulull-llahu, alejhis-selam, në këtë hadith është se sprovat janë të pashmangshme, se me

to do të sprovohen të dërguarit dhe pasesit e tyre deri në Ditën e Gjykimit.

2. “Sprovohet njeriu aq sa ka fe, ai që ka fe të madhe i shtohet sprovimi, kurse ai që është i dobët në fe, i lehtësohet sprovimi.”

Pasi që na e qartësoi se sprovat janë ligj i All-llahut dhe se do të sprovohen të gjithë, në këtë pjesë i Dërguari i All-llahut na tregon kriterin në bazë të cilit njerëzit sprovohen, e ai është: imani (besimi).

Kjo është drejtësia e All-llahut, azze ve xhel: E sprovon atë që ka besim të dobët me sprovë më të vogël, sepse ai mund të durojë më pak dhe meriton shpërblim më të vogël, kurse atë që ka besim të madh e sprovon më shumë, sepse ai mund të durojë më shumë dhe meriton shpërblim më të madh.

Nëse imani është i madh, sprovat janë të asaj grade, e nëse është i vogël, aq janë edhe sprovat. Ky fakt i jep vullnet, kurajo dhe shpresë të sprovuarit, sepse:

- Sprova e tij tregon se ai ka besim, tregon se ai është në rrugën e drejtë, në rrugën e të dërguarve dhe njerëzve të mirë, sepse ata janë sprovuar me sprovat më të rënda.

- Sprova - nëse kalohet si duhet - është në dobi të të sprovuarit, e assesi në dëm të tij. All-llahu i Madhërishtëm me anë të sprovës do t’ia fshijë mëkatet dhe do t’ia ngritë gradat e tija në xhennet.

Të dashur vëllezër! A nuk mjafton ky fakt që të na ndihmojë të mos dëshpërohemi dhe të mos demoralizohemi kur të goditemi me ndonjë sprovë, por të durojmë dhe të shpresojmë në shpërblimin e All-llahut?

3. “Sprovohet besimtari saqë ecë në mesin e njerëzve, duke mos mbetur në te asnjë mëkat”.

Pasi që tregoi se sprova është ligj i All-llahut dhe pasi që e tregoi kriterin në bazë

të të cilit njerëzit sprovohen, në këtë pjesë Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, na tregon urtësinë e cila qëndron pas sprovave, sepse All-llahu është i Urtë dhe ska mundësi të veprojë diçka kot, mirëpo Ai e bën atë me një qëllim të caktuar, qëllim i cili padyshim se është i drejtë dhe i urtë.

Besimtarët kanë dobi të mëdha nga sprovat, edhe atë:

- All-llahu nga mëshira e Tij me anë të sprovave na i fal mëkatet tona dhe na i ngritë gradat tona në xhennet.

- Sprovat e kalitin personalitetin e besimtarit dhe e përsosin, e bëjnë të durueshëm dhe të qëndrueshëm, të aftë dhe të kujdesshëm, e bëjnë të përgaditur për ta bartur emanetin e “mëkëmbësit në tokë” mbi supet e tij dhe për ta kryer këtë funksion ashtu si duhet. Dihet se ai që e fiton një gjë pa mund, nuk i’a din vlerën dhe shumë shpejt e humbë, kurse ai që e fiton me mund, i’a din vlerën dhe lufton me mish e me shpirt që ta ruaj atë.

- Sprovat i pastrojnë rradhët e besimtarëve nga munafikat, dyfyrëshat dhe të luhatshmit në fe.

Pejgamberi, alejhis-selam, ka thënë: “E çuditshme është çështja e besimtarit. Çështja e tij është krejt mirë për të dhe nuk është e tillë për askënd tjetër. Nëse besimtarin e godet gëzimi, ai falënderon (All-llahun), e kjo i sjell dobi, kurse nëse e godet e keqja, ai bën durim (sabër) andaj edhe kjo i sjell dobi (shpërblim)”. [Muslimi].

Pjesa “dhe nuk është e tillë për askënd tjetër” na sqaron se pabesimtarët (kafirët) nuk e fitojnë këtë mirësi nga sprovat. Ato janë dënim për ta.

Kjo është ajo që All-llahu na e lehtësoi nga nxjerja e përfitimeve nga ky hadith i madh. Ku e kemi qëlluar, ajo është nga

mirësia e All-llahut, e ku kemi gabuar, ajo është nga dobësia jonë dhe nga shejtani.

E lusim All-llahun, tebareke ve tealë, që të na mëson atë që është e dobishme dhe të na mundëson të kemi dobi nga ajo që e mësojmë. Amin. Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, thotë: “Njerëzit që më së shumti sprovohen janë pejgamberët, pastaj ata që janë më afër tyre, pastaj ata që janë më afër tyre. Sprovohet njeriu aq sa ka fe, ai që ka fe të madhe i shtohet sprovimi, kurse ai që është i dobët në fe, i lehtësohet sprovimi. Sprovohet besimtari aq, sa që ecë në mesin e njerëzve, duke mos mbetur në të asnjë mëkat”. (Buhariu).

Hadith madhështor me domethënie gjigante. Fjalë të zgjedhura të cilat mund të dalin vetëm nga njeriu i zgjedhur, i cili nuk flet nga hamendja, por nga shpallja që i shpallet nga i Ditur, i Urti.

Ky është një hadith bazë sa i përket temës së sprovimit, e ai që e analizon këtë hadith do t'i mjaftojë për ta kuptuar esencën e çështjes së sprovimit.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në këtë hadith me pak fjalë e sqaron krejt atë që duhet të dihet në lidhje me sprovat. Hadithi ndahet në tri pjesë, ku secila prej tyre tregon një çështje të caktuar:

1. “Njerëzit që më së shumti sprovohen janë pejgamberët, pastaj ata që janë më afër tyre, pastaj ata që janë më afër tyre.”

Kjo pjesë e hadithit na bën të qartë një të vërtetë të madhe, e ajo është se: Ligji i All-llahut në këtë botë është se Ai do t'i sprovtojë besimtarët, e nga ky ligj nuk përjashtohet askush, as krijesat më fisnike - pra të Dërguarit, alejhimus-selam.

All-llahu, subhanehu ve tealë, thotë: “A menduan njerëzit të thonë: “Ne kemi besuar, e të mos vihen në sprovë?” Ne i sprovuam ata që ishin para tyre, ashtu që All-

llahu gjithqysh do t'i dallojë ata që e thanë të vërtetën, do t'i dallojë dhe gënjeshtarët”. [Ankebut: 2-3].

Kështu Ai, subhanehu ve tealë, na bën të ditur se sprova është gjë e pashmangshme, janë sprovuar të dërguarit, janë sprovuar ata që ishin para nesh dhe do të sprovohen ata që do të vijnë pas nesh. Kështu ka caktuar i Ditur, i Urti. Fundi fundit, e tërë jeta është sprovë, siç thotë Ai, subhanehu ve tealë: “Ai është që krijoi vdekjen dhe jetën, për t'ju provuar se cili prej jush është më vepërmirë...” [Mulk: 2].

Pastaj All-llahu, subhanehu ve tealë, tregon se sprovat janë të llojllojshme, duke thënë: “Ju patjetër do të sprovoheni si në pasurinë tuaj, si në vetën tuaj, madje do të dëgjoni ofendime të shumta prej atyre që u është dhënë libri para jush, e edhe prej idhujtarëve, po në qoftë se duroni dhe ruheni, ajo është gjëja më vendimtare”. (Ali Imran: 186).

Nga mëshira e Tij, All-llahu, tebareke ve tealë, na i mëson dy gjëra për ti kaluar sprovat me sukses, e ato janë:

1. Durimi,
2. Devotshmëria.

Pra, gjëja e parë që na mëson Resulull-llahu, alejhis-selam, në këtë hadith është se sprovat janë të pashmangshme, se me to do të sprovohen të dërguarit dhe pasuesit e tyre deri në Ditën e Gjykimit.

2. “Sprovohet njeriu aq sa ka fe, ai që ka fe të madhe i shtohet sprovimi, kurse ai që është i dobët në fe, i lehtësohet sprovimi.”

Pasi që na e qartësoi se sprovat janë ligj i All-llahut dhe se do të sprovohen të gjithë, në këtë pjesë i Dërguari i All-llahut na tregon kriterin në bazë të cilit njerëzit sprovohen, e ai është: imani (besimi).

Kjo është drejtësia e All-llahut, azze ve xhel: E sprovon atë që ka besim të dobët me

sprovë më të vogël, sepse ai mund të durojë më pak dhe meriton shpërblim më të vogël, kurse atë që ka besim të madh e sprovon më shumë, sepse ai mund të durojë më shumë dhe meriton shpërblim më të madh.

Nëse imani është i madh, sprovat janë të asaj grade, e nëse është i vogël, atëherë janë edhe sprovat. Ky fakt i jep vullnet, kurajo dhe shpresë të sprovuarit, sepse:

- Sprova e tij tregon se ai ka besim, tregon se ai është në rrugën e drejtë, në rrugën e të dërguarve dhe njerëzve të mirë, sepse ata janë sprovuar me sprovat më të rënda.

- Sprova - nëse kalohet si duhet - është në dobi të të sprovuarit, e assesi në dëm të tij. All-llahu i Madhërishëm me anë të sprovës do t'ia fshijë mëkatet dhe do t'ia ngritë gradat e tija në xhennet.

Të dashur vëllezër! A nuk mjafton ky fakt që të na ndihmojë të mos dëshpërohemi dhe të mos demoralizohemi kur të goditemi me ndonjë sprovë, por të durojmë dhe të shpresojmë në shpërblimin e All-llahut?

3. "Sprovohet besimtari saqë ecë në mesin e njerëzve, duke mos mbetur në te asnjë mëkat".

Pasi që tregoi se sprova është ligj i All-llahut dhe pasi që e tregoi kriterin në bazë të të cilit njerëzit sprovohen, në këtë pjesë Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, na tregon urtësinë e cila qëndron pas sprovave, sepse All-llahu është i Urtë dhe ska mundësi të veprojë diçka kot, mirëpo Ai e bën atë me një qëllim të caktuar, qëllim i cili padryshim se është i drejtë dhe i urtë. Besimtarët kanë dobi të mëdha nga sprovat, edhe atë:

- All-llahu nga mëshira e Tij me anë të sprovave na i fal mëkatet tona dhe na i ngritë gradat tona në xhennet.

- Sprovat e kalitin personalitetin e besimtarit dhe e përsosin, e bëjnë të durueshëm dhe të qëndrueshëm, të aftë dhe të kujdesshëm, e bëjnë të përgaditur për ta bartur emanetin e "mëkëmbësit në tokë" mbi supet e tij dhe për ta kryer këtë funksion ashtu si duhet. Dihet se ai që e fiton një gjë pa mund, nuk i'a din vlerën dhe shumë shpejt e humbë, kurse ai që e fiton me mund, i'a din vlerën dhe lufton me mish e me shpirt që ta ruaj atë.

- Sprovat i pastrojnë rradhët e besimtarëve nga munafikat, dytyrëshat dhe të luhatshmit në fe.

Pejgamberi, alejhis-selam, ka thënë: "E çuditshme është çështja e besimtarit. Çështja e tij është krejt mirë për të dhe nuk është e tillë për askënd tjetër. Nëse besimtarin e godet gëzimi, ai falënderon (All-llahun), e kjo i sjell dobi, kurse nëse e godet e keqja, ai bën durim (sabër) andaj edhe kjo i sjell dobi (shpërblim)". [Muslimi].

Pjesa "dhe nuk është e tillë për askënd tjetër" na sqaron se pabesimtarët (kafirrat) nuk e fitojnë këtë mirësi nga sprovat. Ato janë dënim për ta.

Kjo është ajo që All-llahu na e lehtësoi nga nxjerja e përfitimeve nga ky hadith i madh. Ku e kemi qëlluar, ajo është nga mirësia e All-llahut, e ku kemi gabuar, ajo është nga dobësia jonë dhe nga shejtani.

E lusim All-llahun, tebareke ve teala, që të na mëson atë që është e dobishme dhe të na mundëson të kemi dobi nga ajo që e mësojmë. Amin.

Omer Islami

Kryeni haxhin para se të mos mundeni!

Falendero Allahun, subhanehu ve tealà, o vëlla i dashur, ngaqë të ka dhënë jetë të arrish të shohish se si ditët dhe muajt kalojnë. Tani është afruar koha e haxhit, dhe së shpejti grupet e haxhijve fillojnë ta mbushin kozmosin me telbijet dhe tekbirot e tyre. Duke ardhur nga vende të largëta të lindjes dhe perëndimit. Disa prej tyre kanë grumbulluar para tërë jetës së tyre duke ndarë nga kafshata e bukës për të kursyer mjete me të cilat do të kryejnë këtë obligim të madh.

E ti vëlla musliman nëse ke mundësi dhe i përmbush kushtet pse të shtyjsh kryerjen e këtij adhurimi? A nuk ndëgjove për fjalët e Allahut, subhanehu ve tealà: „Për hirë të Allahut, vizita e shtëpisë (Qabes) është obligim për atë që ka mundësi udhëtimi te ajo, e kush nuk e beson; All-lahu nuk është i nevojshëm për (ibadetin që e bëjnë) njerëzit.“ Ali Imran-97

“E kryenie haxhin dhe umrenë për hir të All-lahut,...“ Bekare-196

„Dhe thirr ndër njerëz për haxhin, se të vijnë ty këmbësorë e edhe kalorës me deve të rraskapitura që vijnë prej rrugëve të largëta.“ Haxh-27

Vëllau im! Haxhi është një prej pesë kushteve të Islamit, Resulullahu sallallahu alejhi ve sel-lem ka thënë: “Islami është ndërtuar mbi pesë shtylla: Dëshmia se nuk ka zot tjetër përveç All-lahut dhe se Muhamedi është rob dhe i dërguar i Tij, falja e namazit, dhënia e zekatit, agjërimi i ramazanit dhe kryerja e haxhit.” (Transmetuar nga Buhariu dhe Muslimi)

Obligohet muslimani i cili ka mundësi, të shpejtoje shkuarjen në haxh që të mos bie në mëkat. Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: „shpejtoni për në haxh, ngase

asnjëri prej jush nuk dinë se çka do ti ndodhë“ (transmeton-Ahmedi)

Nga Abdurrahman Ibën Sabit, radijallahu anhu, se Muhamedi alejhis-selam ka thënë: „Kush do që vdes e nuk e ka kryer haxhin, përveç nëse ka qenë i sëmurë, ose nuk i ka lejuar sunduesi ose nga ndonjë shkak i qartë, atëherë është njëlloj se si ka vdekur, si jahudi ose si krishterë“ (merfu - Bejhaki)

Omer ibën Hattabi, radijallahu anhu, ka thënë: „mendova të dërgojë njerëz nëpër disa vende të shohin se kush ka mundësi dhe nuk kryen haxhin, ta urdhërojnë me paguajtje të xhizjes, ata s’janë musliman, ata s’janë musliman.“ (Bejhaki)

Nga Ibën Abbasi, radijallahu anhu, ka thënë: Muhamedi alejhis-selam ka thënë: „Kush ka pasuri që me te arrinë shkuarjen në haxh ose dhënien e zekatit dhe nuk e bën ate, kërkoni prej tij të kthehet në Islam para vdekjes së tij.“ I tha një njeri: O Ibën Abbas ke frikë Allahun ngase nga mosbesimtari kërkohet të kthehet në Islam para vdekjes! Ibën Abbasi u tha: do tua lexoj ajetin kur’anor: „O ju që besuat, as pasuria juaj e as fëmijët tuaj të mos u shmangin prej adhurimit të All-lahut, e kush bën ashtu të tillët janë mu ata të humburit.“ Muna-fikun-9. (transmeton Tirmidhi dhe ibn Xheriri)

Obligohesh me shpejtim dhe nxitje për kryerje të këtij ibadeti o vëlla! Tani është lehtësuar vajtja dhe falenderimi i takon Allahut. Mos le që shejtani të të ndale! Dhe mos thuj do ta bëj në të ardhme, dhe mos të gënjë shpresat! Pyete vehten deri kur do ta shtyjsh kryerjen e haxhit për në vit të ardhshëm! Kush dinë a mbi tokë apo ndër tokë do jesh vitin e ardhshëm? Dikujt shejtani i

kujton arsye të parëndësishme dhe sheh se si ai shtyn kryerjen e haxhit çdo vjet për vjetin e ardhshëm! Arsyetohet me kallabëllëkun dhe nxehtësinë! E çdo vjet është ashtu! Mendohet si gjyshët e tu kanë udhëtuar me muaj të tëra në këmbë vetëm që të kryejnë haxhin!

O musliman! Vlera e haxhit është e madhe dhe shpërblimi për te është i madh! Ky ibadet është sintezë i adhurimit trupor dhe atij material. E para me lodhje dhe mund kurse e dyta me shpenzimet që i bën në këtë rrugë.

Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: „kush e kryen haxhin dhe (gjatë kryerjes se tij) nuk shan dhe nuk bën mëkat, kthehet si ate ditë kur është i lindur nga nëna e tij“ (muttefekun alejhi)

E pyetën Pejgamberin, sallallahu alejhi ve sel-lem: cilët punë jamë më të vlefshme? „besimi në Allahun dhe të dërguarin e Tij“ u tha: „më pastaj?“ tha: „lufta në rrugë të Allahut“ u tha: „e më pastaj?“ tha: „haxhi i pranuar“. (Buhari).

Pejgamberi, sallallahu alejhi ve sel-lem, nxitte në shtuarje të adhurimeve siç nxitte edhe për haxh dhe umre dhe ka thënë: „përqëndrohuni në kryerje të haxhit dhe umresë, këta të dyja largojnë varfërinë dhe mëkatet sikur që zjarri pastron hekurin, arrin dhe argjentin, dhe ska shpërblim veç xhenetit për haxhin e pranuar“ (Tirmidhi)

Dhe në një tjetër hadith thotë: „Umreja pas umresë është shpagim për çka ka pasur ndërmjet (prej mëkateve të vogla) kurse për haxhin e pranuar ska shpërblim veç xhenetit“ (Muslim).

Shpërblimi është i madh edhe pse krejt kjo zgjatë dy ose tri javë. Kjo është një dhunti e madhe. Pra mos ngurro në marje të vendimit! Falenderohu Allahut për këtë dhunti, kryej këtë adhurim se jemi të krijuar për të adhuruar Allahun, subhanehu ve teala. Pra mos ngurro dhe mos thuaj do ta bëjë këtë në të ardhmen por gëzohu se do jesh mysafir

fir i Gjithmëshirshmit e Ai i përgjigjet atyre që i luten dhe u jep atyre që prej Tij kërkojnë.

Gëzohu për ditën kur do të të falen mëkatet se Muhammedi, alejhis-selam thotë: „në asnjë ditë tjetër Allahu nuk liron nga zjarri i zehennemit më shumë robër se sa në ditën e Arafatit“ (muslim).

Pra investo kohën tënde në ato gjëra të cilat do të të sjellin dobi në ditën kur nuk të sjell dobi as malli e as evladi, atë ditë kur fletat në të cilat janë të shkruara veprat tona hapen e zemrat do të rënqethen, shpirtat trazohen e njerëzit të duken si të dehur por ato nuk do jenë të dehur ...por ndëshkimi i Allahut është i rëndë.

Vëlla! Puno për këtë botë për aq sa do qëndrosh në te dhe puno për botën tjetër për aq sa do qëndrosh në te. Mos e shtyj më këte se vdekjen e ke para teje, sëmundjet në derë të trokasin kurse gajlet asnjëherë nuk kryhen! Kërko ndihmë nga Allahu dhe në te mbështetu dhe bëhu prej atyre të cilët këtë vitë do të bëjnë telbije dhe të thërasin tek bire.

E nëqoftëse të hapet zemra për këtë vendim dhe vendos të bëjsh haxhin për hirë të Allahut subhanehu ve teala, desha vetëm të të përkujtoj për disa gjëra:

1. fal namaz të istihares dhe konsulttohu me njerëzit, ska pësuar ai që ka bërë istihare edhe s'është penduar ai që është këshilluar. Këto dy rekate do të ndihmojnë shumë.

2. sinqeriteti i qëllimit, duhesh të kesh për qëllim ta kryesh këtë ibadet vetëm për hirë të Allahut subhanehu ve teala ngase „veprat maten sipas qëllimeve, dhe çdonjërit i takon ajo çka ka pasë për qëllim“ (Buhari dhe Muslim)

3. mëso mbi mënyrën se si kryhet haxhi, ndiq ligjërata dhe lexo libra mbi këte që të mund të bëjsh një haxh të vyer sipas rregullave.

4. leri familjes tënde në dispozicion mjete të mjaftueshme për jetesë deri në kthimin

tënd, porositi ata me frikë respekt ndaj Krijuesit dhe sigurohu për ta nga ndonjë frikë apo trazirë.

5. pendohu nga të gjithë mëkatet. Allahu subhanehu ve tela thotë: „...pendohuni të gjithë te All-llahu, o besimtarë, në mënyrë që të gjeni shpëtim.“ (Nur-31) Pendimi është: braktisja e krejt mëkateve, pendimi për të kaluarën dhe mospërsëritja e tyre në të ardhmen. Poqese ke bërë dëm dikujt ja kthen dhe kërkon hallallëk, qoftë ajo gjë e nderit, pasurisë apo diç tjetër.

Dijetari i mirënjohur AbdulAziz bin Bazi (rahimehullah) thotë: „nëse dikush nuk kryen namazin dhe mohon obligueshmërinë e tij është mosbesimtar sipas gjithë dijetarëve islam dhe nuk i pranohet haxhi, e nëse dikush e len nga përtacia dhe mospërfillja atëherë ka dy mendime njëri se i pranohet dhe tjetri se nuk i pranohet. Unë qëndroj në mendimin se nuk i pranohet ngase Muhammedi, sallall-llahu alejhi ve sel-em, thotë: „Besë që kemi mes nesh dhe mes tyre është namazi, kush e len ate ka bërë kufr“ dhe poashtu thotë: „ndërmjet njeriut dhe kufrit e shirkut është lënia e namazit“ dhe këto përfshijnë ata që e mohojnë namazin si dhe ata që e lënë namazin nga përtacia.“

6. me shkuar me pasuri hallall. Ate pasuri të cilën e kemi fituar në mënyrë të lejuar që mos të na ndodhë t'i marrim mëkatet tona me vehte në këtë udhëtim. Ai i cili kryen haxhin me pasuri të dyshimtë nuk i pranohet ky ibadet dhe edhe nëse i pranohet ai ka bërë mëkat nga njëra anë. Ka ardhur në hadith se Muhammedi, sallall-llahu alejhi ve sel-em, ka

thënë: „Kur të dale haxhiu të kryej haxhin dhe pasuria e tij është e pastërt, kur të vëndoje këmbën e tij në uzengjit e kalit dhe të thotë: Lebbejke Allahumme lebbejke (të përgjigjem o Allahu im, ty të përgjigjem) i thot atij thirësi prej lart: ti e ke pasurinë hallall dhe e ke kalin hallall, haxhi jot është i pranuar dhe nuk të refuzohet. Kur të dale me pasuri të fëlliqte, haram; e të vëndoje këmbën e tij në uzengjit e kalit dhe të thotë: Lebbejke Allahumme lebbejke (të përgjigjem o Allahu im, ty të përgjigjem) i thot atij thirësi prej lart: ti e ke pasurinë haram dhe e ke kalin haram, haxhi jotë refuzohet dhe nuk të pranohet“ (Taberani)

7. zgjedhja e shoqërisë së mirë. Ata janë ndihma jote ma e mirë në këtë rrugë; të përkujtojnë ate çka e haron, të mësojnë ate çka nuk e din dhe të rrethojnë me vëmendje dhe mbrojtje.

8. të respektosh rregullat e udhëtimit dhe të thuash lutjet përkatëse, ashtu që në çdo tatëpjetë do të thuash Allahu Ekber dhe në çdo teposhtëze; Subhanallah, dhe lutjet tjera të udhëtimit.

9. duhesh të jesh i qetë dhe të durosh mundimet e rrugës duke ditur se krejt ato janë vepra të mira në ditën e gjykimit. Mos i humb veprat e tua për shkak të ofendimeve dhe përmbaj gjuhën dhe dorën tënde nga muslimanët.

10. ule shikimin dhe përmbaju ndalesave të sheriatit.

Allahu, subhanehu ve teala, na pranoftë veprat tona të mira dhe na bëftë neve dhe prindërit tanë prej atyre të cilëve u janë falur mëkatet dhe të cilët këtë vit do të shqiptojnë: (të përgjigjem o Allahu im, ty të përgjigjem).

Shkroi: AbdulMelik el-Kasim
Përktheu: Ramadan Ramadani

Ji në shërbim të njerëzve

I
Keni frikë të vërtetë ndaj All-llahut, o ju robër të All-llahut. Devotshmëria qëndron në kundërshtimin e epshit, kurse fatzisia në braktisjen e udhëzimit.

Musliman të nderuar!

All-llahu, azze ve xhel-le, i ka dalluar njerëzit në poste dhe autoritet, në dije dhe adhurim dhe ka caktuar që njerëzit të jenë në shërbim të njëri tjetrit për tu realizuar mëkëmbësia dhe të zhvillohet jeta në ruzullin tokësor.

"Ai është që ju bëri sundues (zëvendësues) në tokë (pas shkatërrimit të atyre që ishin më parë) dhe lartësoi në një shkallë më të lartë disa nga ju mbi të tjerët, për t'ju sprovuar në atë që ju dha. All-llahu është ndëshkues i shpejtë, është që falë e Mëshirues". (El-Enam: 165).

"...Ne kemi përcaktuar ndër ta gjendjen e jetës në këtë botë; Ne kemi dalluar disa në shkallë më të lartë se të tjerët, që të shfrytëzojnë njëri-tjetrin për shërbime. ...". (Ez-Zuhuf: 32).

Në ankesën e të varfurit ka sprovë për të pasurin, në thyerjen e të dobët ka provim për të fuqishmin, në dhimbjet e të sëmurit ka urtësi për të shëndetshmin, etj.

Për shkak të këtij ligji kozmologjik kanë ardhur ligjet fetare për të urdhëruar dhe stimuluar bashkëpunimin mes njerëzve, shërbimin e njerëzve, largimin e brengave të tyre, ndërmjetësimi për ta për të realizuar vazhdimësinë e dashurisë, mbetjen e afërsisë dhe manifestimin e vëllezërisë.

Feja është përulje e adhurimit dhe sjellje e mirë me njerëz.

Ibën Kajimi, rahimehull-llah, ka thënë:

"Logjika, feja, natyra e pastër dhe përvoja e popujve të ndryshëm për nga raca, kombi dhe feja dëshmojnë se afrimi te Zoti i botërave, bamirësia dhe mirësia ndaj njerëzve janë prej shkaqeve që sjellin çdo të mirë dhe se veprimet e kundërta janë prej shkaqeve që sjellin çdo të keqe. Andaj mënyra më e mirë për të sjellur dhuntitë e All-llahut dhe për të larguar denimet e Tija është respektimi i Tij dhe bamirësia ndaj njerëzve". ("El-Xhevabul-Kafi", fq. 9).

Tu bësh dobi njerëzve dhe të vep[rosh për tua larguar brengat është prej cilësive të pejgamberëve. Pejgamberi fisnik, Jusufi, alejhisselam, është shembull në këtë drejtim. Vëllezërit e tij edhe pse bën çmos në dëm të tij, ai u dha gjërat për të cilat kishin nevojë dhe nuk u mangësoi asgjë.

Musai, alejhisselam, kur arriti te uji i Medjenit dhe gjeti aty njerëz që u jepnin ujë bagëtisë së tyre dhe vërejtë dy gra të dobëta e ngriti gurin nga pusi dhe u mundësoi që edhe ato tu japin ujë bagëtisë së tyre.

Hatixheja, radijall-llahu anha, e përshkruan Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, duke thënë:

"Ti i vazhdon raportet familjare, i bartë gjërat e njerëzve, i jep skamnorit, kujdesesh për mysafirin dhe u ndihmon njerëzve për nevojat e tyre". (Buhariu dhe Muslimi).

Njeriu më i ndershëm, Muhammedi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, kur kërkohej prej

tij tia kryen dikujt ndonjë punë nuk e kthente bosh atë njeri.

Xhabiri, radijall-llahu anhu, thotë:

"Çdo herë që është kërkuar diçka nga Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ai nuk ka thënë: jo". (Buhariu dhe Muslimi).

Dynjaja është shumë me pak vlerë andaj nuk duhet të refuzohet ai që e kërkon atë.

Në këtë rrugë kanë vazhduar sahabet dhe burrat e devotshëm.

Omeri, radijall-llahu anhu, kujdesej për gratë e veja dhe u dërgonte ujë natën.

Ebu Vaili, rahimehull-llah, i vizitonte plakat e lagjes së tij çdo ditë, ua blente gjërat e nevojshme dhe ato që u shërbenin atyreve. (shiko: "Xhamiul-Ulumi Vel-Hikemi", fq. 341).

Shërbimi i njerëzve dhe kujdesi për të ngratët është argument i origjinës së mirë të këtij njeriu, origjinës së pastër, zemërdlirësisë dhe mirësisë së brendësisë së tij.

Zoti ynë i mëshiron njerëzit e mëshirshëm.

All-llahu ka njerëz të Tij që i ka dalluar me begati të ndryshme që tu shërbejnë njerëzve, kurse shpërblimi i largimit të brengës në dynja është largimi i brengës dhe pikëllimit në ahiret.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë:

"Ai që ia largon një besimtarit një brengë prej brengave të dynjasë All-llahu i largon atij një brengë prej brengave të ahiretit". (Muslimi). Kurse në transmetimin tjetër qëndron: "Ai që dëshiron ta shpëton All-llahu prej brengave të Ditës së Kijametit, le tia lehtëson borxhin borxhliut ose le tia fal". (Muslimi).

Atij që vepron për tu shërbyer njerëzve i është premtuar ndihma dhe suksesi, sepse All-llahu është në ndihmë të njeriut përderisa ai është në ndihmë të vëllaut të vet.

Në shërbimin e njerëzve ka bereqet në kohë dhe vepër dhe lehtësim i gjërave të vështirësuar.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë:

"Ai që ia lehtëson dikujt një vështirësi, All-llahu ia lehtëson në dynja dhe ahiret". (Muslimi).

Njerëzit e dalluar në Islam, fisnikët e këtij ummeti angazhoheshin me këtë vepër.

Ibën Kajimi, rahimehull-llah, thotë:

"Shejhul-Islam Ibën Tejmiu, vepronte shumë në shërbim të njerëzve dhe kryerjen e nevojave të tyre".

Me këtë ka ardhur feja, dije dhe vepër, adhurime dhe sjellje e mirë.

Përhapja e të mirës dhe bamirësia njeriut i sjellin përfundim të mirë dhe ia largojnë vdekjen e keqe.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë:

"Vepërmirësia e mbron njeriun nga vdekja e keqe, sëmundjet dhe shkatërrimi. Vepërmirët në dynja janë vepërmirë edhe në ahiret". (Sahih, Ibën Hibani).

Shfrytëzimi i autoritetit për tu dalur në ndihmë të ngratëve, për tu ndihmuar njerëzve me nevoja speciale dhe atyreve që kanë nevojë sjell dobi në dynja dhe ahiret.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, thotë:

"Ndodh që dikush i pakrehur, i pluhurosur, i refuzuar në dyert e njerëzve, nëse i betohet All-llahut, All-llahu do tia realizon betimin". (Muslimi).

Andaj, a ka kush kujdeset për të vejat dhe jetimës pas All-llahut, subhanehu ve tealat?!

Një lutje e tyre e pranuar bëhesh i lumtur, kurse dynjaja është përplot me sprova dhe provime, në te i fuqishmi bëhet i dobët, i pasuri falimenton, i gjalli vdes, e i lumtur është ai që e shfrytëzon autoritetin e tij për ti shërbyer fesë dhe për tu bërë dobi muslimanëve.

Abdullah ibën Abasi, radijall-llahu anhu, thotë:

"Ai që ecë për t'ia kryer një punë vëllaut të vet, për çdo hap i regjistrohet sadaka".

Vepra e mira është zahire e përhershme, kurse veprimi në interes të njerëzve është zeqati i njerëzve të moralshëm.

Njerëzit ambicioz e konsiderojnë fatkeqësi të madhe nëse njerëzit nuk u drejtohen atyreve për shërbime.

Hakim ibën Hizami thotë:

"Çdo ditë që gdh dhe nuk gjej nevojtari te dera ime e di se kjo është fatkeqësi për mua". (Shiko: "Sjieru A'lamun-Nubela", 3/ 51).

Edhe më shumë se kjo, ata mendonin se nevojtari është ai që e nderon atë që ka autoritet kur i drejtohet atij për t'ia kryer atë nevojë.

Ibën Abasi, radijall-llahu anhu, thotë:

"Tre personave nuk mund tua kthej të mirën: ai që i pari më jep selam, ai që më bën vend në mexhlis dhe njeriu që pluhuroset duke ecur për të më dhënë selam mua, kurse të katërtin vetëm All-llahu mund ta shpërblejë për mua. I thanë: kush na qenka ky? Tha: njeriu që ka një problem dhe tërë natën mendon se kujt ti drejtohet për atë problem e pastaj me konsideron mua meritë për të ma drejtuar mua këtë nevojë". (Bejhakiu).

Ai që ka nevojë dhe problem duhet të kërkon zgjidhjen e tyre vetëm prej atyreve që e meritojnë këtë gjë, në kohën e duhur dhe mos të kërkojë gjëra që nuk i meriton, sepse ai që kërkon gjëra që nuk i meriton privohet prej tyre. Le ti zgjedh fjalët më të këndshme dhe më të mira. Nuk duhet qortuar ate që e refuzon ndërmjetësimin e dikujt, çfarëdo pozite të madhe le të ketë, sepse një grua refuzoi ndërmjetësimin e Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, kur i tha:

"Po ti kthehesh burrit tënd, sepse ai është babai i fëmijëve tu". Tha: po më urdhëron, o

i Dërguar i All-llahut? Tha: jo, po po ndërmjetësoj. Tha: nuk kam nevojë për te. (Buhariu dhe Muslimi).

Nëse kryhet nevoja e këtij njeriu duhet të lavdërohet ai që ishte shkak që ti kryhet kjo punë dhe ai që ia kreu punën, sepse Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë:

"Nuk është mirënjohës ndaj All-llahut ai që nuk është mirënjohës ndaj njerëzve". (Sahih, Ahmed).

"Kush ua bën një të mira, shpague, e nëse nuk gjeni si ta shpague, lutuni për te derisa të mendoni se e keni shpague". (Sahih, Nesai).

Nëse nuk mund ta paguan ate dora yte le ta paguan gjuha yte duke e falënderuar.

Keni frikë All-llahun dhe ndihmoni vëllezërve tuaj, porositni në të vërtetë dhe drejtësi, bashkëpunoni në bamirësi dhe devotshmëri, sepse njeriut vetëm vepra e tij ka me i mbetur. Njeriu është i gjallë me veprat e tij të mira që ka bërë edhe nëse është i shtrirë në varrin e tij.

"...Ndihmoni mes vete me të mira dhe në të mbara, e mosni në mëkate e armiqësi. Kini dro dënimit të All-llahut, se me të vërtetë All-llahu është ndëshkues i fortë". (El-Maide: 2).

Na bekoftë All-llahu me këtë Kur'an, na dhashtë dobi me argumentet dhe përkujtimet që janë në këtë Kur'an. E them këtë që dëgjuat dhe kërkoj falje te All-llahu për mua, për ju dhe për mbarë muslimanët, edhe ju kërkon falje prej Tij sepse Ai është Falës dhe i Mëshirshëm.

- II -

All-llahun e falënderojmë për mirësinë e Tij, ndaj Tij jemi mirënjohës për suksesin dhe dhuntitë e Tija, dëshmoj se ska hyjni tjetër përpos All-llahut që është Një dhe i pa shoq, në shenjë madhërimi të Tij dhe dëshmoj se

Muhammedi është rob dhe i dërguar i Tij, paqa dhe bekimi qofshin mbi tem, familjen dhe shokët e tij.

O ju musliman!

Prej gjërave që më së shumti e dëmtojnë një vepër të mirë është lavdërimi me te dhe përmendja e saj. Kjo sjellje e shembë mirësinë dhe nuk ka vlerë një e mirë që llogaritet dhe numërohet.

Vepra e mirë nuk mund të jetë e plotë në mungesë të tre gjërave: nxitimit, zvogëlimit dhe fshehjes, sepse nëse e nxiton e gëzon, nëse e zvogëlon e zmadhon dhe nëse e fsheh e plotëson.

Prej gjërave që duhet patur kujdes gjatë ndërmjetësimit është ndërmjetësimi për gjëra të ndaluara, ose për ti marë dikujt hakun

e tij, ose për ti bërë dëm dikujt, ose për ti dhënë përparësi dikujt që nuk e ka atë të drejtë ose për ta vonuar dikend që ka të drejtë në përparësi, sepse feja Islame është fe e drejtësisë, urdhëron në dobi dhe ndalon nga dëmi, kurse ndërmjetësimi që mos te ekzekutohen denimet fetare është prej gabimeve më të mëdha.

Dërgoni salavate dhe selame mbi krijesën më të mirë të All-llahut, Muhammed ibën Abdullahun, sepse me këtë gjë ju ka urdhëruar All-llahu, duke thënë në Kur'an:

"Është e vërtetë se All-llahu dhe engjëjt e Tij me madhërim e mëshirojnë Pejgamberin. O ju që keni besuar, madhërojeni pra atë (duke rënë salavatë) dhe përsëndeteni me selam". (El-Ahzab: 56).

Abdul-Muhsin El-Kasim

(Imam dhe hatib në xhaminë e Pejgamberit, alejhis-selam, në Medine)

Përktheu: Bekir Halimi

Në mëngjes është bereqeti

Shumkushi prej nesh e kërkon bereqetin dhe e hulumton ate, mirëpo i neglizhon mënyrat e ardhjes deri te ai.

Shumë djem të rinjë ëndërojnë të bëhen të pasur dhe të lumtur, mirëpo deri në drekë ata janë në gjum.

Secili flet për nevojën e punës dhe lëvizjes në këtë drejtim, mirëpo pak janë ata që herët zgjohen që ti kryejnë punët e tyre.

Nëse del herët në mëngjes dhe i shikon lagjet e muslimanëve (së paku të qytetit tonë) do të vërresh se shumica e tyre janë të qeta dhe nuk ka levizje, sepse shumica e tyre janë në gjum.

Kjo gjendje ka shkaktuar që edhe të ndërrohet kuptimi i ditës dhe natës.

Te shumica e të rinjve tërë nata është për shetitje, vizita dhe muhabete, kurse dita për gjum dhe pushim.

Kurse All-llahu, xhel-le shanuhu, ndryshe i ka përcaktuar detyrat e natës dhe ditës.

"Dhe gjumin tuaj ua bëme për pushim. Dhe natën ua bëme mbulesë (si rrobat). Ndërsa ditën e bëme për gjallërim". (En-Nebee: 9-11).

Dhe ka thënë:

"Ai (All-llahu) e bëri për ju natën që në të të pushoni, e ditën të ndritshme (të shihni). Në këtë, (që bëri), vërtet ka argumente për një popull që dëgjon". (Junus: 67).

Duke u nisur nga ky fakt i hidhur dhe ky realitet i pakandshëm dëshirojmë të flasim pak për bereqetin i cili qëndron në mëngjesin e hershëm si një kontribut dhe stimulim për të zgjuar herët këtë popull për të fituar bereqetin dhe çdo të mirë në dynja dhe ahiret.

Sahr ibën Vedaa, radijall-llahu anhu, ka thënë: Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sellem, tha: "All-llahu im jepi bereqet umetit tim në mëngjesin e hershëm".

Dhe kur dërgonte ndonjë njësit apo ushtri në ekspeditë e dërgonte herët në mëngjes.

Sahri ishte njeri tregtar dhe punën e fillonte herët në mëngjesë, andaj u bë shumë i pasur dhe kishte shumë mall. (Sahih, transmeton Ebu Davudi dhe Tirmidhiu).

Kjo gjendje e mjerueshme i prish zemrat e njerëzve, e pengon ardhjen e bereqetit në rizk, shkakton humbjen e dobive të dynajsë dhe shpërblimit të ahiretit, e privon njeriun nga lumturia gjatë ditës dhe natës, i sjell pikëllim të përhershëm, stres, jetë të hidhur, ngushticë shpirtërore, humbja e lezetit të jetës dhe largim i bereqetit të ymrit.

Shkon dita dhe nata, kurse jeta e humb domethënien e vet, njerëzit i kaplon mërzia, largohet buzëqeshja dhe gëzimi, vazhdimisht është në mëdyshje dhe i pavendosur, kudo që shkon gjendja nuk i ndërrohet, qoftë në udhëtim ose në vend të vet.

Pas tërë këtyre vuajtjeve dhe vështirësive, streseve dhe pikëllimeve, demoralizimit dhe mërzi të parashtron pyetjen ky njeri e thot: pse të jetë e këtyllë jeta ime? Vallë tërë njerëzit janë si unë?

Gjumi në fillimin e ditës dhe mosfalja e namazit të sabahut janë shkaku i tërë kësaj.

Shumica e njerëzve kohën e namazit të sabahut e kalojnë në gjum dhe vazhdojnë në gjum deri afër mesditës, kohës së namazit të drekës. Ata në mesditë e fillojnë jetën dhe punën e tyre dhe e vazhdojnë deri në mesnate.

Ata nuk e hetojnë si u dobësohet trupi e u ligështohet, si i kaplojnë sëmundjet e ndryshme, ato fizike dhe shpirtërore (psiqike).

Me këtë vepër ata veprojnë në kundërshtim me ligjet e All-llahut, kurse All-llahu kur ka caktuar ditën për gjallërim, lëvizje dhe punë, kurse natën për pushim dhe gjum, këtë e ka bërë në bazë të Dijes së Tij absolute dhe Ur-tësisë së Tij supreme dhe në interes të njeriut. Për këtë çdo herë që njeriu u kundërvihet ligjeve të All-llahut, udhëton në drejtim të kundërt dhe i përmbys gjërat mos të qorton askend tjetër përpos vetes.

Ai që flen gjatë ditës i humb dy begati dhe fitime:

Begatia dhe fitimi i parë: Obligimi ndaj All-llahut, namazi i sabahut.

Begatia dhe fitimi i dytë: bereqeti i fillimit të ditës, koha kur All-llahu i caktonte rizqet, kurse ai privohet nga rizku hyjnor për atë ditë për shkak të gjumit të tij.

Ai që e anashkalon obligimin ndaj All-llahut, mos u habit nëse e sheh duke jetuar në strese, telashe dhe ankesa, sepse kjo gjendje është rezultat i denimeve të All-llahut për anashkalimin e obligimit.

Nëse një njeri i anashkalon obligimet në punën e tij dhe qortohet nga drejtori, madje edhe i ndalet një sasi prej rrogës së tij: a nuk ndien dhembje për këtë qortim dhe pakësim të pagës?

Si do të ishte gjendja e atij që e anashkalon obligimin ndaj All-llahut?!

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sellem, është lutur që All-llahu ti jep bereqet atij që e shfrytëzon këtë kohë për të gjitha çështjet e tija, qofshin të kësaj dynjaje ose të ahiretit.

"All-llahu im jepi bereqet umetit tim në mëngjesin e hershëm".

"I është dhënë bereqeti umetit tim në mëngjesin e hershëm".

Ai që e neglizhon këtë kohë privohet nga rizku i All-llahut, kurse ai që zgjohet herët dhe pas namazit të sabahut e fillon ditën e jetës dhe punës së tij, duke shpresuar dhuntitë e All-llahut, e fiton rizkun hyjnor.

Shejtani vepron që të të privon nga kryerja e obligimeve ndaj All-llahut që mos të arrish bereqetin e kësaj dite, ta zbukuron pagjumsinë gjatë natës saqë e kalon tërë natën në gjëra të kota dhe kur afrohet koha e namazit të sabahut atëherë bie në gjum dhe flen në kohën e namazit të sabahut dhe në fillimin e ditës, kohës së punës dhe aktivititetit, e zgjohesh pas drekës, në kohë kur është e pëlqyeshme pushimi dhe në kohë kur nuk pushon shejtani, pasiqë Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Pushoni pas drekës sepse shejtani nuk pushon në këtë kohë".

Pra, kështu ia arrin qëllimit të vet shejtani dhe ti në çdo hap i pason urdhëresat dhe mësimet e tija.

Ti shohim edhe disa begati dhe fitime tje-
ra që gjinden në këtë kohë.

Enes ibën Maliku, radijall-llahu anhu, thotë se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Ai që e fal namazin e sabahut me xhemat dhe pastaj ulet për ta përmendur All-llahun deria të lind dielli dhe i fal dy rekate, ka shpërblim të haxhit dhe umres, të plotë, të plotë, të plotë". (Sahih, Tirmidhiu).

Pra, njeriu që pasiqë e fal namazin e sabahut ri i zgjuar duke e përmendur All-llahun, duke i thënë lutjet e mëngjesit, derisa të lind dielli e fitoka shpërblimin e plotë të një haxhi dhe umreje apo të lirimit të katër robërve, sikurse ka ardhur në disa hadithe tjera.

Këto shpërblime i fiton ai njeri që e shfrytëzon këtë kohë në këtë formë. Ska dyshim se kjo është mëshirë e madhe e All-llahut, subhanehu ve teala. i thërret në veprime që u

sjellin mirësi dhe interes në dynja dhe shpërblim të madh në ahiret, nëse i përgjigjen.

Vlera e namazit të sabahut në Kur'an dhe Sunnet

Kur'ani dhe Sunneti janë përplot argumente që flasin për vlerën e namazit të sabahut.

1- All-llahu, subhanehu ve teala, është betuar në mëngjesin duke thënë:

"Pasha agimin! Pasha dhjetë netët!". (El-Fexhr: 1-2). (domethënë namazin e sabahut, sikurse ka thënë Ibën Abasi, radijall-llahu anhu).

2- Ka urdhëruar që të falet ky namaz dhe ka treguar se në këtë namaz janë të prani-
shëm edhe melaqet:

"Fale namazin kur zbret (nga zeniti) dielli, e deri në errësirën e natës dhe duke bërë lutjen (namazin) e agimit. Vërtet, lutja e agimit është e përcjellur". (El-Isra: 78).

Domethënë e përcjellin melaqet e natës dhe melaqet e ditës, sepse ato ndërrohen, kurse koha e ndërrimit të tyre është namazi i sabahut dhe namazi i iqindisë. Pasiqë leximi në namazin e sabahut është me zë, ata ndalen dhe dëgjojnë, e ska dyshim se kjo ia shton njeriut ëndjen për këtë namaz dhe ia shton besimin.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, thotë: "Ndërrohen melaqet e natës me ato të ditës dhe grumbullohen në namazin e sabahut dhe namazin e iqindisë. Ato që kanë qenë te ju ngriten te All-llahu, e Ai i pyet edhe pse më mirë se ata i di gjërat: si i keni lërë robërit e Mi? Ato do tu përgjigjen: i kemi lërë duke falur namaz dhe u kemi ardhur dhe i kemi gjetur në namaz". (Buha-riu dhe Muslimi).

3- Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Ai që fal namazin e sabahut

në xhemat është njëloj sikur ai që është falur tërë natën". (sahih, Tirmidhiu).

4- Suneti i namazit të sabahut është më i mirë se dynjaja dhe çka ka mbi te.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Dy reqate sunet të sabahut janë më të mira se dynjaja dhe çka ka mbi te". (Muslimi).

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, shumë kujdesej për këto dy rekate, sa që edhe kur ishte në rrugë nuk i linte, e mos të flasin për kujdesin që i jepte farzit të sabahut.

5- Imam Ibën Kajimi në librin e tij "Hadil-Ervah ila Biladil-Efrah" i sjell disa transmetime që flasin për xhennetin dhe mes tjerash thotë: "Koha e xhenetlive është sikur koha e syfrit: koha e përhapjes së dritës deri në lindjen e diellit. Kjo koha na e kujton mbetjen dhe vazhdimësinë në xhennet, andaj ky element na e detyron përkujtimin e tij përherë. Nëse na thuhet: në atë vend ka frytë të xhennetit ose shtëpi të xhennetit, të gjithë do të nxitonim që ti shikojmë. Tani kemi kuptuar se koha e agimit të mëngjesit qenka kohë e xhenetlive, kohë ku nuk ka as diell e as të ftohtë të madh, zgjuarje dhe përjetimi i kësaj kohe është gëzim për besimtarin, ia largon mërzinë dhe fiton shpresa për hyrje në xhennet".

Sikur fillimi ashtu edhe mbarimi

Namazi i sabahut është fillimi dhe pjesa e parë e ditës, kurse fillimet ndikojnë shumë në mbarimin e gjërave, sepse nëse fillimi është i sukseshëm edhe mbarimi do të jetë i sukseshëm, e nëse fillimi është i dështuar edhe mbarimi do të jetë dështim.

Për këtë njeri që kujdeset për namazin e parë gjatë ditës që në fillimin e saj, duke falur edhe farzin edhe sunnetin, ska dyshim se nisja e tij të kësaj dite është e sukseshme, e pastaj niset në punët e tij për të fituar dynjanë dhe ahiretin. Këtë njeri e përcjell suksesi në

mënyrë të paparë, kurse atij që i ikë namazi i sabahut, ky zgjohej zemërprishur, dembel dhe i privuar nga suksesi gjatë tërë asaj dite.

Pastaj vjen edhe fundi i ditës, e ajo është koha e namazit të iqindisë. Sabahu ishte fillimi i ditë, kurse iqindija mbarimi i ditës. Në këtë kohë e ripërtërinë besën e imanit dhe afrimit të All-llahu, i jep lamtumirën kësaj dite nga e cila nuk kanë mbetur përpos se di-sa çasteve, andaj ai që e përfundon këtë ditë me adhurime ashtu sikur edhe e ka filluar ai është në hije të suksesit dhe ndihmesës nga All-llahu, sepse All-llahu e furnizon me natën më të mirë, nuk privohet nga bereqeti i saj, bëhet nga kalorësit dhe ngjallësit e saj, bëhet nga ata që bëjnë sexhde dhe ruku, kurse ai që bën mirë gjatë ditës, i mjafton kjo edhe gjatë natës dhe ai që bën mirë gjatë natës i mjafton kjo edhe gjatë ditës.

Sabahu dhe iqindija

Gjatë ditës janë dy kohëra në të cilat besimtari duhet ta përmend All-llahun ashtu sikurse i ka urdhëruar All-llahu, azze ve xhel-le, dhe Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem.

All-llahu, xhel-le shanuhu, thotë:

"O ju që besuat, përkujtoni All-llahun sa më shpesh. Dhe madhërojeni Atë mëngjes e mbrëmje. Ai ju mëshiron juve e edhe engjëjt e Tij, e për t'ju nxjerrë juve prej errësirave në dritë dhe Ai ndaj besimtarëve është shumë mëshirues". (El-Ahzab: 41- 43).

"Ti përmende Zotin tënd në vete (hesh-tas), me respekt e me dro, jo me shprehje të larta, (përmende) në mëngjes e në mbrëmje dhe mos u bër prej atyre që nuk kanë kujdes". (El-A'raf: 205).

Kujdesi për këto dy namaze sjellin shpërblime të mëdha, prej tyre janë edhe këto:

1- Hyrja në xhennet dhe shpëtimi nga zjari i xhehenemit.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Kush kujdeset për dy të freskëtat hyn në xhennet". Domethënë për mëngjesin dhe iqindinë". (Buhariu dhe Muslimi).

"Nuk ka për të hyrë në xhennet ai që falet para se të lind dhe me para se të perendon dielli". Domethënë për mëngjesin dhe iqindinë. (Muslimi).

Urtësia e kësaj qëndron në faktin që e kanë përmendur dijetarët duke i komentuar këto hadithe ku mes tjerash kanë thënë:

"Namazi i sabahut është në kohën e gjumit, kurse namazi i iqindisë në kohën e punës, andaj ai që e le gjumin për All-llahu dhe ai që e le punën për All-llahu, sdo mend se e meriton xhennetin dhe nuk ka për të hyrë në xhehenem.

2- Xhenetlive rizku u vjen në këtë kohë.

All-llahu, subhanehu ve teala, ka thënë: "Ato janë xhennetet e Adnit, që Mëshiruesi u pat premtuar robve të vet, pa i parë ata (i besuan pa i parë), e premtimi i Tij është i kryer. Aty nuk dëgjojnë fjalë boshe, por vetëm përshëndetje. Aty kanë ushqimin e vet (të llojllojshëm) mëngjes e mbrëmje". (Merjem: 60- 61).

Pra, All-llahu edhe furnizimin e xhenetlive në xhennet e paska bërë në mëngjes dhe në iqindi, si shpërblim i durimit që kanë patur në dynja në realizimin e adhurimeve në këto kohëra.

All-llahu, subhanehu ve teala, thotë: "Është në shtëpitë (xhamitë) që All-llahu lejoi të ngrihen, e që në to të përmendet emri i Tij, t'i bëhet lutje Atij mëngjes e mbrëmje. Ata janë njerëz që nuk i pengon as tregtia e largët e as shitblerja në vend për ta përmendur All-llahun, për ta falur namazin dhe për ta dhënë zeqatin, ata i frikësohen një dite kur do të tronditen zemrat dhe shikimet. (ata i luten) që All-llahu t'i shpërblejë më së miri për atë që punuan dhe për t'ua shtuar

të mirat nga Ai. All-llahu e dhuron pa masë atë që do". (En-Nur: 36- 38).

Mëngjes e mbrëmje domethënë në kohën e namazit të sabahut dhe në kohën e namazit të iqindisë.

3- Kujdesi për këto dy namaze i mundëson shikimin në Fytyrën e All-llahut, azze ve xhel-le.

Ky shpërblim është prej gjërave më të këndshme, më të mira dhe më të ëmbëla për zemrën e besimtarit. Ska dyshim se njohja e këtij shpërblimi e stimulon njeriun për kujdesin sa më të madh të këtyre dy namazeve. Kjo është një myzhde shumë e madhe dhe po mos të kishte ndonjë vlerë tjetër për kujdesin për këto dy namaze përpos të këtij hadithi dhe të kësaj vlere do të mjaftonte. Edhe Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, i luteshte Zotit që ti mundëson të shikon në Fytyrën e Tij të Ndershme, sepse kjo është begatia më e lartë që All-llahu ia jep njerëzve të xhennetit dhe denimi më i rëndë dhe më i vrazhdë për xhehenemlitë është pengimi i shikimit në All-llahun, tebareke ve teala.

Xherir ibën Abdullah El-Bexheliu, radijall-llahu anhu, ka thënë: ishim te Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, dhe shikoi hënën pesëmbëdhjetëshe e tha:

"Do të shini Zotin tuaj ashtu sikur e shihni këtë hënë pa krahasime mes këtyre dy shikimeve, andaj mos dështoni në namazin para lindjes së diellit dhe namazin para perendimit të diellit". (Buhariu dhe Muslimi).

Vlera e namazit të iqindisë

Për vlerën e namazit të iqindisë ka shumë argumente.

All-llahu, subhanehu ve teala, na ka urdhëruar që të kujdesemi për te në mënyrë të veçantë, duke thënë: "Vazhdoni rregullisht namazet (faljet), e edhe atë namazin e

mesëm, dhe ndaj All-llahut të jeni respektues (në namaze)". (El-Bekare: 238).

Namazi i mesëm në këtë ajet është namazi i iqindisë, kështu e ka komentuar Ibën Abasi, radijall-llahu anhu, dhe të tjerët.

Kurse Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka ndërlikuar dështimin e tërë punëve të njeriut me mosfaljen e namazit të iqindisë, duke thënë: "Atij që i ikë namazi i iqindisë i janë asgjësuar veprat". (Buhariu).

Ska dyshim se ky hadith përmban një kërcënim të madh, saqë sipas mendimit më të lehtë të dijetarëve ky hadith synon qortimin e madh, kurse sipas tjerëve tregon se ai që le një namaz me qëllim del prej fesë, sikur është transmetuar nga Imam Ahmedi, rahi-mehull-llah. (Shiko: "Delilul-Falihin", fq. 237).

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Atij që i ikë namazi i iqindisë është sikur t'i kishte humbur familja dhe pasuria".

Shiko se çfarë krahasimi ka përdorur Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në këtë hadith! Njerëzit zakonisht brengosen për humbjen e pasurisë dhe familjes, kurse nuk brengosen për humbjen e namazit, ve-për e cila ska dyshim është më e rëndësishme se familja dhe pasuria. Por humbja e tërë pasurisë dhe tërë familjes barazohet me ikjen e një namazi të iqindisë, kurse e jonja është të bëjmë kalkulimin e shumë namazeve që na ikin. Zot na ruaj!

Nozulli i besimtarit

Këto dy kohëra janë nozulli i besimtarit, në këto dy kohëra pajiset me nozull të besimit për ditën dhe natën e tij, që të niset në jetën e tij me gëzim dhe hare.

Namazi i sabahut dhe namazi i iqindisë kanë një domnethënie të veçantë.

Sabahu është fillimi i ditës, kurse kjo ta kujton fillimin e përgjithshëm, fillimin e njeriut, fillimin e dynjasë dhe fillimin e çdo gjëse.

Këtë fillim e fillon besimtari me përmendje të All-llahut, kërkon ndihmë prej Tij dhe strehim te Ai nga dështimi dhe shejtani. Në këtë kohë klima është e këndshme dhe ka qetësi e rehati, kurse kur të grumbullohen këto gjëra, atëherë zemra është e mbledhur, ka frikrespekt, emocionalisht është më i avancuar, andaj edhe përfitimi nga ky dhikër është shumë i madh.

Iqindia është fundi i ditës, dhe me këtë na kujtohet përfundimi i përgjithshëm; përfundimi i njeriut, përfundimi i dynjasë dhe përfundimi i çdo gjëse.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ishte i ulur mes shokëve të vet pas namazit të iqindisë, kurse dielli ishte në perendim e sipër, e tha: "Nga ymri i dynjasë ka mbetur sa ka mbetur nga kjo ditë".

Kështu përkujton veten besimtari, duke e përmendur All-llahun në kohën e iqindisë e kupton se çdo gjë kalon, kurse vetëm All-llahu mbetet. Kjo shkakton frikërespekt, ia largon vesveset e dynjasë dhe e kupton se fundi edhe atij ka me i ardhë. Nëse në zemër të një njeriu zë vend vdekja dhe largohet dynjaja prej saj, e mbush me përmendje të All-llahut, ska dyshim se ka me gjetë besim të madh, i cili e shtyn në vepra dhe largohet nga dembeli dhe mëkatet.

Dhikri i mëngjesit dhe mbrëmjes

Dhikret që na i ka mësuar Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, që ti themi, pas namazit të sabahut dhe pas namazit të iqindisë, dijetarët i kanë quajtur dhikri i mëngjesit dhe mbrëmjes.

Prej tyre do ti përmendim vetëm disa:

- SubhanAll-llahi ve bihamdih (100 herë)

(I Lartësuar qoftë All-llahu, Atij të Cilit i takon Lavdërimi)

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Kush e thotë këtë 100 herë në ditë; ka shpërblimin sikur t'i ketë liru 10 robër. Atij i shkruhen 100 të mira, i fshihen 100 mëkate (gjynahe) dhe është i mbrojtur nga djalli deri në mbrëmje, askush nuk ka vepruar më mirë se ky person, me përjashtim të atij që ka vepruar më tepër". (Buhariu 4/95 dhe Muslimi 4/2071.)

- La llahe il-llall-llahu vahdehu la sherike leh, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve ala kul-li shejin kadir (10 herë, ose një herë kur përton)

(S'ka të adhurar përveç All-llahut, Një dhe i pashoq, Atij i takon sundimi dhe Lavdërimi. Ai është i plotfuqishëm mbi çdo send). (Sahih, Ibën Maxheja, Ebu Davudi).

- La llahe il-llall-llahu vahdehu la sherike leh, lehul-Mulku ve lehul-hamdu ve huve ala kul-li shejin kadir (100 herë në mëngjes)

(S'ka të adhurar përveç All-llahut, Një dhe i pashoq, Atij i takon sundimi dhe lavdërimi. Ai është i plotfuqishëm mbi çdo send)

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Kush e thotë këtë 100 herë në ditë; ka shpërblimin sikur t'i ketë liru 10 robër. Atij i shkruhen 100 të mira, i fshihen 100 mëkate (gjynahe) dhe është i mbrojtur nga djalli deri në mbrëmje, askush nuk ka vepruar më mirë se ky person, me përjashtim të atij që ka vepruar më tepër". (Buhariu 4/95 dhe Muslimi 4/2071.)

All-llahumme sal-li ve sel-lim'ala nebijjina Muhammed (10 herë)

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Kush dërgon salavat mbi mua çdo mëngjes dhe çdo mbrëmje, atë person do ta arrij shefa-ati im Ditën e Gjykimit". (Taberaniu me dy senele njëri prej tyre është

të i mirë) (Mexhmeaz-zevaid 10/120 dhe Sahihut-tergib vet-terhib 1/273).

Suret:

Kul huvAll-llahu ehad (El-lhlas).

Kul eūdhu bi Rabbil felek (El-Felek)

Kul eūdhu bi Rabbil-nas (En-Nas), (nga tri herë).

"Kush e thotë këtë tri herë më mëngjes dhe në mbrëmje do t'i mjaftojnë për çdo gjë." (Transmetojnë Ebu Davudi 4/322, Tirmidhiu 5/576, (Sahih Et-Tirmidhi 3/182).

- Bismil-lahil-ledhi la jedur-ru me`a-ismihi shej'un fil-erdi ve la fis-semai ve huves-semiul`alim (tri herë)

(Me emrin e All-llahut pranë emrit të të Cilit nuk bën dëm asgjë në tokë e as në qiell, Ai që dëgjon shumë dhe di çdo send)

"Kush e thotë këtë tri herë në mëngjes dhe në mbrëmje, nuk i bëhet dëm asgjë." Transmetojnë Ebu Davudi 4/323, Tirmidhiu 5/465, Ibën Maxhe dhe Ahmedi (shih Sahih Ibën Maxhe 2/332), dijetari Ibën Bazi në Tuhfetul-Ahjar fq/39, senedin e këtij hadithi e ka bërë të mirë (Hasen).

Redjtu bil-lahi Rabben ve bil-Islami dinen, ve bi Muhammedin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, nebijjen.

(Jam i kënaqur që Zoti im është All-llahu, feja ime është Islami dhe Pejgamberi im Muhammedi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem).

"Kush e thotë këtë çdo mëngjes dhe mbrëmje tri herë është obligim i All-llahut që ta kënaq atë ditën e Kijametit." (Transmetojnë: Ahmedi 4/337, Nesaiu në librin: Amelul-jevmi vel-lejleh nr:4, Ibën Sunnij nr:68, Ebu Davudi 4/418 dhe Tirmidhiu 5/465. Ibën Bazi në Tuhfetul-Ahjar fq.39 e bërë këtë hadith të mirë (hasen).

SubhanAll-lahi ve bihamdihī adede halkihi ve rida nefsīhi ve zinete' arshihi ve midade kelimatihi (tri herë në mëngjes)

(I Madhëruar qoftë All-llahu, aq sa është numri i krijesave të Tij dhe aq sa dëshiron Ai vet. Po aq sa është i bukur Arshi i Tij dhe sa ngjyra e pasosur (pafund) për t'i shkruar fjalët e Tij). (Muslimi).

zotëriu i istigfarit:

All-llahume ente Rabbi la llahe il-la ente halakteni ve ene' abduke ve ene' ala' ahdike ve va'dike mestetafu eudhu bika min sheri na sana'u eb'u leke bi nimitike' aleje ve eb'u bi dhenbi fagfir li fe innehu la jagfirudh-dhunube il-la Ente.

(O All-llah, ti je Zoti im, nuk ka të adhuruar tjetër përveç Teje; Ti më ke krijuar dhe unë jam rob i Yt, do të qëndroj besnik ndaj marrëveshjes dhe premtimit Tënd, sa të kem mundësi; Kërkoj mbrojtjen Tënde nga e keqja që kam vepruar, Unë jam mirënjohës ndaj dhuntive Tua, i pranoj mëkatet e mia, andaj më fal, ngase mëkatet nuk i fal askush tjetër përveç Teje)

("Kush e thotë këtë në mbrëmje duke qenë i bindur në të dhe vdes po atë natë do të jetë prej banorëve të Xhenetit, poashtu edhe në mëngjes". (Transmeton Buhariu 7/150).

Në vend të rezymesë

Nga kjo që paraqitëm shihet qartë vlera dhe rëndësia që kanë këto dy namaze, rëndësia e fillimit të ditës, rëndësia e mëngjesit, shfrytëzimi i kohës, ngritja herët në mëngjes, gjallërimi në ditët dhe pushimi gjatë natës, etj.

Sekretet dhe urtësitë që bartin në vete këto dy namaze na e mbushin zemrën me besim dhe bindje, kurse shpirtit tonë i japin vendoshmëri dhe stoicizëm.

Andaj secili musliman ka nevojë për to që të jetë i lumtur.

Secili thirrës ka nevojë për to që të përqëndrojë në rrugën e Tij.

Ai që nuk kujdeset për këto dy namaze, si ka mundësi ti përmirëson njerëzit dhe ti thërret ata në rrugë të vërtetë, andaj secili që synon të mirën dhe përmirësimin, thirrjen e njerëzve dhe edukimin e tyre duhet të jetë i pari në kujdesin për këto dy namaze në veçanti dhe asgjë nuk duhet ta largoj prej tyre. All-llahu e di më së miri.

Bekir Halimi

Pastërtia në islam

Shumë herë dëgjojmë njerëzit duke folur për pastërtinë, nevojën për te dhe se ajo paraqet nivelin e civilizimit dhe vetëdijës së një populli.

Njerëzit shpesh herë tregojnë se si në perendim ka pastërti, kurse këtu te ne mungon një gjë e tillë.

Madje në kohë ne fundit këto tema edhe bisedohen dhe inicohen në shumë programe kontaktive, mirëpo jo edhe aq japin rezultate.

Bisedë pas bisede, muhabet pas muhabeti që pa dyshim na tregojnë për ekzisti-

min e këtij problemi dhe nevojën e zgjedhjes së tij.

Dorën në zemër, ky problem nuk do të ishte i pranishëm në mesin tonë nëse ne, muslimanët shqiptar, do ti përmbaheshim rregullave që na i ka sjellur Islami.

Nga tia nisim

Ska dyshim se fillimi i çdo ndryshimi fillon nga vetëdija jonë, andaj duhet tu sqar-

rojmë besimtarëve musliman rëndësinë që i jep islami pastërtisë, asaj shpirtërore, si më kryesore, pastaj asaj fizike, asaj individuale, asaj kolektive dhe asaj shoqërore.

Pas kësaj faze vjen faza e praktikimit të këtyre mësimëve dhe njohurive në praksën tonë të përditshme, duke filluar nga hoxhallarët, profesorët, mësuesit, pedagogët, e pastaj nga masa e gjërë.

Shtresa e cila shumë herë lakmon që të paraqitet si elita e popullit, kremi i shoqërisë, avangarda e një kombi, ata duhet të japin shembullin në këtë drejtim dhe pas tyre të ecë edhe e mbarë shoqëria.

Duhet bërë kampanjë të madhe dhe propagandë gjigante që tua mbjellim njerëzve në mendje dhe tua ngulasim në shpirt këto domethënie dhe nocione, e sidomos brezit të rinjë dhe fëmijëve.

Këto kampanja duhet të ngërthejnë në vete programe televizive, programe shkollore, akcione shoqërore, aktivitete studentore, tryeza të rumbullakëta, ligjerata fetare, etj., me të vetmin qëllim edukimin e brezave të rinjë dhe pajisjen e tyre me vetëdije të lartë mbi pastërtinë dhe kulturë të pastërtisë.

Qëndrimi i Islamit ndaj pastërtisë

Islami i ka kushtuar rëndësi të madhe pastërtisë dhe argumentet që flasin në këtë drejtim janë të shumta dhe të qarta. Ndoshta prej argumenteve më të dukshme në këtë drejtim është fakti se pastërtinë All-llahu, xhel-le shanuhu, e ka bërë çelës dhe rrugë deri te shtylla më e rëndësishme e Islamit, e ajo është namazi. Namazi, ky adhurim dhe obligim shumë i rëndësishëm nuk pranohet prej njeriut pa u pastruar, pa e pastruar trupin, rrobat dhe vendin, të cilat konsiderohen burimi

kryesor i bakterieve dhe përhapjes së sëmundjeve dhe epidemive të ndryshme.

Abdesti është kusht i namazit dhe me te njeriu i pastron gjymtyrët e tija të cilat zakonisht i ekspozohen pluhurit dhe ndytësirave më shumë se pjesët tjera të trupit.

Me plotësimin e këtyre kushteve namazi është valid dhe arrihet pastërtia.

Argumentet nga Kur'ani dhe Sunneti e vërtetojnë këtë gjë.

Ajetet që flasin për pastërtinë

Nëse e shfletojmë Kur'anin do të gjejmë shumë ajete që flasin për pastërtinë, mirëpo prej tyre do ti zgjedhim këto në vijim:

1- "O ju që besuat! Kur doni të ngriheni për të falur namazin, lani fytyrat tuaja dhe duart tuaja deri në bërryla; fërkoni kokat tuaja, e këmbët lani deri në dy zogjtë. Nëse jeni xhunubë, atëherë pastrohuni (lahuni)! ...". (El-Maide: 6).

2- "...aty ka burra që dëshirojnë të pastrohen mirë, e All-llahu i do të pastrit". (Et-Teube: 108).

3- "...All-llahu i do ata që pendohen dhe ata që ruhen prej punëve të ndyta e të neveritshme". (El-Bekare: 222).

4- "...ju lëshoi shi nga qielli për t'ju pastruar me të, ...". (El-Enfal: 11).

5- "O ti i mbuluar! Ngrihu dhe tërhiq vërejtjen (duke i thirrur). Dhe madhëroje Zotin tënd! Dhe rrobat tua pastroi!". (El-Mudethir: 1-4).

All-llahu, azze ve xhel-le, ua ka ndaluar njerëzve ta papastërt që të hyjnë në xhamia, duke thënë:

6- "... vërtet idhujtarët janë të ndyrë, andaj pas këtij viti të mos i afrohen më xhamisë së shenjtë...". (Et-Teube: 28).

7- "O bijtë e Ademit, vishuni bukur për çdo namaz (lutje),...". (El-A'raf: 31).

Kështu në Kur'an është përsëritur shumë herë rëndësia e pastërtisë për të treguar vlerën që ka pastërtia në Islam dhe tek besimtarët.

Hadithet që flasin për pastërtinë

Transmeton Imam Muslimi në sahihun e tij se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Pastërtia është gjysma e besimit".

Kurse Imam Taberaniu, rahimehull-llah, transmeton nga Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, se ka thënë: "Pastroni trupin tuaj që t'ju pastroj All-llahu". (Hasen).

Islami nuk është mjaftuar vetëm me pastrimin individual, por i ka dhënë rëndësi edhe pastrimit kolektiv.

Si shembull në këtë drejtim do të sjellim hadithin që transmeton Imam Muslimi nga Xhabiri, radijall-llahu anhu, se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem: "Ka ndaluar urinosjen në ujin që nuk rrjedh".

Shkenca më vonë ka sqaruar se përhapja e shumë sëmundjeve ngjitetëse siç është kolera, tifozi, paraliza e fëmijëve, ndezja e mëlqisë, etj, barten nëpërmjet ujit dhe në te jetojnë, andaj urdhëri për kujdes ndaj ujit, mes tjerash, e bart edhe këtë domethënie. Gjithashtu Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Mos të urinos askush në ujin e përherëshëm, i cili nuk rrjedh e pastaj të lahet në te". (Buhariu dhe Muslimi).

Kurse në transmetimin e Imam Muslimit qëndron: "Mos të lahet askush prej jush në ujë të palëvizshëm duke qenë xhunub".

Sa i përket pastrimit dhe edukimit tonë në pastërti është edhe hadithi që e transmeton Tajalasiu me sened hasen nga Sadi, radijall-llahu anhu, se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Pastroni

oboret tuaja, sepse çifutët nuk i pastrojnë oboret". (Hasen).

Me këtë hadith stimulohemi që përpos pastrimit fizik dhe trupor, duhet kujdesur edhe për pastërtinë e rrugës, oborit, lagjes, e kështu me rradhë.

"Pështyerja në xhami është gabim e shlyerja e këtij gabimi është futja në dhe". (Buhariu dhe Muslimi).

Kjo është thënë atëherë kur në xhamia nuk ka patur qilima, kurse tash që ka qilima, shlyerja e këtij gabimi ndodh duke e pastruar vendin ku ka rënë ndonjë ndytësirë.

Jo rastësisht Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, e ka bërë largimin e pengesave dhe ndytësirave nga rruga argument të besimit, duke thënë: "Largimi i pengesës (ndytësirës) është prej besimit". (Buhariu).

Pastrimi i rrobave është pjesë e pastërtisë në Islam.

Në këtë drejtim shiko ajete e sures Mu-dethir dhe hadithin ku Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Secili prej jush duhet të ketë dy pakë roba përpos robave të punës për ditën e xhuma". (Sahih, Ahmedi dhe të tjerët).

Për këtë nëse në robat tona bie ndytësirë, ajo duhet pastruar përndryshe ai namaz që e kemi falur me ato roba nuk do të jetë valid.

Dijetarët kanë rënë në ujdë se uji në të cilin bie ndytësira dhe e ndryshon ngjyrën, shijen apo aromën, ai ujë është i papastër. (Shiko: "Nejlul-Evtar", 1/ 28).

Pra, këto hadithe e shtojnë muslimanin që vazhdimisht të kujdeset për robat e tija dhe të mbrohet nga ndytësirat dhe papastërtitë.

Islami na mëson që të kujdesemi edhe për pastrimin e gojës.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Po mos ti vinte rëndë ume-tit tim do ti urdhëroja të përdorin misvakun për çdo namaz". (Buhariu dhe Muslimi).

Ibni Abasi, radijall-llahu anhu, ka thënë: "Aq shumë urdhëroheshim për përdorim të misvakut, saqë kujtuam se do të zbret Kur'an që të flet për këtë çështje". (Ibën Ebi Shejbe).

Islami na mëson pastrimin edhe të vendeve ku zakonisht u vjen era e keqe, gjë për të cilën ka thënë Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem: "Pesë gjëra janë nga natyraliteti: synetimi, rruajtja e vendeve të turpshme, shkurtimi i mustaqeve, shkulja e qimeve të nënsjetullave dhe prerja e thonjve". (Buhariu dhe Muslimi).

Me realizimin e këtyre mësimave pejgamberike plotësohen kushtet e pastrimit trupor.

Islami na mëson që të ruhem edhe nga stërpikat e urinës gjatë urinosjes, pasi që Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë për dy njerëz: "Këta nuk denohen për gjëra të mëdha sipas njerëzve, mirëpo ato janë të mëdha te All-llahu: njëri nuk kujdeset për stërpikat e urinës, kurse tjetri i barte fjalët mes njerëzve". (Buhariu dhe Muslimi).

Pastërtia fizike në Islam ka edhe një segment tjetër, të cilin nëse e kuptojmë, kjo na ndihmon për të kuptuar vlerën e pastërtisë sipas këndvështrimit islam.

Kur na urdhëron All-llahu në pastërti dhe kur besimtarët këtë urdhër e pranojnë duke thënë 'dëgjuam dhe respektuam', me këtë gjest ata e pastrojnë edhe shpirtin e tyre. Pra e zbatojnë një urdhër me të cilin e kënaqin All-llahun, All-llahu për shkak të kësaj vepre ua plotëson begatitë dhe dhuntitë dhe ua fisnikëron edhe më shumë shpirtin e tyre dhe ngriten lart në hori-

zontin e pastërtisë dhe nurit. Kjo te ata shkakton qetësi, rehati dhe disponim, të cilin nuk mund t'ia sjellin tërë kokrat kimike të botës.

Pastrimi pas kryerjes së nevojës

All-llahu, subhanehu ve teala, e ka programuar njeriun që të zbraz zorët dhe fshikën e ujit nga bajga dhe urina dhe gjëra-ve tjera të panevojshme për trupin e njeriut që të mbetet trupi i njeriut i pastër dhe i aftë për t'i kryer detyrat e natyrshme që i ka.

Pas kryerjes së kësaj procedure muslimani është i obliguar që të pastron vendet e turpshme me ujë.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Pastron nga urinosja sepse mbarë denimi i varrit është nga ky gabim". (Buhariu dhe Muslimi).

Mjekësia na tregon se kjo procedurë na sjell dobi të mëdha mjekësore dhe preventive. Sipas mjekësisë pastrimi i këtyre vendeve pas kryerjes së nevojës e mbron organin gjenital nga ndezja, e cila vjen si rezultat i grumbullimit të mikrobeve, sidomos te ata që janë të sëmurë me sëmundjen e sheqerit. Urina e këtij njeriu ka sasi të mëdha të sheqerit dhe mbetja e pikave të kësaj urine në organin gjenital ndihmon që të fiton ndezje dhe qelbosje, kurse nëpërmjet marrëdhënieve intime kjo sëmundje kalon edhe të bashkëshorteja dhe mund të shkakton sterilitet të plotë te ajo.

Ajo që duhet të përmendet në këtë rast është edhe urtësia e përdorimit të dorës së majtë gjatë pastrimit pas kryerjes së nevojës.

Zakonisht njerëzit e përdorin dorën e djathtë për ngrënie dhe pirje dhe për punët tjera, andaj duke e përdorur dorën e

majtë për pastrim, mbetet dora e djathtë e pastër.

Disa njerëz habiten me rëndësinë e madhe që i ka dhënë Islami këtyre gjërave, mirëpo nuk ka vend për habi për ata njerëz që ia dinë vlerën kësaj feje dhe për ata që besojnë se kjo fe të cilën All-llahu e ka plotësuar dhe e ka bërë rrugë të cilën duhet ta pasojnë deri në Ditën e Kijametit, u sjell besimtarëve vetëm mirësi.

All-llahu, xhel-le shanuhu, thotë:

"...Tashmë, ata që mohuan, humbën shpresën për fenë tuaj (se do të ndërrojnë), andaj mos u frikësonju atyre, por Mua të më frikësoheni. Sot përsosa për ju fenë tuaj, plotësova ndaj jush dhuntinë Time, zgjodha për ju islam in fe. ...". (El-Maide: 3).

Një ndodhi në Angli

Në vitin 1963 në Angli u përhap me të madhe sëmundja ethet tofoje (tifoidi) dhe shkaktoi një panikë të madhe në mesin e qytetarëve.

Ata u munduan në të gjitha mënyrat që ta ndalin këtë sëmundje mirëpo nuk gjetën mënyrë tjetër për ta ndaluar këtë sëmundje përpos duke i informuar të gjithë njerëzit që mos të përdorin letër në toaleta dhe ta zëvendësojnë këtë veprim me përodrim të ujit për pastrim dhe kjo do ta ndalon përhapjen e kësaj sëmundje infektuese.

Njerëzit iu përgjigjën kësaj kërkesë dhe për habi u ndërpre përhapja e kësaj sëmundjeje. Njerëzit me këtë rast e mësuan edhe një shprehje të re dhe filluan të përdorin ujin për pastrim në vend të letrave.

Mjafton fakti se këtë vepër muslimanët e përdorin një mijë e katërqind vite më herët, jo për shkak të ndonjë sëmundjeje por sepse All-llahu, Krijuesi i sëmundjeve, i ka mësuar në çdo gjë që u sjell dobi dhe

shëndet, kurse muslimanët kanë thënë: 'dëgjuam dhe respektuam'!

"A nuk e di Ai që ka krijuar, kur dihet se Ai depërton në thellësi të sekreteve, i njëj hollësitë". (El-Mulk: 14).

Gusli - larja

Islami ka caktuar më shumë se shtatëmbëdhjetë larje, kurse kjo e bën muslimanin të dalluar në këtë rrafsh.

All-llahu, xhel-le shanuhu, ka caktuar guslin, larjen e tërë trupit në shumë raste, siç është në ditën e xhuma, në ditën e bajramit, pas ejakulimi, pas marrëdhënieve intime, me hyrjen e dikujt në Islam, etj.

Ky rasti i fundit mjafton si argument për të treguar se çfarë rëndësie i jep Islami pastrimit.

All-llahu, xhel-le shanuhu, thotë: "O ju që besuat, mos iu afroni namazit duke qenë të dehur, derisa të dini se ç'flitni, e as duke qenë xhuhubë (të papastër) derisa të laheni, përpos kur jeni udhëtarë. ...". (En-Nisa: 43).

All-llahu, xhel-le shanuhu, e urdhëron Ejubin, alejhisselam, duke i thënë: "Bjeri me këmbën tënde tokës! Ky është (ujë) i ftohtë, laheshe dhe pi". (Sad: 42).

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sellem, ka thënë: "Secili musliman e ka obligim që të lahet për çdo javë, të lan kokën dhe trupin". (Buhariu dhe Muslimi).

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sellem, ka thënë: "Obligohet të lahet secili i moshërritur në ditën e Xhuma, të përdor misvakun dhe të parfymoset aq sa mundet". (Muslimi).

Njeriu gjatë historisë ka zbuluar rëndësinë e madhe që ka pastrimi i trupit të tij dhe me larje ka shëruar shumë sëmundje, mirëpo gjatë historisë nuk është njohur

asnjë popull që e ka organizuar aq mirë këtë gjë sikurse forma me të cilën All-llahu e ka nderuar këtë umet.

Urtësia e kësaj qëndron në faktin se larja e ripërtëritë aktivitetin e njeriut psiko-fizikisht, e pastron dhe e transferon në gjendjen më të mirë psiko-fizike.

Abdesti është arma e besimtarit

All-llahu, azze ve xhel-le, thotë: "O ju që besuat! Kur doni të ngriheni për të falur namazin, lani fytyrat tuaja dhe duart tuaja deri në bërryla; fërkoni kokat tuaja, e këmbët lani deri në dy zogjtë. Nëse jeni xhunubë, atëherë pastrohuni (lahuni)! Në qoftë se jeni të sëmurë, ose në ndonjë udhëtim, ose ndonjëri prej jush vjen prej vendit të nevojës, ose keni kontaktuar me gratë dhe nuk gjeni ujë, atëherë mësyjeni (merrni tejumun) dheun e pastër dhe me të fërkoni fytyrat dhe duart tuaja. All-llahu nuk dëshiron (me obligim për abdest e larje) t'ju sjellë ndonjë vështirësi, por dëshiron t'ju pastrojë (prej mëkatëve), t'ua plotësojë të mirën e Tij ndaj jush e që t'i falënderoheni". (El-Maide: 6).

Abdesti nuk është vetëm pastrim i gjymtyrëve, nuk është vetëm pastrim i trupit pesë herë në ditë, por ka edhe ndikim psikologjik dhe ngritje shpirtërore, gjë të cilën e ndien muslimani pas abdestit dhe këto ndjenja janë më të mëdha se sa mund ti tregojë me shprehjet e veta.

Abdesti ka një rol të madh në jetën e muslimanit, ai e mban besimtarin vazhdimisht të zgjuar, të gjallë dhe të shndërrtshëm.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sellem, ka thënë: "Ai që mer abdest mirë i dalin mëkatet nga trupi derisa ti dalin edhe ato që i ka nën thonjë". (Muslimi).

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sellem, ka thënë: "Ai që mer abdest mirë, pastaj ngritet për të shkuar në namazin obligativ dhe e fal me Imam i flaen mëkatet". (Sahih, Ibën Huzejmeja).

Sekretet e abdestit

Ska dyshim se larja e gjymtyrëve që vazhdimisht pluhurosën është shumë e rëndësishme për shëndetin e përgjithshëm të njeriut. Trupi i njeriut gjatë ditë si eksponohet miliona mikrobave dhe ato vazhdimisht e sulmojnë trupin e njeriut nëpërmjet pjesëve të zbuluara të trupit, mirëpo gjat abdestit befasonen këto mikrobe me një pastrim total të lëkurës së pjesëve të zbuluara, sidomos me fërkimin e mirë dhe marjen e abdestit ashtu si duhet. Kështuqë pas abdestit nuk mbetet asnjë gjurmë e llomit apo mikrobeve në trupin e njeriut.

- Pastrimi i gojës na i sjell këto dobi:

E mbron gojën, fytyrën, fëlqinë nga nderja dhe qelbosja. I pastron dhëmbët nga mbeturinat e ushqimit. I forcon disa muskuj të fytyrës, ia ruan fytyrës shkëlqimin, i jep njeriut qetësi psikike, etj.

- Shpërlarja e hundës e pastron hundën nga mikrobet dhe bakteriet e ndryshme që gjejnë vend të përshtatshëm në zbrazëtirat e hundës dhe me këtë e mbron trupin nga depërtimi i mikrobeve nga hunda në pjesët tjera të organeve të njeriut.

- Larja e fytyrës dhe duarve i largon mikrobet, e largon djersën, e pastron lëkurën nga yndyrat që i nxjerr lëkura, etj.

- Larja e këmbëve me fërkim të mirë i jep njeriut ndjenja të qetësisë dhe rehatisë, sepse në këmbë kryqëzohen mbarë organizmat e njeriut, andaj njeriu gjat larjes së këmbëve me fërkim është i bara-

bartë me njeriun që ka shkuar tu bëjë masazhë secilit organ të trupit të tij.

- Shkenca tregon se qarkullimi i gjakut në ekstremitetet, duart dhe këmbët, është më i dobët për shkak të largësisë nga qendra organizuese e qarkullimit të gjakut që është zemra, andaj me larjen e këtyre gjymtyrëve dhe fërkimit të tyre e forcon qarkullimin e gjakut dhe kjo vepër pa dyshim se e shton aktivitetin e trupit të njeriut dhe i jep gjallëri.

Është vërtetuar shkenctarisht se rezet e diellit, sidomos ato ultravjollcë, ndikojnë në krijimin e kancerit të lëkurës, mirëpo ky ndikim pakësohet me të madhe me marje abdest rregullisht, sepse në këtë formë vazhdimisht i jep lagështi lëkurës, sidomos pjesëve që janë të ekspozuara rezeve të diellit dhe me këtë u ndihmohet qelizave të shtresave sipërfaqësore dhe të brendshme të lëkurës që të mbrohen nga gjurmët e dëmshme të rezeve.

Rëndësia e patërtisë sipas zbulimeve shkencore

Më herët nuk ka qenë i njohur ekzistimi i mikrobeve derisa njeriu e zbuloi mikroskopin, kurse kjo ka ndodhur në shekullin e tetëmbëdhjetë.

Mikrobiologët ka vërtetuar se ekziston një numër i hatashëm i mikrobeve në një centimetër katror në vendet e zbuluara të trupit. Sipas tyre në një centimetër katror ka prej 1-5 milion mikrobe.

Mikrobet vazhdimisht shtohen dhe për tu liruar prej tyre duhet larë vazhdimisht lëkurën, kurse kjo vepër realizohet duke marrë abdest, një adhurim me të cilin na ka urdhëruar All-llahu, subhanehu ve teala, dhe na ka stimuluar në te Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, pasi që ab-

desti është një vepër që përsëritet disa herë gjatë ditës.

Shkenctarët për tua bërë të qartë njerëzve se sa mikrobe dhe bakterie ka në lëkurën e njeriut dhe konfliktet që janë mes tyre i kanë krahasuar me ruzullin tokësor dhe konfliktet e njerëzve që ndodhin mbi te.

Ata thonë se me një larje njeriu largon nga trupi i tij më shumë se dy qind milion mikrobe.

Mikrobet vazhdimisht shtohen andaj duhet të eliminohen vazhdimisht dhe në mënyrë të rregullt që të mbeten pak në numër që të ketë mundësi trupi i njeriut të ballafaqohet me ta. Këtë rol edhe e luan gusli dhe abdesti.

Për shembull, vetëm në gojë gjinden llojlloj mikrobesh dhe bakteriesh që janë më shumë se një qind lloj, kurse arrijnë deri në pesë miliard mikrobe në një milimetër katror. Këto mikrobe ushqehen nga mbeturinat e ushqimit mes dhëmbëve, shtimi dhe zhvillimi i tyre prodhojnë thartësira dhe prodhime të shumta që ndikojnë në gojën, erën e gojës, ngjyrën e dhëmbëve dhe punën e tyre, andaj nëse nuk largohen disa herë në ditë, ato shkaktojnë prishjen e dhëmbëve dhe sëmundjet e nofullës.

Zbulimet shkencore na e sqarojnë rëndësinë e zbatimit të mësimave islame dhe neglizhimi i tyre i sjell pasojat negative.

Mos shkurtimi i thonjve i sjell shumë sëmundje, sepse nën thonjë grumbullohen miliona bakterie që luajnë një rol shumë të madh në bartjen e sëmundjeve.

Mosruajtja e qimeve të nënsjetullave është shkak për përhapjen e morrave të nënsjetullave që përhapet me të madhe në Europë.

Një gram i bagës së njeriut ka më shumë se një qind miliard mikrobe dhe kanë ndikim shumë të madh në përhapjen e sëmundjeve ngjitëse nëse lihen vend pa vend.

Mrekullia shkencore në rregullat e pastërtisë

Aspektet e mrekullisë shkencore të Kur'anit dhe Sunnetit gjatë ligjësimit të pastërtisë del në shesh në këto forma:

1- Prej sekreteve të medicinës preventive në Islam është se pastërtinë e ka caktuar si adhurim dhe kjo i jep shpirt dhe vazhdimësi të cilin nuk ka mundësi ta sjell asnjë ligj tjetër.

2- Thjeshtësia në detyrime dhe lehtësi mi në zbatim, saqë nuk kërkojnë harxhime materiale e as lodhje fizike.

3- Subjektivitet. Domethënë secili musliman i zbaton këto mësimet në shenjë të adhurimit ndaj All-llahut, andaj nuk ka nevojë për drejtor që e kontrollon, sepse kontrolla te besimtari lind nga brendësia e besimtarit.

4- Vazhdimësia, sepse zbatimi i urdhërave islame nuk është e ndërlidhur me ndonjë kohë të caktuar ose moshë të caktuar, por vazhdojnë me vazhdimin e njeriut.

5- Ai që e njeh Kur'anin dhe Sunnetin e kupton se Islami nuk ka lërë asnjë gjë nga medicina preventive pa aluduar në te në

formë direkte ose indirekte, kurse njeriut i ka lënë hapësirën e studimit të urtësive të tyre.

6- Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ishte analfabet andaj edhe nuk ka mundur ti mëson këto sekrete të çuditshme dhe ti cakton mjetet e përshtatshme për pastërti për të arritur pastërtinë dhe eliminimin e mikrobeve dhe bakterieve, mirëpo ka caktuar shumë ligje dhe sunete, urtësitë e të cilave i ka zbuluar shkenca moderne shumë shekuj më vonë. Kjo tregon se përcaktimi i këtyre ligjeve dhe suneteve është shpallje nga All-llahu, subhanehu ve teala.

All-llahu, xhel-le shanuhu, ka thënë: "Ti (Muhammed) nuk ishe që lexon ndonjë libër para këtij, e as që shkruajsh atë me dorën tënde të djathtë, pse atëherë do të dyshonin ata të prishurit. Por jo, ai është plot argumente të qarta në zemrat e atyre që u është dhënë dituria, e argumentet Tona nuk i mohon kush pos të shfrenuarve". (El-Ankebut: 48- 49).

All-llahu na bëftë nga ata që janë të pastërt, pastrohen vazhdimisht, dhe i dojnë të pastërtit. Amin

Bekir Halimi

Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, e kemi shembëlltyrë

Në këtë kohë të ahiru zemanit, kur pri-shen kriteret dhe peshojat e matjes së gjërave, kur mungojnë udhërrëfyesit e vërtetë, kur mungojnë shembujtë dhe yrneket për muslimanët, kur mungojnë ata që flijohet për tua mësuar të mirën muslimanëve, është bërë shumë vështirë

për muslimanët në përgjithësi dhe për të rinjtë në veçanti.

Muslimanët e vendeve shqiptare ballafaqohen me një problem shumë të madh, e ky është ndërprerja e vazhdimësisë së hoxhallarëve të vjetër që kanë dhënë shembull me veprat dhe sjelljet e tyre, me modestinë dhe vetmohimin e tyre,

me dijen dhe singëritetin e tyre, me altruizmin dhe punën e tyre të palodhur.

Gjeneratat e hoxhallarëve të rinjë për shumë shkaqe, duke filluar nga shkuarja në shkollë fetare pa dëshirën e tyre, por për dëshirën e prindërit, mungesa e ambjentit pedagogjik të mirëfilltë në vendet ku kanë studiuar, mungesa e singëritetit gjat studimit dhe pas kthimit, mosqëndrimi besnik parimeve dhe mësimave fetare, presionet e ndryshme socio-politike pas kthimit nga studimet, lufta për karrierë, lufta për të mbajtur pozitën e jolavdishme të krijuara më herët, personaliteti i dobët, paaftësia për tu ballafaquar me sfidat që u janë paraqitur në jetë, realizimi i detyrave dhe direktivave që i kanë marrë nga të huajët (sllavët), mungesa e standartit të mirë ekonomik të këtyre njerëzve, etj, kanë qenë dhe janë shkaqet e mungesës së liderëve fetar me plot kuptimin e fjalës në mesin e popullit tonë shqiptar.

Prania e këtyre cilësive në mesin e brezit të rinjë të hoxhallarëve ka krijuar ndasi dhe mosunitet, përçarje dhe përplasje mes klaneve dhe shtresave të ndryshme që janë krijuar me kalimin e kohës në mesin e hoxhallarëve dhe këto plasaritje me kalimin kohës janë bërë edhe publike.

Kjo gjendje në mesin e hoxhallarëve ka krijuar huti në mesin e muslimanëve dhe në mënyrë indirekte ka krijuar mosinteresim të muslimanëve për mësimet islame, sepse në një farë mënyrë sjellja e tyre sikurse dëshiron të thotë: se tërë ajo që ua sqarojmë nuk është e arritshme dhe është një lloj utopie.

Mungesa e këtyre liderëve fetarë krijon një pengesë të madhe në aktivitetin për

afrimin e njerëzve në fenë e All-llahut dhe sqarimin e rregullave fetare.

Ska dyshim se në trevat tona në historinë moderne janë paraqitur kohë pas kohe hoxhallarë të rinjë dhe të singërtë, puntor dhe të palodhshëm në përhapjen e fesë së All-llahut dhe ky popull dhe këto treva nuk do të mbeten pa njerëz të atillë, mirëpo duhet të gjithë ne të punojmë që numri i tyre të jetë në shtim e sipër sidomos në këtë kohë të zhvillimeve të hatashme të teknologjisë, shkencës, kinematografisë, industrisë së modës, sportit, muzikës, gjëra të cilat paraqesin sfida shumë të mëdha dhe delikate për popullin tonë në përgjithësi dhe rininë në veçanti.

Në mungesë të numrit të mjaftueshëm të liderëve fetar të aftë, të përgaditur, punëtor dhe të singërtë, ngushëllim për masën e gjërë të muslimanëve është pasimi i shembëlltyrës sonë supreme, Muhammedit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem.

Për këtë shkak në këtë hutbe do të flasim për Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, si shembëlltyrë tonë, të hoxhallarëve dhe të xhematit, të intelektualëve dhe të shtresave të gjëra popullore.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve, yrneku dhe thirrësi pedagog, pasimin e të cilit na e ka urdhëruar Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, qoftë në adhurimet, thirrjen, moralin, sjelljen dhe të gjitha çështjet e jetës sonë.

All-llahu, xhel-le shanuhu, ka thënë: "Thuaj: "Kjo është rruga ime, e vënë në fakte të qarta, e që unë thërras te All-llahu, unë dhe ai që vjen pas meje. Larg të metave është All-llahu, e unë nuk jam nga idhujtarët". (Jusuf: 108).

All-llahu, subhanehu ve teala, thotë: "Ju e kishit shembullin më të lartë në të dërguarin e All-llahut, kuptohet, ai që shpreson në shpërblimin e All-llahut në botën jetër, ai që atë shpresë e shoqëron duke e përmendur shumë shpesh All-llahun". (El-Ahzab: 21).

Pasimi i Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, është i domosdoshëm

Secili musliman dhe muslimane duhet ta pasojë Muhammedin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, sepse pasimi i tij është baza e udhëzimit.

All-llahu, tebareke ve teala, ka thënë: "Ju e kishit shembullin më të lartë në të dërguarin e All-llahut, kuptohet, ai që shpreson në shpërblimin e All-llahut në botën jetër, ai që atë shpresë e shoqëron duke e përmendur shumë shpesh All-llahun". (El-Ahzab: 21).

Imam Ibën Kethiri duke e komentuar këtë ajet ka thënë: "Ky ajet është bazë e madhe e pasimit të Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në fjalët, veprat dhe gjendjen e tij, andaj njerëzit janë urdhëruar që ta pasojnë Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në betejën e Ahzabit, në durimin, qëndresën, mobilizimin, luftën dhe pritjen e zgjidhjes nga Zoti i tij". (shiko: "Tefsiri i Ibën Kethirit", 3/483).

Islami ka nevojë për njerëz që do ta bartin, do ta zbatojnë me sjelljet dhe lëvizjet e tyre, duke i shndërruar mësimet islame në realitet të prekur dhe të parë.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, duhet të jetë aq shumë afër muslimanëve dhe zemrave të tyre, sa që kur të përmendet emri i tij, ata të qajnë

nga mallëngjimi, nderimi dhe dashuria për te. E mos të flasim për pasimin e tij.

Imam Ibën Tejmijje, rahimehull-llah, ka thënë: "Njeriut i bën dobi dashuria për All-llahu të krijesave që i do All-llahu, siç janë pejgamberët dhe burrat e devotshëm, sepse dashuria e tyre e afron njeriun te All-llahu dhe dashuria e Tij dhe këta njerëz e meritojnë dashurinë e All-llahut ndaj tyre". (Shiko: "Mexhmual-Fetava", 10/610).

Duhet të na mbushet zemra ynë me dashuri të vërtetë të Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, dhe ti japim përparësi dashurisë, fjalëve dhe urdhërave të tija.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë:

"Kush i ka tre gjëra do të shijon ëmbëlsinë e besimit: ta do All-llahun dhe Pejgamberin e Tij më shumë se çdo gjë...". (Buhariu dhe Muslimi).

Ska dyshim se pasimi i Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, dhe marrja e tij si shembëlltyrë për ne, duke e konsideruar si shembullin suprem të njeriut të plotë, është argument i dashurisë që ushqen njeriu ndaj All-llahut dhe me këtë vepër do të arrijë edhe dashurinë e All-llahut ndaj Tij.

All-llahu, azze ve xhel-le, thotë: "Thuaj: "Nëse e doni All-llahun, atëherë ejani pas meje që All-llahu t'ju dojë, t'ju falë mëkatet tuaja, se All-llahu është që fal shumë, mëshiron shumë". (Ali Imran: 31).

Andaj, jetëpërshtkrimi i Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka qenë një jetë e gjallë para syve të shokëve të tij dhe para pasuesve të tij pas vdekjes së tij. Ishte një shembull njerëzor i plotë në të gjitha etapat dhe në të gjitha aspektet e jetës praktike, shembull praktik në

zbatimin e Islamit dhe shndërrimin e tij në realitet që shihet dhe preket.

Dashuria ndaj Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, është prej bazës së besimit dhe pa te nuk mund të plotësohet besimi i një muslimani.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Pasha Ate që në Dorën e Tij është shpirti im nuk beson askush prej jush derisa të më dojë më shumë se prindërit, fëmijët dhe mbarë njerëzit". (Buhariu dhe Muslimi).

Sahabet e donin Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, me një dashuri të plotë dhe të madhe, gjë që i shtynte ata ta pasojnë dhe përcjellin në çdo hap, në zbatimin e urdhërave dhe largimin nga ndalesat, nga shpresa që ta shoqërojnë dhe të jenë bashk me te në xhennet.

All-llahu, xhel-le shanuhu, ka thënë: "E kush do që i bindet All-llahut dhe të dërguarit, të tillët do të jenë së bashku me ata që All-llahu i shpërbleu: (me) pejgamberët, besnikët e dalluar, dëshmorët dhe me të mirët. Sa shokë të mirë janë ata!" (En-Nisa: 69).

Kurse Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Njeriu është me ate që e do". (Buhariu).

Disa gjëra të rëndësishme në pasimin e Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem

- Prej aspekteve të rëndësishme në pasimin e Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, është fakti se jetëpërskrimi i tij, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në besimin, adhurimin, sjelljen, moralin, etj, dhe në të gjitha gjendjet e tija ka qenë shembullore, me ndimim të njerëzit, sepse është bërë sinteza mes cilësive të plota dhe ndikimit të njerëzit, sinteza mes

fjalëve dhe veprave dhe ska dyshim se ndikimi me vepër është shumë më mbresëlënës se sa ndikimi me fjalë.

Për këtë shkak All-llahu, xhel-le shanuhu, i ka dërguar pejgamberët njerëz që të jetojnë në mesin e njerëzve dhe të përzihen me njerëz, që tu bëhen njerëzve shembull dhe yrnec të cilin duhet ta pasojnë.

All-llahu, azze ve xhel-le, thotë: "Ju e kishit shembullin më të lartë në të dërguarin e All-llahut, kuptohet, ai që shpreson në shpërblimin e All-llahut në botën jetër, ai që atë shpresë e shoqëron duke e përmendur shumë shpesh All-llahun". (El-Ahzab: 21).

Kurse Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, i ka urdhëruar që ta pasojnë në adhurime duke u thënë muslimanëve: "Faluni ashtu sikurse më shihni mua duke u falur". (Buhariu dhe Muslimi).

Dhe: "Merrne prej meje haxhin tuaj". (Muslimi).

- Zbatimi i sunnetit të tij, qofshin ato besime, praktikime, sjellje, apo moral. Duke filluar nga besimi i shëndoshë në përputhje me argumentet sunetore të Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në largimin nga bidati dhe bidatçitë, zbatimin e sunneteve të ndryshme në jetë, qoftë gjatë ngrënies, gjatë veshmbathjes, gjatë kujdesit për namazet sunete, gjatë suneteve të haxhit, etj.

- Dërgimi salavate sa ma shumë mbi Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, pasi që ai na ka mësuar duke na thënë: "Ai që dërgon salavate një herë mbi mua All-llahu dërgon dhjetë herë mbi te". (Muslimi).

Umeti çdo herë do të ketë nevojë për shembëlltyrë pas Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem

Të pasosh Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, gjatë thirrjes në fe të Allahut, nuk është një vepër e lehtë por duhet një serizoi të madh dhe sinqeritet i pastët.

Në këtë kohë kur te njerëzit është zgjuar interesimi për të mësuar fenë dhe mësimet e Islamit, duhet që tua lehtësojmë kuptimin e metodës së Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, dhe pejgamberëve tjerë para tij, në thirrje në fe të Allahut, sepse nuk duhet tu ofrojmë asnjë metodë tjetër për thirrje në fe të Allahut, dije dhe vepër, përpos metodës së Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, shokëve të tij dhe besimtarëve të devotshëm.

Që nga koha e sahabëve dhe atyreve që kanë ecur rrugës së tyre, qofshin dijetarë, njerëz të devotshëm, thirrës në fe të Allahut, të gjithë këta kanë thithur nga jetëpërshkrimi i Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, dhe kanë lënë mbresa të mëdha në historinë islame. Kjo është shumë normale sepse dijetarët janë trashëgimtarët e pejgamberëve, të cilët në mungesë të pejgamberëve pasohen dhe bëhen yrnec për tjerët.

Edhe pse sot figurat e tyre nuk shihen para syve tonë, mirëpo e kemi para nesh jetëpërshkrimin e tyre përplot mësimet dhe porositje, që na i japin aromë jetës tonë dhe ndikojnë në formulimin e njeriut dhe përqëndrimin tonë në udhëzim dhe mirësi.

Bishr ibën Harithi ka thënë:

"Të mjaftojnë ata burra që kur i përmend të ngjallet zemra dhe iku atyre

njerëzve që me përmendjen e tyre të vdes zemra".

Ska dyshim se shembëlltyra çdo herë ndikon te njerëzit dhe do të mbetet e këtu dhe është prej metodave më të fuqishme për të ndikuar te njeriu, sepse njeriu që e do dhe i pëlqen ai që është më lartë se ai dhe më i plotë, automatikisht është i përgaditur që të ndikohet prej tij.

Për këtë ti thërrasim njerëzit në fe duke u dhënë shembëlltyra të gjalla është mënyra më e sukseshme për të përhapur vlerat dhe principet e Islamit.

Imam Dhehebiu, rahimehull-llah, duke treguar rëndësinë që ka që hoxha dhe mësuesi dhe se ata duhet të jenë shembull për tjerët e ka shënuar këtë rast: "Në mësimet e ahmedit grumbulloheshin pesë mijë e ma shumë njerëz. Përafërsisht pesëqind shkruanin, kurse tjerët mësonin prej tij sjelljen dhe pamjen e jashtme". ("Sijer", 11/316).

Pse mungojnë shembëlltyrat

Para se të përfundojmë këtë shkrim do të paraqesim edhe disa gjëra që paraqesin shkaqet e mungesës së shembëlltyrave në jetën tonë, mes tjerash janë edhe këto:

1- Mungesa e të cilësive në vijim tek ata persona që duhet të jenë shembull për tjerët, sikurse:

- Përgaditja personale me pastrim të zemrës, posedimin e mendjes së shëndoshë dhe përdorimi i gjymtyrëve për vepra të mira.

- Të ketë personalitet të plotë, në suaza njerëzore, që të jetë i pëlqyeshëm dhe i respektuar te njerëzit.

- Tua dojë të mirën tjerëve, tu dhimb-sen njerëzit, të kujdeset për ata, të bëjë mirë, të thërret në të mirë, etj. Kush i ka këto cilësi do ta duan njerëzit dhe do ta pasojnë dhe do ta marrin si shembull, kurse ai që nuk i ka këto cilësi askush nuk i jep vlerë deh rëndësi.

2- Mos eliminimi i mungesës dhe gabimit, të cilin mund ta bëjnë ata që janë shembull dhe yrnëk për tjerët, siç është prindi, mësuesi, hoxha. Kjo domethënë se ata nuk e kanë kuptuar detyrën dhe rëndësinë që ka shembulli i mirë në edukimin dhe përmirësimin e brezave të rinjë, ose ka personalitet të dobët dhe bie nën ndikim të shoqërisë, etj.

3- Ofrimi i shembujve dhe yrnëkëve falsifikat që tua përziejnë njerëzve gjërat, ti largojnë nga udhëzimi i vërtetë dhe ti largojnë nga njerëzit e mirë. Në këtë drejtim media ka kontribuar në mënyrë drastike duke u ofruar fëmijëve tanë shembuj të prishur dhe negativ, duke ndriçuar jetën e tyre, duke u dhënë tituj të lartë, pozitë të lakmueshme, etj. me qëllim të ndikimit të ata.

4- Mungesa e yrnëkëve të mirë në shoqëritë moderne, andaj çdo herë që dikush sheh ndonjë shembull të mirë shkojnë pas tij dhe lidhen për te. (Shiko: "Ed-Davetul-Islamiye", fq. 73).

Këto gjëra dhe shumë të tjera që nuk kemi mundur ti themi në këtë shkrim na imponojnë që të flasim për yrnëkun dhe

shembullin tonë kryesor, Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, i cili duhet të jetë shembull për mbarë njerëzimin, edukimin e fëmijëve tanë dhe rinisë në këto domethënie, duke u ofruar yrnëke të shëndosha për shembull dhe pasim.

Për fund

Secili që ka marrë postin e hoxhës dhe mësuesit të popullit dy herë duhet të mendon çdo hap kur e ndërmer, nëse dëshiron që prania e tij në popullin tonë të jetë e dobishme për te dhe për mbarë popullin tonë, përndryshe vaj për te dhe vaj për popullin e tij.

Kurse masa e gjërë derisa të vjen koha që shembujt dhe yrnëket të shtohen atëherë le të pasojnë Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, dhe shokët e tij, dijetarët e brezave të pare sepse vetëm në pasimin e tyre është shpëtimi në dynja dhe ahiret.

"Kush dëshiron të pasojë dikend le të pason ate që ka vdekur, sepse të gjallit akoma nuk i dihet".

All-llahun e lusim që të na mundësoj ta pasojmë Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, me një pasim të sinqertë dhe të denjë, të pasojmë shokët e tij dhe muslimanët e gjeneratave të para. Amin.

Bekir Halimi

Tiparet e thirrësit të suksesshëm

Lavdërimet i takojnë Allahut Zotit të botëve dhe paqja dhe shpëtimi i Allahut qofshin mbi të dërguarin e Tij Muhamedin, salallahu alejhi ue selem, familjen e tij të pastër, shokët e tij fisnik dhe të gjithë ata që e pasojnë atë deri në Ditën e Gjykimit.

Më pastaj: Çështja e thirrjes te Allahut është shumë e rëndësishme. Thirrja te Allahu do të thotë thirrja (e të tjerëve) për të hyrë në fenë e Allahut. Allahu i ka krijuar krijesat e Tij për t'a adhuruar Atë.

Allahu thotë: "Unë nuk i krijova xhinët dhe njerëzit për tjetër pos që të më adhurojnë. Unë jnuk kërkoj prej tyre ndonjë furnizim e as dëshiroj të më ushqejnë ata. All-llahu është furnizues i madh. Ai është fuqiforti." [Dharijat 56-58].

Dobitë e këtij adhurimi ndaj Allahut iu kthehet atyre, ngase vet ata janë që kanë nevojë t'a adhurojnë Allahun. Sa i përket Allahut, të Lartësuarit, Ai nuk ka nevojë për këtë dhe Ai është i pavarur nga adhurimi i tyre.

Allahu thotë: "...Nëse ju, dhe të gjithë ata që janë në tokë mohoni, All-llahu është i panevojshëm (për falënderim, i lavdishëm (vetvetiu)" [Ibrahim 8].

Në një hadith kudsij Allahu thotë: "O robët e mi, nëse i pari dhe i fundit nga ju njerëzit dhe xhindët të ishit me të devotshmit (një zemër) një njeri, atëherë ajo nuk do të shtonte-rriste mbretërinë (sundimin) Time në asnjë gjë. O ju robët e mi! Sikur i pari dhe i fundit nga ju njerëzit dhe xhindët të ishit më të këqinj, nuk do t'i mungonte asgjë mbretërisë Sime. O robët e mi! Veprat tuaja për të cilat do t'u marr juve në përgjegjësi

do t'ua tregoj juve, kështu që kushdo që gjen ndonjë të mirë le të falënderoj All-llahun dhe kushdo që gjen të tjera atëherë le të qorton veten e askënd tjetër." [Sahih Muslim 4/1994, transmetuar nga Abi Dar].

Kështu që besimtarët janë që kanë nevojë t'a adhurojnë Allahun, në mënyrë që të fitojnë kënaqësinë, faljen dhe mëshirën e Allahut. Në këtë mënyrë ata do të mund të hyjnë në Xhenetin e Tij dhe të mbrohen nga dënimi i Tij. Kjo është për çka i ka krijuar Allahu. Megjithatë, nga urtësia e Tij është përcaktuar që Ai do t'i sprovtoj ata në mënyrë që bëhet dallim ndërmjet njerëzve që nënshtrohen dhe njerëzve të mëkatit.

Shejtani dhe partia e tij i thërrasin njerëzit larg nga adhurimi i Allahut, mosndëgjueshmëri ndaj Allahut dhe në pasimin e dëshirave dhe epsheve. Kjo është arsyeja Allahu dërgon peygamberë të cilët i thërrasin njerëzit në atë që është e mirë. Shejtanët i thërrasin njerëzit në mëkat.

"...e All-llahu me mëshirën e vet ju fton për në Xhennet, për në shpëtim dhe u sqaron njerëzve argumentet e veta, ashtu që ata të përkujtojnë." [Bekare 221], dhe Allahu ju thërret në dar sallam dhe Ai e udhëzon kë të dëshiron Ai në rrugën e drejtë.

Ai ju thërret që t'ua fal mëkatet tuaja dhe Ai e shtyen atë deri në momentin e caktuar, andaj Allahu i thërret robërit e Tij që ata ta adhurojnë Atë dhe të pendohen tek Ai, që të kërkojnë falje prej Tij. Ai ka dërguar peygamberët që njerëzit t'i thërrasin në këtë dhe Ai dijetarëve (trashëgimtarëve të peygamberëve) ua ka bërë obligim që të thërrasin tek Ai

për të mirën dhe dobinë e robërve të Tij. Thirrja te Allahu është vendosur që kur ka ndodhur rasti në mes të Ademit alejhi selam dhe djallit të mallkuar, kur shejtani e morri obligim që t'a josh dhe t'a largoj nga rruga e drejtë kë të mundet nga bijtë e Ademit. "Djalli është armik i juaji, pra edhe ju konsideroni armik, ai e thërret atë grupin e vet, vetëm për t'i bërë banues të zjarrit." [Fatir 6].

S'ka dyshim se ka thirrës që thërrasin në të mirë dhe thirrës në rradhët e xhinëve dhe njerëzve që thërrasin në mëkat. Kjo është për shkak të urtësisë së Allahut të Lartësuar, një sprovë për robërit e Tij që nga koha kur i krijoi krijesat e Tij e deri në fundin e kësaj bote. Ende vazhdon konflikti në mes të vërtetës dhe të pavërtetës dhe në mes të thirrësve në të mirë dhe thirrësve në të keqen. Allahu i ka lavdëruar thirrësit që thërrasin te Allahu.

Allahu thotë: "E kush ka fjalën më të mirë prej atij që thërret te All-llahu, vepron (punë) të mira dhe thotë: "Unë jam prej muslimanëve". Nuk është e barabartë e mira dhe e keqja. Andaj, (të keqen) ktheje me mirësi, se atëherë ai, mes teje dhe të cilit ka armiqësi, do të bëhet (si) mik i afërt." [Fusilat 33-34]

Andaj Allahu i ka përmendur thirrësit në rrugën e Allahut si njerëzit më të mirë në fjalë. Ai gjithashtu thirrësit i ka përshkruar si ata që e praktikojnë atë në çka i thërrasin njerëzit. Kështu që thirrësi së pari duhet të praktikoj atë në të cilën thërret në kuptim të nënshtrueshmërisë dhe adhurimit derisa të mos bëhet shembull i mirë sa që thëniet dhe veprat e tij të jenë të vërteta. Kjo është çka ka thënë pejgamberi Shuajbi, alejhi selam: "...Unë nuk dua t'ju kundërshtoj (duke punuar) për atë nga e cila po ju ndaloj, unë nuk dua tjetër vetëm të përmirësoj aq sa mundem, por këtë mund ta arrij vetëm me ndihmën e All-llahut, vetëm Atij iu kam

mbështetur dhe vetëm te Ai jam i drejtuar!." [Hud 88]

Fjala e Allahut: "Unë jam prej muslimanëve", do të thotë se ai i takon Islamit, muslimanëve dhe xhematit të muslimanëve. Ai nuk i takon askujt tjetër përveç muslimanëve.

Pastaj Allahu i Lartësuar tregon se thirrësi në rrugën e Allahut do të ndeshet me të këqija nga njerëzit por Ai e këshillon thirrësin të vazhdoj me atë që është më e mira. Nëse dikush i bënë padrejtësi atij, ai duhet atë padrejtësi t'a shpaguej me mirësi. Shpërblimi për këtë do të jetë pranimi (përgjigja) i thirrjes së tij.

"...Nuk është e barabartë e mira dhe e keqja. Andaj, (të keqen) ktheje me mirësi. . ." [Fusilet 34]. Andaj kur thirrësi dëmtohet (i bëhet e padrejtë), ai nuk e gjykon atë që i është thënë ose bërë atij. Ai të keqen e kthen me atë që është e mirë. Kështu ai është i mirë ndaj kujdoqoftë që i bënë keq në mënyrë që njerëzit t'i sjell kah e mira për shkak se nuk dëshiron të jetë fitimtar ndaj tyre, porse njerëzve ua dëshiron të mirën. Kjo është pse Pejgamberi, sallallahu alejhi ue selem, asnjëherë nuk tha se fitorja ishte e tij vet. Më tepër zemërohej dhe revanshohej nëse thyheshin ligjet e Allahut. Sa për veten e tij. Sa i përket atij, ai ishte dëmtuar dhe thuhej për të (kështu e ashtu) dhe se ata kanë folur kundër tij, mirëpo ai kurrë nuk ka synuar të fitojë për vete se sa ka dashur të shpërblehet nga All-llahu. Kjo është njëra ndër bazat e thirrjes, të qenurit e drejtë ndaj atyre të cilët thirren qoftë edhe ata bëjnë mëkat. Kjo ata i shpie dhe i tërheq në mirësi, ngase po t'ua kthenit këtë me të keqe, ajo do t'i largonte ata edhe më tepër.

"...andaj, (të keqen) ktheje me mirësi..." [Fusilet 34], ku më tutje Allahu i ka treguar frutet e kësaj duke thënë: "Mirëpo, këtë nuk e arrin kush, pos atyre të

durueshmëve, dhe nuk e arrin kush, pos atyre me virtyt të lartë. ” [Fusilet 35].

Ai më vonë ka treguar se ky tipar është i hijshëm, që do të thotë se njeriu duhet të jetë i durueshëm dhe i qëndrueshëm (ndaj sprovave), dhe të keqes duhet t’i përgjigjet me të mirë. Ky është një tipar i mirë për të cilin Allahu thotë: “...këtë nuk e arrin kush, pos atyre të durueshmëve...” [Fusilet 35].

Kjo kërkon durim dhe frenim të nefsit nga dëshira për hakmarrje dhe të qenurit fitimtar. Qetësimi i shpirtit është ajo që e mbron atë nga armiqët njerëzor, me mirësi ndaj atij përderisa e thirrë me dashuri dhe ai të vie kah e vërteta. Sa i përket armiqve djallëzor, Allahu na ka treguar se si të mbrohem nga ta.

“E nëse ty të ngacmon ndonjë ngacmim prej shejtanit, kërko mbrojtje në All-llahun, vërtet Ai është Dëgjuesi, i Dëshmi. ” [Fusilet 36].

Thirrësi në rrugën e Allahut qo të përballët me shejtanë në formë të njeriut dhe xhinëve. Sa i përket shejtanëve në formë të njeriut ai duhet të sillet me ta me mirësi dhe do të ballafaqohet me shejtanët njeri dhe xhindë. Sa i përket shejtanëve nga rradhët e njerëzve ai duhet të ballafaqohet me ta me mirëbërësi ndaj çdo sjellje a vepre të tyre të keqe dhe t’i falë ata për gabimet e bëra dhe mos t’u kushtojë vëmendje se çka ata thonë. Sa i përket shejtanëve në formë të xhinëve, muslimani mbrohet duke kërkuar ndihmë nga Allahu. Kjo është mënyra për thirrësinë e suksesshëm.

Kështu që ai vazhdon të thërret në rrugën e Allahut dhe nuk duhet të dobësohet, në mënyrë që përpjekjet e tija të zvogëlohen për shkak një personi që e dëmton ate, apo pse ai person flet kundër tij. Arsyeja qëndron në ate se ai nuk thërret për vete dhe se nuk është duke synuar për të ftuar për vete, por për të thirrë për All-llahun e madhëruar, do të thotë duke i ftuar të tjerët për të përfqafuar fenë e All-llahut, i Cili ka

krijuar këtë krijesë për atë qëllim, që i banë ata të lumtur, i përmirëson ata dhe ju dhuron suksese.

Thirrësi nuk kërkon nga njerëzit që të shikojnë kah ai duke e shpërblyer atë. Ai kërkon shpërblim nga Allahu. Thirrësi nuk kërkon reklamim dhe autoritet. Ai njerëzve ua dëshiron të mirën dhe t’i nxjerr ata nga errësira në dritë.

Ky është synim të cilin thirrësi i suksesshëm mundohet ta arrijë te ata persona që janë kundër tij, në përpjekje për t’u dukur apo të shpërblehet nga njerëzit, pa dyshim që ai kthehet në fillim të rrugës kur të ndeshet me pengesën e parë. Sa u përket atij që thirri për All-llahun, ai nuk heq dorë nga ajo, por vazhdon të bëjë lutje.

“...Thuaj: “Unë nuk kërkoj për këtë (komunikimin e Kur’anit) shpërblim prej jush ...” [En’am 90]

Të gjithë pejgamberët iu thanë popujve të tyre: “Prej jush nuk kërkojë asnjë shpërblim. Ajo që ne duam është ju të keni dobi dhe të mira, nëse pranoni atëherë ai është caku që synohet të arrihet. Nëse ju nuk pranoni, atëherë përgjegjësinë ia kemi lënë All-llahut dhe juve ju kemi ofruar dëshminë”.

Thirrja në rrugën e Allahut ia paraprinë xhihadi, ngase Pejgamberi, salallahu alejhi ue selem, ka dërguar ushtri për t’i thirrur në Islam para se t’i luftonte ata.

Ata fillojnë thirrjen në rrugën e Allahut, kështu nëse ata (pabesimtarët) pranojnë, atëher falenderimi i takon All-llahut, por nëse nuk i përgjigjen thirrjes, atëherë ata duhet të luftohen dhe xhihadi shpallet kundër tyre me qëllim të ngritjes së fjalës së All-llahut.

1. Kësi soji pabesimtarë janë të ftuar që ta pranojnë Fenë Islame.

2. Ata muslimanë që kanë marrë drejtim të keq në “akide”(besim) ftohen që të përmirësojnë besimin e tyre.

3. Ata muslimanë që kanë besim të drejtë, por kanë disa mëkate dhe gjynahe, janë të ftuar për t'u penduar, të largohen nga mëkatet dhe mosbindjet.

Kështu kërkohet thirrja në All-llahun dhe ajo varet sipas nevojës.

Gjithashtu thirrja për All-llahun është e domosdoshme dhe ndryshon sipas nevojës. Është detyrë për të bërë thirrje për All-llahun. Ajo ishte detyrë e pejgamberëve, të dërguarëve dhe pasuesëve të tyre nga radhët e dijetarëve më të drejtë deri sa të vijë koha kur nuk do t'i lejohet të largohen. All-llahu flet kështu duke çmuar këtë popull -ymet.

"Ju jeni populli më i dobishëm, i ardhur për të mirën e njerëzve, të urdhëroni për mirë, të ndaloni nga veprat e këqia dhe të besoni në All-llahun. . ." [Ali Imran 110]

Allahu thotë: "Nga ju le të jetë grup që thërret në atë që është e dobishme, urdhëron për punë të mbara dhe ndalon nga e keqja. Të tillët janë ata të shpëtuarit." [Ali Imran 104]

Qëllimi i këtij populli është të thërret në emër të All-llahut në mënyrë që njerëzit të nxirren nga errësira në dritë. All-llahu ka urdhëruar Pejgamberin e Vet që të thërret në emër të Tij.

"Ti (Muhammed) thirr për në rrugën e Zotit tënd me urtësi e këshillë të mirë dhe polemizo me ata (kundërshtarët) me atë mënyrë që është më e mira..." [Nahl 125].

Ky është një urdhër i Allahut për Pejgamberin salallahu alejhi ue selem. Pastaj Ai ia tregoi metodologjinë të cilën duhet t'a përcjellë gjatë thirrjes.

"Thuaj: "Kjo është rruga ime, e vënë në fakte të qarta, e që unë dhe ai që vjen pas meje. Larg të metave është All-llahu, e unë nuk jam nga idhujtarët." [Jusuf 108].

Në këto dy ajete na është qartësuar se thirrja në rrugën e Allahut është e obliguesh-

me, meqenëse Allahu e urdhëruar Pejgamberin, salallahu alejhi ve selem. Ai gjithashtu ka treguar se ai ka përmendur se vijuesit e Tij duhet gjithashtu të thërrasin në emër të Allahut ashtu siç i është thënë Pejgamberit, alejhis-salam, t'u thotë: Thuaju "kjo është rruga ime, unë ju thërras në besim të All-llahut me dituri dhe cilindo që më pason mua."

Metodologjia e thirrjes duhet të jetë në pajtim me atë që e ka ligjësuar Allahu, e jo metodologjia e të tillë që ka mbet ndër njerëz (për të fabrikuar) - bërë një metodologji në mënyrën e tyre. Më e dashur është metodologjia që e ka sqaruar All-llahu, të cilën Pejgamberi alejhis-salam, e ka aplikuar gjatë tërë jetës së vet.

Ata të cilët e pasuan atë, ishin në metodologjinë e thirrjes së Pejgamberit, salallahu alejhi ve selem. Çdokush që sjell metodologji të re të ndryshme nga metodologjia e Pejgamberit salallahu alejhi ue selem, e kjo është rruga e Kuranit dhe sunetit, do të jetë në gabim dhe pasojat janë se ai nuk do të jetë i suksesshëm.

Duhet t'i pasojmë gjurmët e Pejgamberit, salallahu alejhi ue selem, dhe të marrim metodologjinë e tij nga Kurani dhe suneti. Dy ajetet e mëparshme qartë e tregojnë këtë. Para se gjithash, thirrësi duhet të ketë qëllim të sinqertë, si dhe qëllimi i thirrësit duhet të jetë kërkimi i shpërblimit nga Allahu, vendosja e fesës së Tij dhe përmisimi i rrugëve të atyre që thirren në rrugën e drejtë. Ai nuk dëshiron dobi nga dobitë e kësaj bote e as të jetë shumë i respektuar, të ekspozohet dhe të jetë i famshëm e as të ketë lakmi për këtë botë. Në vend të kësaj ai e kërkon Fytyrën e Allahut. Ai dëshiron që njerëzit t'i nxjerr nga errësira në dritë, nga humbja në udhëzim, nga mosbesimi në besim (të drejtë) dhe nga mosbindja në bindje. Kjo është çka dëshirohet.

Fjala e Allahut “İla Allah.”, është qartësim i singëritetit. Dijetari Muhamedi Abdulvehab ka thënë mbi kuptimin e këtij ajeti se “İla Allah (për tek Allahu), është pastrim i singëritetit, ngase shumë njerëz thërrasin në vetvete.” [Fethul mexhid, koment i librit “Kitabu tevhid” 1/185]

Dhe ai nuk i bën thirrje një grupi, partie apo personi pos Muhamedit, alejhis-selam, e as një “medhhebi” jashtë Fesë Islame, e asnjë grupi tjetër përveç “Ehli Syne vel xhema-ah” drejtim ky i mirëfilltë musliman (dhe thotë unë jam nga rradhët e muslimanëve).

Thirrësi duhet t’i thërret të tjerët në rrugën e All-llahut, e jo ka veteja, sepse shumë njerëz thërrasin në rrugën e tyre. Kjo është arsyeja kur një dëm, mangësi ose pengesë nga pengesat i paraqitet atij ndikon në të për shkak se ajo ushtron ndikim në personalitetin e tij.

Sa i përket atij i cili thërret në rrugën e Allahut, atëherë ai nuk mirret me lavdërimet e njerëzve ose nëse nuk lavdërojnë atë. Arsyeja është se ai e dëshiron Fytyrën e Allahut të Lartësuar. Nëse e godet ndonjë e keqe, atëherë ai është në rrugën e Allahut.

Karakteristika e dytë e kësaj metodologjie është se kushti për dikë që të thërras në rrugën e Allahut është dija. Ai ka dije për atë

në të cilën thërret. Në rradhë të parë ai duhet të nxë dije e cila do t’ia mundësoj atij që t’i thërras njerëzit te Allahu i Lartësuar.

I padijshmi nuk është i përshtatshëm për të thirrur, edhe nëse qëllimi i tij është i mirë, edhe nëse qëllimi i tij është thirrja tek Allahu. Nëse nuk ka dije ai nuk është i përshtatshëm për da’ve (thirrje islame), ngase ai nuk është i kualifikuar.

Njeriu që thërret në rrugën e All-llahut duhet t’u tregojë njerëzve e tua shpjegojë të keqen dhe të mirën në besim, adhurim-ibadet, në marrëdhëniet e ndryshme reciproke, në jetën personale dhe në shumë gjëra në legjislacion që janë të nevojshme për sqarim.

Nëse nuk ka dije, e si atëherë ka mundësi që t’ua sqaroj ato atyre? A mos do t’a thotë atë pa dije dhe t’a ndaloj të lejuarën dhe lejoj të ndaluarën? Kjo është një katastrofë e madhe. Ai do t’i humb njerëzit, përkundur qëllimit të tij të mirë. Duke mos hetuar atë i udhëzon gabimisht njerëzit, haramin e bënë hallall, hallallin haram dhe jap fetva të gabuara. Nuk është i përgaditur për da’ve kush përveç personit i cili është i pajisur me dije islame të marrura nga Libri i Allahut dhe suneti i Pejgamberit salallahu alejhi ue selem.

Shejh Salih el-Fevzan

Ebu Hanifeja dhe kijasi

Feja islame i ka dy burimet kryesore dhe ato janë Libri i All-llahut - Kur’ani dhe suneti i të dërguarit të All-llahut, Muhamedit, salallahu alejhi ve sel-lem.

Gjeneratat e para, si sahabet (shokët e pejgamberit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem),

për çështjet e fesë bazoheshin në këto dy burime.

El-Makreziu ka thënë: - Asnjëri prej tyre nuk është argumentuar për njëshmërinë e All-llahut dhe për pohimin e pejgamberisë (profetësinë) e Muhamedit, sal-lallahu alejhi

ve sel-lem, me diç tjetër përpos me Librin e All-llahut ...

Prej aty u kanë buruar informatat në lidhje me All-llahun, melekët, Librat, pejgamberët, Ditën e fundit, Kaderin, etj.

Në këtë metodologji kanë vazhduar tabi'inët dhe etbau tabi'inët e prej tyre edhe Ebu Hanifeja.

Kur'ani dhe suneti, te Ebu Hanifeja kanë qenë dy burimet themelore për çështjet e fesë në përgjithësi dhe për akide (besim) në veçanti.

Transmeton Ibën Abdul-Berr në veprën "El-Intika'ë" nga Ebu Hanifeja, thotë: - E kam dëgjuar Ebu Hanifen duke thënë: - Unë marrë nga Libri i All-llahut e nëse nuk e gjej aty, atëherë në sunetin e të dërguarit të All-llahut, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, e nëse nuk e gjej në Librin e All-llahut dhe as në sunetin e të Dërguarit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, marrë nga thëniet e sahabëve.

Në transmetim tjetër thotë: "...nuk dal nga thëniet e tyre në tjerë, mirëpo kur arrin çështja te Ibrahim, Sh'abiu, Ibën Sirini, Haseni, Atau, Seid Ibën Xhubejr (ka përmendur dijetarë), atëherë bëj ixhtihad siç ata kanë bërë ixhtihad.

Radhitja e argumenteve te Ebu Hanifeja janë si vijon:

1. Kur'ani

2. Suneti i vërtetë

3. Thëniet dhe veprat e sahabëve në sqarimin e çështjeve të fesë në përgjithësi dhe të besimit (akides) në veçanti. Nuk ka dalur prej thënieve të tyre e të merr thëniet e tjetërkujt nga gjeneratat që kanë ardhur pas tyre (sahabëve) sepse ata kanë qenë të pastër nga devijimi, bidati (risitë në fe) dhe poashtu kanë qenë me qëllime të çiltëra dhe kanë dëshmuar dhe përjetuar, zbritjen e Kur'anit .

Me gjithë këtë është përhapur në mesin e njerëzve se imam Ebu Hanifeja (kinse) e kundërshton hadithin e të Dërguarit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, dhe i jep përparësi logjikës dhe kijasit para sunetit dhe etherit apo shkurt thënë logjikës para teksteve. Ebu Hanifeja e ka demantuar këtë shpifje me thënien:

- Kanë gënijyer, Vall-llahi, dhe kanë shpifur ndaj nesh ata që kanë thënë se ne i japim përparësi kijasit para tekstit e a ka nevojë pas tekstit për kijas?!

Gjithashtu ka thënë:

- Asnjërit nuk i takon të thotë sipas mendimit të vet para Librit të All-llahut të Madhëruar e as para sunetit të të dërguarit të All-llahut dhe as para asaj për të cilën sahabët kanë qenë unanim (kanë pasur ixhma).

I ka thënë Muhamedit, të birit të Aliut, të birit të Husejnit - All-llahu qoftë i kënaqur me ata - duke iu përgjigjur për akuzën e bërë:

- All-llahu më mbroftë nga ajo që unë të bëj diç të tillë.

Muhamedi i ka thënë: - E ke shëndruar fenë dhe hadithet e gjyshit tim në kijas (analogji). Pastaj ngritet Ebu Hanifeja para Ebu Xhaferit dhe i thotë:

- Ulu në vendin tënd ashtu siç edhe meriton dhe unë të ulem në vendin tim ashtu siç meritoj se ti tek unë ke pozitën ashtu siç ka pasur gjyshi yt gjatë jetës tij te sahabët.

Ulet Ebu Xhaferi e pastaj ulet edhe Ebu Hanifeja i gjuhëzuar para tij. Pastaj i thotë Ebu Xhaferit unë do të pyes tre pyetje e ti mu përgjigj:

I thotë e Ebu Hanifeja: - A burri është më i dobët apo gruaja?

Gruaja, përgjigjet Ebu Xhaferi.

Ebu Hanifeja i thotë: - Sa hise ka burri e sa hise ka gruaja?

Dy hise ka burri dhe një hise ka gruaja, përgjigjet Ebu Xhaferi.

Atëherë i thotë Ebu Hanifeja: kështu është thënia e gjyshit tënd, se po ta kisha ndryshuar fenë e gjyshit tënd, do të duhej me kijas të jetë një hise për burrin dhe dy hise për gruan, sepse gruaja është më e dobët se burri.

Pastaj e ka pyetur a namazi është më me vlerë apo agjërimi?

Ai ka thënë: - namazi është më i vlefshëm.

Në lidhje me këtë Ebu Hanifeja i thotë: - kështu është qëndrimi i gjyshit tënd, se po ta kisha ndryshuar fenë e gjyshit tënd, me kijas do të ishte që kur të pastrohet gruaja nga menstruacionet, të bën kaza namazin e mos të bën kaza agjërimin.

Në vazhdim e pyet Ebu Xhaferin cila është më e fëlliqur, urina apo sperma?

Ebu Xhaferi i thotë: - Urina është më e fëlliqur.

Pastaj Ebu Hanifeja i thotë: - Po ta kisha ndryshuar fenë e gjyshit tënd me kijas, do të kisha urdhëruar të bëjnë gusëll pasi të urinojnë, e të marin abdest pas daljes së spermës (ejakulimit).

Por ... All-llahu më ruajtë që unë ta ndryshoj fenë e gjyshit tënd me kijas. Pastaj ngritet Ebu Xhaferi dhe e përqafton.

Ebu Hanifeja i ka dhënë përparësi hadithit mursel dhe daif para kijasit dhe ka qenë i mendimit se nuk lejohet të përdoret kijas në prezencën e tyre.

Akuzën që ia kanë bërë Ebu Hanifes, ia kanë demantuar shumë nga dijetarët bashkohas të tij dhe të më vonshëm. Prej tyre:

Sufjan Theuri i cili ka thënë:

- Ebu Hanifeja shumë mirej me dituri, i mbronte ndalesat e All-llahut që dikush ti ndryshon e ti bën hallall. I pranonte hadithet sahih që i bartnin transmetuesit e përpiktë nga i dërguari i All-llahut, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, dhe atë që e kanë aritur dijetarët e

Kufës, e pastaj tjerët e kanë akuzuar, All-llahu na faltë neve dhe ata.

Zufer ibën Hudhejl nxënësi i Ebu Hanifes ka thënë:

- Mos ia vëni veshin fjalëve të kontradiktore se Ebu Hanifeja dhe pjestarët tanë nuk kanë shkoqitur ndonjë çështje pa u bazuar së pari në Librin e All-llahut, në sunet dhe në thëniet e sahabëve e pastaj kanë bërë analogji (kijas).

Ibën Tejmijje ka thënë:

- Kush mendon për Ebu Hanifen apo për dijetarët tjerë që i kanë prirë besimtarët se ata qëllimisht kanë dashur ta kundërshtojnë hadithin sahih për shkak të kijasit apo gjëje tjetër, ka gabuar ndaj tyre. Kështu ata kanë menduar me dilemë dhe hamendje ...

Ibën Kajjim ka thënë:

Pasuesit e Ebu Hanifes - rahimehull-llah - janë unanim se medhhebi i Ebu Hanifes ka qenë i atillë që i ka dhënë përparësi hadithit daif para analogjisë dhe mendimit. Në këtë bazë e ka ndërtuar medhhebin e tij.

Pastaj Ibën Kajjim i ka përmendur disa shembuj, prej tyre:

Ebu Hanifeja ka ndaluar prerjen e dorës për më pak se dhjetë dirhem për të cilën hadithi është i dobët.

E ka përcaktuar kohëzgjatjen e hajzit dhjetë ditë, ndërsa hadithi është daif.

E ka kushtëzuar për faljen e xhumasë vendin, kurse hadithi është daif.

I është larguar kijasit krejtësisht në çështjet e burimeve sepse ka pasur në disponim ethere (thënie nga shabët) edhe pse ato nuk kanë qenë të përcjellura nga i Dërguari, sal-lallahu alejhi ve sel-lem. (dmth. I ka respektuar thëniet e sahabëve para kijasit).

Mirëpo duhet pasur parasysh se te Ebu Hanifeja dhe Imam Ahmedi me hadith daif nënkuptohet ajo që është hasen te më të vonshmit.

Reagimin ndaj akuzës që i është bërë Ebu Hanifes e përfundojmë me thënien e Ebu El-'Iz-it i cili ka thënë: - është obligim ti thuhet atij që thotë për Ebu Hanifen se e ka kundërshtuar Zotriun e të dërguarve (Muhamedin, sal-lallahu alejhi ve sel-lem). Kjo thënie është gënjeshtër dhe shpifje dhe nënçmim ndaj këtij imami eminent. Ai që bën kesi shpifje për të duhet të ketë qortim ...

Derisa ka thënë: ...për Ebu Hanifen edhe për dijetarët tjerë në çështjet kontradiktore duhet të thuhet ose nuk i ka aritur teksti (argumenti), apo nuk i është shfaqur ndonjë argument për gjykimin përkatës apo i është paraqitur atij ndonjë argument tjetër apo arsye tjera.

Ebu Hanifeja - rahimehull-llah - ka qenë i përpikët në dituri, prandaj kur vërtetohej (verifikohej) ndonjë lajm (hadith) nga i Dërguari, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, nuk e linte e të kalon në thënien e tjetrit.

Transmeton Ibën Abdul-Berr me senedin e tij nga Ebu Hamza Es-Sukeri se ka thënë: e kam ndëgjuar Ebu Hanifen duke thënë: - kur të vjen hadith me isnad sahih nga i dërguari, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, e pranojmë dhe nuk ngurojmë.

Poashtu është e njohur te ymeti mysliman se Ebu Hanifeja është thënësi i fjalës: Hadi-thi i verifikuar sahih është medhhebi im.

Kjo thënie është e regjistruar në librin "Hashijetu Ibën Abidin" 1/67.

Ali Shaban Tanusha

Marrë nga libri: "Usulud-din indel-imam Ebi Hanife"

Dr. Muhamed ibën Abdur-rahman El Humejjis

Principet e perceptimit të teksteve fetare dhe studimit të tyre

Në mënyrë që interpretimi i teksteve të sheriatit dhe deduktimi e përfitimi i rregullave, ligjeve e normave prej tyre të jetë i drejtë e i saktë, është detyrë që perceptimi dhe studimi i tyre të mbështetet në principet që vijojnë:

I pari: Mbështetja në metodën e sahabëve, Allahu qoftë i kënaqur prej tyre.

Sahabet kanë një gradë të lartë sepse Allahu i ka nderuar, i ka lavderuar, i ka lartësuar pozitat e tyre, i ka ngritur vlerat e gradat e tyre dhe i ka cilësuar të drejtë prej mbi shtatë qiej. Allahu i lartësuar ka thënë për ta: [Me ata të cilët të parët përqaftuan Islamin nga Muhaxhirunët (besimtarët që u shpërngulën nga Meka në

Medinë) dhe Ansarët (besimtarët e Medinës që i strehuan dhe i ndihmuan ata) si dhe ata që i ndoqën besnikërisht ata (në besim), me këta All-llahu është mjaft i kënaqur dhe ata janë më se të kënaqur me Të. Ai ka përgatitur për ta Kopshte të Begatë nën të cilët rrjedhin lumj për të banuar atje ngaherë. Ky është ngadhënjimi madhështor.] [Et Teube:100]. Gjithashtu ka thënë; [Muhamedi (a.s.) është i Dërguari All-llahut dhe ata që janë me të janë të ashpër ndaj mohuesve (të All-llahut) dhe të mëshirshëm ndërmjet tyre . I sheh ata të përkulun (në Ruku) dhe të lëshohen me fytyrë në tokë(në sexhde kur l falen All-llahut), duke kërkuar Begati nga

All-llahudhe Kënaqësin e Tij. Shenja e tyre (e besimit të tyre) është në fytyrat e tyre nga gjurmët e sexhdes (gjatë faljes). Ky është përshkrimi i tyre në teuratë, ndërsa shembulli i tyre në lnxhil përshkruhet si një farë (e mbjellë) e cila lëshon llastarin, pastaj e forcon atë dhe ai pastaj qëndron vetë në trungun e vetduke i mrekulluar mbjellësit, që Ai T'i tërbojë mosbesimtarët me anë të tyre nga mesi i tyre të cilët besojnë (të gjithë ata që besojnë në Njësinë e All-llahut, në të Dërguarin e Tij, Muhamedin a.s. dhe e ndjekin Fenë e All-llahut, Islamin deri në Ditën e Fundit) dhe punojnë mirësi e drejtësi (sipas këtij besimi) falje dhe shpërblim tepër të madh (Kopshtet të Begatë të Xhenetit të pa Fund).] [El Fethu:29]. Gjithashtu në Kur'anë Ai ka lajmëruar se është i kënaqur prej tyre dhe se e di që në zemrat e tyre kanë qëllime të mira, të pastra, e të drejta. [Sigurisht që All-llahu ishte i kënaqur me besimtarët kur ata të dhanë besën ty (Muhamed a.s.) nën pemë. Ai e dinte mirë çfarë kishte në zemrat e tyre, pra Ai zbriti Es-Sekineh (butësinë, gjakftohtësinë e qetësinë) mbi ta dhe Ai i shpërbleu ata me fitore të afërt.] [El Fethu:18]

Ehli sune uel xhemaah rrespektojnë metodën e sahabëve në kuptimin dhe interpretimin e Kur'anit dhe sunetit, sepse ata jetuan me Profetin, e dëgjuan atë dhe ishin të pranishëm kur zbriste shpallja. Profeti u përcillte atyre shpalljen dhe ua komentonte atë. Ata e kanë njohur mirë gjuhën arabe, synimet e sheriatit, shkaqet e zbritjes së ajeteve të Kuranit. Për të gjitha këto arsye ata sigurisht i dinë më mirë domethëniet e Kur'anit dhe sunetit dhe synimet e sheriatit, se sa gjeneratat e ardhëshme. Prandaj Abdullah ibnu Mesudi ka thënë; "Kush do të marrë për shembull

ndonjë le të marrë për shembull shokët e Muhamedit. Ata kanë qënë njerëzit me zemrat më të mira, më të devotshme, e më të pastra të këtij ymeti, kanë patur dijen më të thellë, nuk shtireshin dhe nuk i trillonin gjërat, kanë qënë në udhëzimin më të drejtë dhe në gjendjen më të mirë. Janë njerëzit që Allahu i zgjodhi për të shoqëruar profetin e tij, kështu që mësojeni e vlerësojeni epërsinë e tyre dhe pasojini gjurmët e tyre, sepse ata vërtetë kanë qënë në udhëzimin e drejtë." [Ibnul Abdil Berr në Xhamiu bejanil ilmi].

Metoda e sahabëve në perceptimin, interpretimin dhe praktikimin e Kuranit dhe sunetit është rruga e vetme për të qëlluar të vërtetën mes ideve, mendimeve, interpretimeve, rrymave e rrugëve të ndryshme, të cilat qarkullojnë mes muslimanëve. Ajo është e vetmja që të çon në shpëtim. Allahu ka thënë në Kur'anë: "Kush kundërshton të dërguarin pasi i është bërë i qartë udhëzimi dhe ndjek një rrugë tjetër jo rrugën e besimtarëve (sahabëve) Ne do ta mbajmë atë në atë rrugë që ai ka zgjedhur për veten e tij, do ta djegim në zjarrin e xhehenemit dhe sa përfundim i keq që është ky" [En Nisa; 115]. Rruga e besimtarëve që Allahu e ka cilësuar si të vetmen mënyrë për të shpëtuar zjarrit të xhehenemit është rruga e sahabëve, ndërsa ata që kundërshtojnë të dërguarin dhe ndjekin rrugë e interpretime të tjera jo atë të sahabëve janë të kërcënuar me djegie në zjarrin e xhehenemit.

Për këtë tregon edhe hadithi që e ka transmetuar Abdullah ibn Amr, i cili thotë: Ka thënë Pejgamberi: "Do të shfaqen në umetin tim ato veprime që u shfaqën te çifutët. Ata do të ecin me veprimet e tyre paralel me atë që e bënë Beni-Israilët, aq sa nëse ka patur mes Beni-israeliëve të

tillë që u vinin nënave të tyre haptasi, do të ketë në umetin tim që do të veprojnë në këtë mënyrë. Vërtet ben i israilët u përçanë në 72 grupe dhe ky umet do të përçahet në 73 grupe, të gjithë do të jenë në zjarr, përveç njërit. Kush është ky grup o i Dërguari i Allahut (na e përshkruaj neve atë)? - i thanë shokët e tij-. Profeti u tha: Janë ata të që e zbatojnë islamin kështu si unë dhe shokët e mi." Trasmeton: Tirmidhiu. Albani thotë; hadithi është hasen.

Në këtë hadith përmendet qartë se grupi i shpëtuar, janë ata të cilët e praktikojnë dhe e kuptojnë islamin ashtu sikurse ka qënë profeti dhe shokët e tij. Prandaj duhet ta perceptojmë, ta interpretojmë dhe ta praktikojmë Kur'anin dhe sunetin ashtu si shokët e profetit e jo sipas logjikës së devijuar, epsheve dhe mendimeve, shijeve e medhhebeve të ndryshme, të cilët bien ndesh me kura'nin dhe sunetin, siç veprojnë bidatçijtë, sepse rruga e drejtë dhe e shpëtimit, është të mos i tejkalojmë domethëniet që sahabet ia kanë dhënë Kur'anit dhe sunetit.

Në vijim do të përmendim disa thënie të dijetarëve, të cilat dëshmojnë se duhet të ndjekim menhexhin (metodën) e sahabëve në perceptimin, studimin dhe interpretimin e Kur'anit dhe sunetit.

Ibnu Hazmi ka thënë: "Ata të cilët na ka lajmëruar Allahu i Lartësuar se është i kënaqur ndaj tyre dhe se e din atë çfarë gjendet në zemrat e tyre dhe se ka zbritur qetësinë mbi ta, nuk lejohet të dyshojmë aspak në drejtësinë dhe besueshmërinë e tyre, apo të hezitojmë në punët, çështjet dhe gjendjen e tyre." Këto fjalë që i ka thënë për sahabet ibnu Hazmi i ka përfituar nga fjala e Allahut: "Vërtet Allahu që i kënaqur me besimtarët kur ata nën hijen e atij druri të zotoheshin ty dhe Ai e

dinte se ç'kishin zemrat e tyre, andaj u dhuroi qetësimin dhe së shpejti i shpërbleu me një fitore". [El Feth: 18]

Ibën Tejmijje ka thënë: "Në çështjet e akides muslimanët kanë nevojë të njohin dy gjëra:

1-E para: **Të njohin qëllimin e fjalëve të Allahut dhe të dërguarit të Tij.**

Kjo arrihet duke njohur gjuhën e Kura'nit në të cilën ka zbritur dhe duke njohur atë që e kanë thënë sahabët, tabiinët dhe mbarë dijetarët e muslimanëve lidhur me domethëniet e fjalëve të Allahut dhe të Dërguarit të Tij, sepse i Dërguari i Allahut kur u komunikoi atyre Kur'anin dhe sunetin u mësoi se çfarë synonte t'u përcillte nëpërmjet fjalëve të tij, prandaj sahabet i mësuat domethëniet e Kuranit në mënyrë më të përsosur, se sa memorizimi e mësimi përmendësh i shkrojave të tij. Këto domethënie ua përcollën tabiinëve në mënyrë më madhështore dhe më të përsosur se sa përcjellja e shkronjave të tij..." [Mexhmuul Fetaua]

Gjithashtu ka thënë: "Kush e komenton e e interpreton Kura'nin dhe hadithin në kundërshtim me tefsirin (komentin) e njohur nga sahabet dhe tabiinet ai është shpifës (gënjeshtar) ndaj Allahut, devijues i fakteve, argamenteve e ajeteve të Allahut dhe keqinterpretues i fjalëve të Tij. Kjo padyshim i hap rrugën kufrit, devijimit, dhe rrënimit të parimeve e realiteteve të fesë, gjë e cila njihet domosdoshmërisht në fenë islame që është e pavlefshme dhe e pavërtetë". [Mexhmuurr rresail elmunirije]

Gjithashtu ai ka thënë: "Kush kundërshton thënien e tyre dhe e komenton Kur'a'nin ndryshe nga tefsiri i tyre ai ka gabuar në argumentin që ka sjellë dhe në mendimin që ka synuar ta mbështesë me të". [Ettefsirul kebir]

Ibnu Rexheb Elhanbeli ka thënë: "Dija e dobishme prej të gjithë këtyre njohurive është; Mësimi i teksteve të Kura'nit dhe sunetit dhe kuptimi i domethënies së tyre duke u bazuar në atë që është trasmetuar nga sahabet, tabiinët dhe pasuesit e tyre lidhur me domethëniet e Kuranit dhe sunetit. Gjithashtu të konsiderohet e mjaftueshme ajo që është trasmetuar prej tyre lidhur me çështjet e hallallit dhe haramit, asketizmit, njohurive që zbusin zemrën e të tjera. Pastaj të bëhet përpjekje për të dalluar të vërtetën nga e pavërteta së pari, dhe së dyti të njihen domethëniet e të kuptohen mirë. Këto njohuri fetare janë të mjaftueshme për atë që logjikon dhe interesohet të marrë dije të dobishme e të preokupohet me të." [Fadlu ilmis selefi al khalefi]

Eshshatibi ka thënë: "Prandaj selefët e mirë të këtij umeti, në të cilët përfshihen sahabët, tabiinët dhe ata që i kanë pasur ata, ishin më të ditur rreth Kur'anit dhe njohurive të tij..." [Elmuvaafakat]

Ibnu Abdil Hadi ka thënë: "Nuk lejohet të shpikësh koment ose interpretim për ndonjë ajet ose hadith që nuk ka ekzistuar në kohën e selefëve, nuk e kanë njohur dhe nuk ia kanë sqaruar ymetit, sepse kjo nënkupton se ata nuk e kanë njohur të vërtetën dhe kanë devijuar prej saj, ndërkohë që është udhëzuar e e ka qëlluar ky kundërshtar i mëvonshëm!" [Essarimul munki]

I dyti: Njohja e gjuhës arabe

Që të kuptosh argumentet e kuranit dhe sunetit në mënyrë të saktë patjetër duhet të njohësh gjuhën arabe në të cilën ka zbritur Kurani fisnik dhe me të cilën profeti u foli shokëve të tij. Prandaj intere-

simi i dijetarëve të ymetit dhe prijësve të tij për gjuhën e Kura'nit ka qenë shumë i madh me qëllim që tekstet e shariatit të kuptohen ashtu siç duhet. Umer bnul Hattabi çonte shkresa anëmbanë territorit të khalifatit: që njerëzit të mësonin sunetin, rregullat e trashgimisë dhe rrregullat e gjuhës arabe ashtu siç mësonin Kura'nin" [Xhamiu bejanil ilmi]

Imam Shafiu në librin e tij 'Er-Risale' ka theksuar domosdoshmërinë e njohjes mirë së gjuhës arabe për të kuptuar Kur'anin dhe sunetin.

Ibën Tejmije ka thënë: "Njohja e gjuhës arabe me të cilën na është komunikuar feja është prej gjërave që të ndihmojnë për ta kuptuar fjalën e Allahut dhe të Dërguarit të Tij. Po kështu edhe njohja e semantikës së fjalëve, sepse në përgjithësi humbja e bidatçinje ka lindur për këtë shkak, ngaqë ata i jepnin fjalës së Allahut dhe të dërguarit të Tij atë kuptim që pretendonin megjithëse nuk ishte i vërtetë." [Mexhmuul fetava]

Eshatibi ka thënë: "Qëllimi është të sqarojmë se Kur'ani ka zbritur në gjuhën arabe, kështuqë kuptimi i tij nuk mund të bëhet vetëm se nëpërmjet të kësaj gjuhe, sepse Allahu i Lartësuar thotë:

"Nuk ka dyshim që ne e zbritëm Kur'a'nin në gjuhën arabe me qëllim që ju të kuptoni" [Jusuf; 3]

"Sigurisht që ky (Kur'ani) është shpallje nga Zoti i Aleminit (i Gjithësisë, Zoti i njerëzve dhe i xhindeve). Të cilin Ruhu (Meleku Xhibiri) i besueshëm e ka zbritur në zemrën tënde (o Muhamed) që të mund të jesh prej këshilluesve, (i zbritur) në gjuhën arabe të qartë" [Shuara 192-195]

"Ne vërtetë e dimë se mosbesimtarët thonë: Atë (Muhamedin) vetëm se e mëson ndonjë njeri i mençur. Gjuha e atij

njeriu të cilit ata i referohen, është krejt e huaj, ndersa ky (Kura'ni) është gjuhë e arabe qarte" [EnNahl; 103]

E të tjera argumente të cilat tregojnë se Kur'ani është arabisht, në gjuhën arabe, dhe jo gjuhë e huaj, apo në ndonjë gjuhë të huaj, prandaj kush kërkon ta kuptojë, mënyrën e vetme për ta kuptuar ka gjuhën arabe. Nuk ka rrugë tjetër për ta kuptuar përveç kësaj gjuhe." [Elmuvafeke]

Këtu është një çështje shumë e rëndësishme të cilën duhet ta kemi parasyshë, e cila është se argumentet dhe treguesit fetarë i kufizojnë domethëniet gjuhësore, u japin fjalëve dhe shprehjeve kuptime të caktuara, specifike dhe i sqarojnë ato. Ibnu Tejmija ka thënë: "Nëse Profeti e sqaron kuptimin e një fjale dhe përmbajtjen e saj, nuk është e domosdoshme ta ketë marrë nga gjuha apo të ketë shtuar në të, por rëndësi ka që është njohur qëllimi i tij sidoqoftë raporti i fjalës së përdorur me gjuhën. Sepse e rëndësishme është të njohim qëllimin e Profetit". Prandaj sqarimet e përmendura në shariat për termat dhe shprehjet kanë përparësi mbi çdo sqarim tjetër. Shumë bidatçij për arsye se nuk e kanë marrë në konsideratë këtë realitet i komentuan termet fetare që kanë të bëjnë me parimet e fesë duke u mbështetur krejtësisht në aspektin gjuhësor pa marrë parasyshë synimet e shariatit, p.sh; murrxhiet i dhanë fjalës iman vetëm kuptimin e njohjes dhe vërtetimit pa marrë parasysh qëllimin e shariatit në përdorimin e kësaj fjale. [Shiko; Mexhmuul fetava7/289]

I treti: **Mbledhja e të gjitha argumenteve që kanë të bëjnë me një çështje.**

Tekstet fetare manifestojnë një njëjtësi unike të cilat plotësojnë, e përsosin njëra tjetrën, kështu që nuk mund të qartësohet çështja derisa të mblidhen të gjitha argumentet që lidhen me të. Argumentet e Kur'anit dhe sunetit të saktë përputhen me njëra tjetrën dhe nuk bien në kundërshtim, sepse ato kanë dalë nga një burim i vetëm, prandaj nuk mund të ketë në to kundërtënie ose kundërshti. Allahu i Lartësuar e ka përshkruar librin e tij me fjalën e Tij: [Vërtet se ata që nuk besuan në Mesazhin Përkujtues (Kur'anin), kur ai u erdhi atyre (do të marrin dënimin). Dhe ai është një Libër i nderuadhe i vlerësuar (sepse ai është Fjala e All-llahut dhe Ai e ruan atë nga çdo shtrembërim.)] [Nuk hyn gënjeshtër në të as nga para, as nga prapa: ai është i zbritur nga (All-llahu) më i Urti, më i Denji dhe Zotëruesi i të gjitha lavdërimeve]. [Fussilet; 41-42]. Gjithashtu Allahu i Lartësuar ka thënë: [A nuk mendojnë thellë për Kur'anin? Po të kishte qenë ai prej dikujt tjetër e jo prej All-llahut, sigurisht që do të kishin gjetur në të mjaft kundërthanie e mospërputhje.] [Nisa; 82]

Me këtë që sqaruam mësojmë se nuk lejohet të merret një tekst dhe të lihet një tjetër në të njëjtën temë, sepse kjo çon në copëtimin e teksteve, sakatimin dhe gjymtimin e tyre. Allahu i Lartësuar ka thënë: "Atëherë a besoni vetëm në një pjesë të librit dhe mohoni pjesën tjetër?" [El Bekaretu; 85]

Lidhur me këtë temë imam Ahmedi thotë: "Nëse nuk do t'i grumbullosh rrugët e hadithit, nuk e kupton atë, sepse hadithet sqarojnë njëri tjetrin dhe variantet e një hadithi shpjegojnë njëri tjetrin".

Ibnu Tejmijje ka thënë: "Dijetari pasi të dallojë atë që e ka thënë i Dërguari nga ajo që nuk e ka thënë, ka nevojë të kup-

tojë qëllimin e tij, kështu që duhet të bëjë pajtimin mes haditheve, të bashkojë gjërat e ngjashme dhe si rrjedhojë të bashkojë mes atyre gjërave që ka bashkuar Allahu dhe i Dërguari i Tij dhe të ndajë e të bëjë dallim mes gjërave që Allahu dhe i Dërguari i Tij i kanë bërë të ndryshme. Kjo është dija prej së cilës përfitojnë muslimanët dhe të cilën është detyrë ta pranojmë. Me këtë dije kryesuan dijetarët e muslimanëve, si tre dijetarët e mëdhenj e të tjerë kënaqësia e Allahut qoftë mbi të gjithë" [Mexhmuul fetava].

Shatibiu ka thënë; "Strumbullari i gabimit në nxjerrjen e rregullave nga argumentet e sheriatit është vetëm një gjë; e kjo është mosnjohja e synimeve të sheriatit dhe mosbashkimi e mospajtimi mes argumenteve të sheriatit. Sipas dijetarëve të vendosur në dije metoda e saktë e deduktimit të rregullave nga tekstet, është të merret i gjithë sheriat si një formë e vetme, duke i renditur çështjet e pjesshme në çështjet e tërësishme, duke përjashtuar prej argumenteve të përgjithshme gjërat e veçanta që janë përjashtuar po me argument, duke e kufizuar tërësinë e argumenteve absolute me argumentet e kufizuara, duke i shkoqitur e sqaruar argumentet e përgjithshme e të pashtjelluara me argumentet shkoqitëse sqaruese, e të tjera aspekte e drejtime...".

Pas kësaj Shatibiu ka thënë; "Të vendosurit e të mëkëmburit në dije e përfytyrojnë sheriatin një formë (njësi) e vetme, argumentet e të cilit i shërbejnë njëri tjetrit, si pjesët e trupit të njeriut nëse do të pëfytyroheshin në një formë frytëdhënëse"

Gjithashtu ai ka thënë: "Shpesh i vëren injorantët të mbështesin mendimet e tyre në argumente të pavlefshme ose argumente të sakta, por mendimin e kanë for-

muar duke u kufizuar vetëm me një argument të caktuar dhe duke mos i marrë në konsideratë argumentet e tjerë, të cilët e mbështesin atë mendim ose e kundërshtojnë".

Nga ky sqarim që ka bërë Shatibiu ne mësojme se është e domosdoshme të mbledhim argumentet që kanë të bëjnë me një çështje të caktuar dhe të vendosim çdo tekst në vendin e tij të duhur.

I katërti: **Njohja e synimeve të Sheriatit Islam**

Prej mirësisë dhe mëshirës së Allahut të Lartësuar ndaj këtij ymeti është që të gjitha rregullat i ka ligjëruar për synime dhe përfundime madhështore. Të gjitha rregullat e ligjet e sheriatit janë të themeluara mbi realizimin e interesave për robërit në dynjanë dhe ahiretin e tyre. Allahu i Lartësuar ka thënë: [Onjerëz! Juka ardhur juve një këshillë e mirë nga Zoti juaj (Kur-ani i cili ju urdhëron për çdo të mirë dhe ju ndalon nga çdo e keqe) dhe shërim për atë (sëmundje të padijes, të dyshimit, të hipokrizisë, të dallimeve e tjerë) në gjokset tuaj, -udhëzim dhe mëshirë (duke shpjeguar e dalluar të lejuarën e të palejuarën) për besimtarët.] [Junus:57]

Dijetarët e ymetit tonë në shumë thënie kanë theksuar se sheriatu ynë është zbritur për të realizuar dhe për të plotësuar e kompletuar dobitë dhe interesat për njerëzit në dynja dhe në Ahiret, si dhe për të zhdukur dhe eliminuar dëmet dhe të këqijat ose për t'i minimizuar ato në dynja dhe në Ahiret.

Shatibiu ka thënë: "Sheriatu është vendosur nga Allahu për të realizuar dobitë dhe interesat për robërit në dynja dhe në Ahiret (në të përshpejtuar dhe të vonua-

rën, të ardhmen) dhe për të shmangur dëmet dhe të këqijat prej tyre.

El Iz-z ibnu Abdus-selam thotë: "Sheriati i gjithë është në dobi dhe interes të njerëzve. Ai ose përmban shmangien e dëmeve, ose arritjen e dobive dhe realizimin e interesave."

Ibnul Kaj-jimi thotë: "Sheriati është i bazuar dhe i themeluar mbi objektivin e realizimit të urtësive, dobive dhe interesave për robërit në jetën e dynjasë dhe të Ahiretit. Të gjitha rregullat dhe ligjet e sheriatit janë të drejtë, dobiprurës dhe të vendosur në vendin e duhur. Çdo çështje që devijon nga drejtësia për në padrejtësi, nga mëshira për në kundërtën e saj, nga dobia dhe interesi për në dëm, dhe nga urtësia, saktësia dhe preçiziteti për në

kotësi, parregullsi dhe në konfuzion, nuk është prej sheriatit. Ajo edhe sikur t'i mvishet sheriatit me anë të keqinterpretimit, nuk i përket atij, sepse sheriatit është drejtësia e Allahut ndërmjet robërve të Tij dhe mëshira e Tij ndërmjet krijesave të Tij."

Ibnu Tejmijje ka thënë: "Sheriati është i themeluar mbi realizimin e dobive dhe kompletimin e tyre, si dhe eliminimin e dëmeve e të këqijave dhe minimizimin e tyre sipas mundësisë. Ai na udhëzon të njohim më të mirën e dy të mirave dhe më të dëmshmin e dy dëmeve ose dy të këqijave, në mënyrë që kur përplasen dy të mirat dhe s'mund të bëhen të dyja, t'i jepet përparësi më të madhes, dhe kur përplasen dy dëmet dhe s'mund të shmangen të dy, t'i jepet përparësi shmangjes së dëmit më të madh". [Minhaxhus suneh]

Ismail Bardhoshi

Një grua e mirë

Ky është një shembull i rrallë i një gruaje të mirë, të cilën kam vendosur ta përmend këtu:

Është thënë që Shurejh, i cili ishte një gjykatës, u takua me esh-Shabin. Ky i fundit e pyeti për jetën e tij në shtëpinë. Shurejh i tha: “Unë nuk kam patur asnjë problem me gruan time për njëzet vite”. Esh-Shabi tha: “Si kështu?”

Shurejh ju përgjigj: “Natën e martesës, unë e pashë atë dhe pashë një bukuri të mahnitshme. Unë pastaj i thashë vetes: “Duhet të marrë abdes dhe t’i fali dy rekatë dhe ta falenderoj Allahun. Kur unë mbarova, unë e pashë se ajo ishte duke më ndjekur mua në falje dhe mbaroi sapo mbarova unë. Kur fqinjët u larguan, unë u drejtova drejt saj dhe u përpoqa ta prek. Por ajo më tha: “Prit një minutë, O Ebu Umejeh (Shureih), qëndro aty ku je”. Pastaj ajo tha: “Të gjitha falenderimet i takojnë Allahut. Ne e falenderojmë Atë, kërkojmë ndihmën e Tij dhe kërkojmë faljen e Tij. Paqja dhe bekimet qofshin mbi Muhammedin salallahu alejhis ua selam. Unë jam e huaj për ty dhe unë nuk di për moralin dhe sjelljet e tua. Kështu më trego çfarë të pëlqen dhe unë do ta bëj dhe çfarë urren dhe unë do t’i shmangem. Ajo vazhdoi: Duhet të ketë midis njerëzve një grua që ti duhet të martohesh dhe një burrë midis njerëzve të mi që unë mund të martohesha por Allahu, subhanehu ve teala, e ka marrë vendimin me dijen e Tij. Allau, subhanehu ve teala, të ka dhënë

fuqi mbi mua, kështu bindju Atij, ose më mbaj mirë ose më lësho me këndshmëri. Kjo është çfarë desha të them dhe Allahu na faltë të dyve”.

Shurejh, pastaj tha: “Unë e pashë të nevojshme të mbaja një hutbe e cila nuk ishte mbajtur për një kohë të gjatë. Unë thashë: “Të gjitha falenderimet i takojnë Allahut. Ne e falenderojmë Atë, kërkojmë ndihmën e Tij dhe kërkojmë për faljen e Tij. Paqja dhe bekimet qofshin mbi Muhammedin salallahu alejhis ua selam. Ti (gruaja e tij) ke thënë shumë gjëra, të cilave, nëse i qëndron fort ti do të shpërblehesh por nëse nuk i përmbahesh ato do të jenë fakt kundër teje. Unë dua të tilla dhe të tilla gjëra dhe unë urrej të tilla dhe të tilla gjëra. Ti mund ta përhapish çdo të mirë që sheh dhe ta mbulosh çdo të keqe që sheh. Ajo pastaj tha: “Çfarë do t’i thuash të afërmeve që më vizitojnë? Unë ju përgjigja: “Unë nuk dua që familja jote të më imponojë gjëra mua” Ajo tha: “Kë prej fqinjëve të tu dëshiron që unë të vizitoi? Unë i tashë: “Familjen e filanit dhe filanit sepse janë njerëz të mirë ndërsa familja e filanit dhe filanit janë njerëz të këqinj”.

Shurejh, pastaj tha: Unë pata një dasëm të mrekullueshme dhe vitet e para ishin të bukura. Kur vinte viti i ri dhe kur unë u ktheva nga gjykata, unë pashë një grua në shtëpinë time. Unë e pyeta gruan time: “Kush ishte ajo? Gruaja ime u përgjigj: “Vjerra jote”. Vjerra ime më pau dhe më pyeti: “Si po të duke nusja jote?” Unë

i thashë: “Gruja më e mirë që një burrë mund të ketë”. Ajo pastaj i tha: “O Ebu Umejah, ti do të jesh në kushte më të këqija sesa ajo në dy raste, nëse ajo lind një fëmijë ose nëse gëzohet për nderet tuaja. Unë betohem që burrat nuk janë sprovuar më keq sesa me një grua të llastuar. Kështu disiplinoje gruan tënde”.

Unë kam jetuar me gruan time për njëzet vjet dhe kurrë nuk jam ankuar për të, përveçse një here dhe pastaj unë kam qenë i padrejt ndaj saj.

Kjo është sesi një burrë duhet të jetë, sesi një grua duhet të jetë dhe si një vjerrë duhet të jetë.

Shejh Ibrahim Ibën Salih el-Mahmud
Përktheu: Ammar Ardit Kraja

Ekspozimi i sekreteve familjare

Fëmijët shpesh sëmuren dhe ankohen nga ndryshimi i kohës, ashtu siç dihet nga çdo nënë dhe babë. Një ditë, gruaja ime dhe unë morëm djalin tonë për tek doktori. Unë u ula në dhomën e pritjes e cila ishte ndërtuar posaqërisht për burrat, ndërsa gruaja ime u ul tek dhoma e grave. Ne vetëm pritëm për rreth dhjetë minuta përpara se të takonim doktorin. Rugës për në shtëpi, gruaja ime më tha që ndërsa pristje për doktorin, një grua filloi të ankohej për sëmundjen e saj dhe për vizitat e shpeshta tek doktorët dhe spitalët. Ajo pastaj përmendi fëmijët e saj me emra dhe ankohej për secilin prej tyre, duke thënë që njëri prej tyre ha dhe fle së tepërmi dhe një tjetër djalë jeton shumë larg dhe nuk e viziton kurrë. Ajo gjithashtu fliste për gruan e djalit të fundit e cila ishte e paedukatë dhe nuk e pëlqente dhe kjo ishte pse ata nuk e vizitonin vetëm ngandonjëherë. Ajo gjithashtu u ankua për burrin e saj dhe megjithëse ajo ka patur dhimbje që dje, ai e ka sjellur tek doktori vetëm sot. Ajo mbajti një ligjëratë të gjatë vetëm për pak minuta. Unë u habita dhe e pyeta gruan time nëse ajo e

njihte atë grua më parë dhe ajo u përgjigj negativisht. Ajo tha që ajo nuk e dinte emrin e saj por ajo i ishte ankuar me të parin takim. Unë e pyeta atë për dobitë e ankesave të saja, përderisa ajo ishte duke ekspozuar sekretet e familjes. Kur gruaja ime pa se unë isha i habitur, ajo tha: “kjo është tipike për gratë kur takohen me njëra-tjetrën, ato ankohen dhe thonë çfarë ndjejnë në zemrat e tyre. Disa gra thonë disa gjëra që ti do të turpërohesh nëse i dëgjon. Shumë prej tyre fillojnë të ankohen përpara se të pyeten, duke dhënë informacione të detajuara dhe fjalë ndëshkimi. Nëse ju uleni me ato, ju mund të dëgjoni detajet e shumë prej atyre gjërave”.

Këto janë sekrete në shtëpitë e njerëzve, të cilat normalisht nuk i nxjerrin dhe nuk lejojnë që askush ti dijë. Akoma, ju do t'i dëgjoni që nëna i tregoi kështu dhe kështu midis shoqeve të saja dhe vajza ja ka thënë burrit të saj dhe kështu me rradhë. Ky zakon është bërë i zakonshëm në ditët tona, sepse gratë flasin për të gjitha gjërat kur ata takohen, veçanërisht nëse subjekti është për ankimin ndaj burrave të tyre. Ato ekspozojnë sekretet më

intime rreth burrave të tyre, deri në atë masë sa disa burra habiten që burra të tjerë do t'i përmendin planet e tyre për udhëtimet ose një makinë që e kanë blerë dhe kështu më rrallë, në një vend publik. Ata mendonin se këto lajme nuk do të dilnin nga shtëpitë e tyre ose kështu ata shpresonin. Kur ata hetojnë se kush i ka treguar atyre, ata do të shohin që gruaja juaj i ka treguar gruas së tij.

E dashur motër!

Pse i zbulon sekretet që burri i juaj ju tregon ose ankohet rreth tij tek të tjerët? Kjo mund të shkaktojë probleme familjare, duke përfshirë divorcin ose të paktën humbjen e besimit të përbashkët midis teje dhe burrit tuaj. Ku është dobia e gjithë kësaj, përveç asaj që të tjerët do të gëzohen për ngatërresat tuaja dhe përmendjes së sekreteve të juaja në takimet e

tyre? Në këtë mënyrë, ju ose keni gjetur një shërues për problemet tuaja ose e keni hequr qafe sëmundjen. Sikur t'i kishte mbledhur dikush lajmet e juaja dhe t'i kishte ekspozuar, ju do të ishit nervozuar dhe zemëruar. Pse atëhere ti e bën të njëjtën gjë dhe i ekspozon sekretet duke ditur që njerëzit do të ndahen në ata të cilët të dënojnë dhe ata të cilët të kanë zili?

Kas bin Saida dhe Ektham bin Saifi u takuan dhe njëri prej tyre e pyeti tjetrin:

“Sa lloje gabimesh ke parë tek biri i Ademit?” Burri tjetër i tha:

“Numri i gabimeve është i panumërt, unë numërova tetëmijë. Megjithatë, unë pashë që një cilësi mund t'i mbulojë të gjitha llojet e gabimeve”. Kur u pyet çfarë cilësie ishte ajo, ai ka thënë: “Të përmbajturit e gjuhës”.

Abdul Melik el-Kasim

Marrë nga: “Hidrances on the path”

Përktheu: Ammar Ardit Kraja

Një metodë këshillimi për të rinjtë

Fëmijët tanë u nënshtrohen dita-ditës pasojave të “revolucionit seksual” nëpërmjet TV-së, kinemasë, videove, internetit, gazetave, revistave, librave dhe shoqërisë. Mendja e tyre naive ushqehet me idenë se morali, kujdesi dhe vlerat kanë dalë nga moda. Nëse nuk u themi atyre se jeta në të vërtetë është krejt ndryshe, dhe nëse nuk u bëjmë të qartë atyre se ç'është e pranueshme nga pikëpamja kulturore dhe ç'është e rëndësishme nga pikëpamja islame, do të mbajmë përgjegjësi në qoftë se fëmijët do të binin viktimë të batakut imoral të seksit, drogave, shtatzanisë së

padëshiruar, prostitucionit, alkoolit dhe varësisë nga lojrat e fatit.

Metodologjia mund të jetë si më poshtë vijon:

Këshillë për bijën adoleshente:

Trupi yt i nënshtrohet ndryshimeve të cilat të përgatisin për faktin e të qenit grua. Me ndryshimet, një ditë vjen dhe përgjegjësia e të qenit nënë. Trupi yt bëhet objekt i ndryshimeve të mëdha si p.sh. madhësia e gjinjve, fytyrës, gjatësisë, peshës si dhe fillimi i hemoragjisë së rregullt gjatë menstruacionit mujor - kësaj s'ke pse i trembesh; kjo s'është gjë tjetër veç-

se një mrekulli e Allahut të Madhërueshëm, ndërsa mitra jote përgatitet çdo muaj të presë vezoren e fekunduar.

Tek brezat e sotëm, ndryshimet vijnë më shpejt se tek ata të mëparshëm. Fëmijët piqen më shpejt se ç'mund ta kemi imagjinuar më parë. Tek brezat e hershëm, femrat fillonin menstruacionin në moshën 13 vjeç, kurse sot kjo ndodh qysh në moshën 9 vjeç. Kjo do të thotë se qysh në këtë moshë mund të mbesin femrat shtazënë nëse kryejnë marrëdhënie seksuale. Nëse ngelesh shtatzënë në këtë moshë, jeta jote do të shturej, si dhe do të ndërlikohej krejt perspektiva e saj. Ëndrrat e tua, qëllimet dhe aspiratat për një karrierë premtuese do të shtyeshin për një kohë më të vonë ose do të dështonin përfundimisht.

Duhet të jesh e kënaqur me trupin tënd. Ai po kalon në faza të ndryshimeve hormonale që ndikojnë tek gjendja jote emocionale. Kjo është një periudhë e konflikteve të shpeshta. Prindërit duhet të jenë të ndërgjegjshëm dhe duhet të diskutojnë me durim, mirëkuptim dhe dashamirësi për tema të ndryshme. E rëndësishme është që të mos bëhesh pre e presionit të shoqërisë të cilët të tundojnë në rrugën e eksperimentimit të puthjeve apo marrëdhënieve seksuale. Bile, disa "shokë" do të përpiqen të të hedhin romuze apo të të izolojnë nëse nuk bëhesh pjesë e tyre. Mos i dëgjo ata! Duhet të besosh fort tek udhëzimet e Allahut të Madhërueshëm dhe t'u përgjigjesh shokëve thjeshtë: „Jo, mua kjo s'më intereson.“ Nuk do të pendohesh kurrë për këtë veprim. Shmangiu sidomos djemve apo burrave më të moshuar se ti. Ata do të përpiqen të të joshin me dhurata, lule apo premtime boshë dashurie. Në fakt ata në këtë mënyrë

hedhin grepat për të të shtënë në grackën e krevateve të tyre, ku ti mund të humbësh ndershmërinë tënde, për të të hedhur më pas si limon i shtrydhur, në kërkim të një viktime tjetër naive.

Kështu ti mund të humbasësh shumë:

- Humbet nderin,
- Thyen udhëzimet e Kuranit dhe Syneetit për ndalimin e seksit jashtë martese,
- Mund të ngelesh shtatzënë kundër vullnetit (shumë femra mendojnë gabimisht se s'mund të ngelin shtazënë menjëherë pas përvojës së parë seksuale),
- Mund të infektosh me ndonjë sëmundje seksuale (përfshi dhe HIV/SIDA). Për disa prej këtyre sëmundjeve nuk ka ende mjekim (si p.sh. herpes, etj). Disa prej këtyre sëmundjeve nëse nuk kurohen me vëmendje, mund të shkaktojnë shterpësi dhe ti kurrë nuk mund të lindësh fëmijë më pas; apo akoma më keq, mund të të shfaqet kanceri i mitrës.

Këshillë për birin adoleshent:

Trupi yt i nënshtrohet ndryshimeve të cilat të përgatisin për fazën e pjekurisë dhe për faktin se një ditë mund të bëhesh baba. Do të ndjesh ndryshimin e zërit, shfaqjen e puçrrave apo qimeve në pjesë të ndryshme të trupit. Në këtë moshë është normale ejakulimi gjatë natës dhe ndryshimi i shpeshtë i gjendjes së humorit. Shtohen edhe aromat e pakëndshme por të natyrshme të trupit, prandaj duhet të lahesh rregullisht, si dhe të tregosh vëmendje për higjienën personale. Trupi yt do të zgjerohet me ritme të shpejta prandaj duhet të hash, pish, ushtrosh dhe flesh shumë, në mënyrë që trupi të përfitojë maksimalisht nga pikëpamja fizike.

Shokët do të të provokojnë që të kesh marrëdhënie me vajzat. Duhet t'i besosh aftësive të tua të gjykimit, si individ i lirë dhe reflektues, që vendos në bazë të

mësimeve të Kuranit dhe të Pejgamberit, paqja dhe bekimi qofshin me të. Duhet të sillesh me të gjitha femrat, me respekt, mirësi dhe mirësjellje - e jo sikur ke të bësh me diçka që mund ta përdorësh, shpërdorosh dhe më pas ta hedhësh tutje. Në televizion, gazeta e revista do të shohësh reklama të tipit: kujdes nga HIV/SIDA, përdor prezervativ. Kujto se kjo nuk na rekomandohet nga besimi islam. Islami predikon se marrdhëniet e sigurta janë vetëm ato të martesës. Praktiko ato veprimtari që zhvillojnë llogjikën, trupin dhe shpirtin në frymën islame. Fazat që po kalon janë në fakt mjaft tërheqëse dhe mrekulluese (përveç detyrave të shkollës). Përpiku të bëhesh aq i përkryer sa ke mundësi.

Konkluzioni

Allahu i Madhërueshëm i ka dhënë njerëzimit vullnetin e lirë. Të gjithëve na bie berra e vendimarrjes në jetë për çështje të ndryshme. Jeta në fakt na nxjerr përpara tundime të cilat mund të çojnë ndonjëherë drejt konfuzionit dhe paralizës së plotë. Cilat janë vendimet e drejta? Kujt duhet t'i pëlqejmë? Ç'është e modës sot? Mos vallë do bëhem qesharak,(-e) me vendimet e mia?

Njeriu i pavendosur bëhet gjithnjë viktimë e rrethanave dhe ushtar i bindur i trendeve të modës. Të mbrojtur janë veçse ata individë të cilët përdorin Kuranin dhe Synetin e profetit Muhamed, paqja dhe shpëtimi qoftë me të, si busull orientimi në vendimet tyre, si dhe në dallimin e së mirës nga e keqja.

Kjo botë ka aq të mira, sa ç'ka edhe tundime. Tundimet janë veçse provime para të cilave sprovohemi. Në fund të fundit, ne mbajmë përgjegjësi për vendimet tona.

Mund të marrim vendime të zgjuara në bazë të njohurive të sakta. Shumë qeveri sot mbrojnë me vendosmëri politikatat e virgjërisë, kundër seksit jashtë martese, kundër tradhëtisë bashkëshortore, në kuadër të përpjekjeve të dëshpëruara për t'ju rikthyer sistemeve morale të paraardhësve tanë.

Bukuria e besimit islam qëndron tek fakti se udhëzimet që përmban Kurani janë të përhershme dhe universale, vlejnë për të gjitha kohët dhe iu rezistojnë edhe tendencave më të rafinuara kontemporane. Allahu i Madhërueshëm na ka krijuar. Vetëm Ai e di ç'është për ne më e mira.

Shpresoj që këto mendime të thjeshta të hedhin më tepër dritë mbi tematikën e trajtuar. Gjithashtu shpresoj që brezat e sotëm rinore, të cilët shpesh ndodhen para alternativave të vështira, t'i kenë më të qarta kriteret e vendimarrjes.

Në përfundim s'na mbetet gjë tjetër veçse të konstatojmë se po vjen një brez tjetër i ri.

Është përgjegjësia jonë morale e kolektive, si komunitet dhe komb, që t'u japim atyre udhërrëfimin e duhur. Rinia është e ardhmja jonë, fati ynë. O Allah i Madhërueshëm, i Mëshirshëm, Ty të takojnë të gjitha lavdërimet; të lutem na udhëzo ne dhe rininë tonë, me mençurinë dhe mirësinë Tënde të pafund, drejt rrugës së drejtë, rrugës të së vërtetës.

MUDr. Ahmed Adam*

Korrektoi dhe përshtati kolektivi i IslamonWeb.net

*Ahmed Adam punon si mjek në një spital privat në Afrikën e Jugut, njihet si veprimtar i të drejtave të njeriut, shkrimtar, orator, studjues i Islamit.

Ahmed Adam
©IslamOnweb.net

Imam Nafi

Imam Nafi - njëri nga transmetuesit në senedin më të saktë. Imami, myftiu besnik, dijetari i Medinës, njëri nga tabi'inët e dalluar me dije, njeriu që ummetit Islam ia përcolli dijen e Ibën Umerit, radijall-llahu anhum, që ky i fundit e morri nga i Dërguari i All-llahut, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem.

Ai është Nafiu, robi i liruar i Ibën Umerit, Ebu Abdull-llahi, El Kureshiu, El Adeviu. Për prejardhjen e tij ka shumë mendime por më i sakti është se ai është me prejardhje persiane.

Me caktimin e All-llahut pati fatin të mëson nga gjenerata me zgjedhur e as'habëve, radijall-llahu anhum. Në mesin e mësuesve të tij do t'i gjeni emrat më të njohur të as'habëve si: Ibën Umerin, nga i cili transmetoi më shumë, Aishen, Ebu Hurejren, Rafi' ibën Hadixhin, Ummu Selemen, Ebu Se'id El Hudriun, Salimin, Abdull-llahun, Ubejdull-llahun dhe Zejdin, nipat e Umerit, All-llahu qoftë i kënaqur me ta.

Imam Buhariu thotë: Sendi më i saktë është transmetimi që Imam Maliku e bën prej Nafiut dhe ky prej Ibën Umerit.

Omer ibën Abdul Azizi, rahimehull-llah e dërgoi Nafiun në Egjipt që njerëzve t'ua mëson sunnetin.

Në një prej viteve ai ishte përgjegjës për tubimin e Zeqatit në Jemen.

Për shoqërimin e tij me Ibën Umerin, radijall-llahu anhum, Nafiu thotë: Me të i kemi

bërë mbi tridhjetë udhëtime për Haxh ose Umre.

Imam Maliku thoshte: E vizitoja për të mësuar prej moshës së re fëmijërore. Ulej me mua dhe më rrëfente hadithe. Derisa ishte i gjallë Salimi (biri i Ibën Umerit) nuk përgjigjeshte në pyetjet e parashtruara.

Mësimet e tij ishin pas namazit të sabahut në xhaminë e të Dërguarit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, dhe pas lindjes së diellit dilte nga xhamia.

El Vakidi: Hadithet që i kishte dëgjuar prej Ibën Umerit ishin të shënuar në libër të cilin në e lexonim. I thoshin: Nxënësit e tu e kanë shënuar dijen tënde në libër e ai thoshte le të ma sjellin që t'ua përmirësoj.

Ebu Uveysi rrëfen: Ishte i ashpër dhe ashpërsia e tij ishte shkak që unë ta braktisi. Nuk pata fatin të përfitoj nga dija e tij në kohë që disa tjerë, krahas ashpërsisë, përfituan nga dija e gjerë që e posedonte.

Maliku thoshte: Atë që e ka thënë Nafiu vuloose (si të saktë).

Kur iu afroi vdekja qau. Të pranishmit e pyetën: Pse po qan? Tha: Mu kujtua Sa'di (ibën Muadhi) radijall-llahu anhu, dhe shtrëngimi i varrit. I Dërguari i All-llahut, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Nëse ka njeri që do kishte shpëtuar nga shtrëngimi i varrit ai do të ishte Sa'd ibën Muadhi..."

Nga ky dijetarë përfituan shumë transmetues të hadithit dhe emri i tij përmendet në pothuajse gjithë librat e hadithit.

Si nxënës më të dalluar dhe të njohur të tij do t'i përmendim: Imam Malikun, Ejjub Es Sihtijanin, Zuhriun, Humejd Et Tavi-in, Ibën Xhurejxh-in, Muhammed ibën Aun-in, Bukejr ibën Abdil-lah El Eshexhixh-in, Muhammed

ibën Is'hakun, Hemmam ibën Jahjanë, Haxh-xhaxh ibën Ertat, El Euzaiun dhe shumë tjerë. Ndërroi jetë në vitin 117 H. All-llahu e mëshiroftë me mëshirën e Tij të gjerë. Amin.

Talha Kurtishi

Ka'bu-l-Ahbar

Dijetari çifut që përqafoi islamin dhe një nga tabi'inët e dalluar. Quhet Ka'b ibën Mati' El Himjeri El Jemani dhe është me prejardhje çifute. Islamin e pranoi pas vdekjes së Muhammedit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, dhe u shpërngul në Medine gjatë hilafetit të Omerit, radijall-llahu anhu. Aty u takua me shokët e të Dërguarit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem. Ishte një prej dijetarëve kolosë dhe i devotshëm. Islami si fe u bë pjesë e pandarë të jetës së tij. Kishte njohje të thellë mbi librat e çifutve dhe prirje për t'i dalluar të vërtetat nga gënjeshttrat. Është takuar me Omerin, Suhejbin, Ebu Hurejren, Mu'aviun, Ibën Abbasin, radijall-llahu anhum.

Shumicën e transmetimeve israilijate as'habët i kishin mësuar prej Ka'bit.

Thoshte: Të qaj nga frika prej All-llahut është më e dashur për mua se sa të jap lëmoshë ari aq sa e kam peshën.

Në kohën e Omerit, radijall-llahu anhu, ishte ushtar në ushtrinë që luftonte në Siri. Para tij për një ditë Islamin e pranuan 42 dijetarë çifutë të Bejtul Makdisit pasi që ua lexoi librin që muslimanët e gjetën në varrin e profetit Daniel në vendin e quajtur Sus. Në të shkruante: Ai që përpos Islamit kërkon fe tjetër nuk do t'i pranohet dhe në ahiret do të jetë prej të dështuarëve...

Njëri që e pranoi Islamin filloi të qaj dhe kur e pyetën për shkakun tha: Si të mos qan njeriu që gjithë këto vite ka qenë në humbje dhe sot mësoi për Islamin.

Këtyre çifutëve që e pranuan Islamin Mu'aviu, radijall-llahu anhu, u caktoi dhurata.

Dhehebiu kështu e përshkruante Ka'bul Ahbarin: Ishte thesar i dijes, ndërroi jetë në Homs pasi që ishte nisur për luftë në fund të hilafetit të Othmanit, radijall-llahu anhu

Transmetimet e tij i kanë shënuar Ebu Davudi, Nesaiu dhe Tirmidhiu. All-llahu e mëshiroftë me mëshirën e tij të gjerë.

Talha Kurtishi

Muaji Dhul-Ka'de

Është muaji i njëmbëdhjetë hënor, vijon pas muajit sheval, ndërsa i paraprinë muajit dhul-hixhe.

Quhet edhe dhul-ki'de, por më letrare është emërtimi i tij me dhul-ka'de.

Gjuhësisht, përbëhet prej dy fjalëve: dhu - pronar, shok; dhe folja ka'ade - u ulë. Është emërtuar me këtë emër sepse arabët e lashtë, në këtë muaj pushonin që në muajin e ardhëm të bëjnë haxhin. Ndërsa sipas një mendimi, sepse arabët e lashtë pushonin nga luftërat.

Veçoritë e këtij muaji:

- Është nga muajt e haxhit. Allahu subhanehu ue teala, ka thënë: "Haxhi është në muajt e caktuar". (Bekare 197). Komentatorët e Kur'anit me njëzëshmëri thonë se prej atyre muajve është edhe muaji dhul-ka'de.

- Është nga muajt e shenjtë (esh'hurul hurum). Argument për këtë është fjala e Allahut, subhanehu ue teala: "Muaji i shenjtë është për muajin e shenjtë, ndërsa për veptrat e ndaluara është ligji i barazisë (kisasi). Pra, kush ju sulmon juve, kthenia sulmin atij edhe ju po në atë masë". (Bekare 194). Ky ajet zbriti, në vitin kur Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, me shokët e tij u nisën për të bërë umren, por hasën në pengim nga ana e kurejshitëve, dhe aty ndodhi marrë-

veshja e njohur e Hudejbijes. Kjo ngjau në muajin dhul-ka'de.

Disa ngjarje me rëndësi që ndodhën në këtë muaj:

- Umreja e Resulullahut, salallahu alejhi ue selem, të cilën e bëri si kompenzim të umres nga e cila u pengua vitin e Hudejbijes.

- Në këtë muaj, vitin e pestë të hixhretit Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, i luftoi jehuditë, gjegjësisht fisin Beni Kurejdha.

- Në këtë muaj Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, u nisë për të bërë haxhin lam-tumirës.

- Të gjitha umretë që i bëri Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, i bëri në muajin dhul-ka'de.

- Dërgimi i Ebu Musa el-Esh'arijut, si ndihmës i Muadh ibën Xhebelit radijallahu anhu-ma, në Jemen, në vitin 10 H.

- Dhënia e besës Muavijut, radijallahu anhu, për halife të muslimanëve, në vitin 37 H.

- Beteja e Meladh Kurd (në vitin 464 H – 1071 G). Në këtë muaj triumfuan muslimanët kundër romakëve. Ky ishte hap i madh për formimin e shtetit Islam në Azinë e vogël.

Poashtu duhet të dijmë se nuk ka ndonjë argument që ky muaj është veçuar nga muajt tjerë, me ndonjë adhurim të veçantë, sikurse shtimi i agjërit, sadakasë etj. Allahu e di më së miri.

Omer Berisha

Ekzistenca e Allahut

Argumenti historik: Studimet e dijetarëve të religjionit së bashku me studimet gjenealogjike, antropologjike dhe psikologjike, kanë vërtetuar se besimi më i vjetër është monoteizmi i pastër, tragjet e të cilët janë gjetur që nga kohët e lashta e deri në kohën e re. Këtë e vërtetojnë edhe fetë me prejardhje qiellore, të cilat mësojnë se gjithësia ka një Krijues të Madh, besim ky i cili është skalitur në natyrshmërinë e krijesave.

Argumentet logjike mbi ekzistimin e Krijuesit: Ekzistojnë rregulla dhe të vërteta të pranuar tek të gjithë njerëzit e mençur, ato janë:

1. kotësia e saktësisimit të një variante nga tjetra pa argument.
2. kotësia e vargëzimit të gjërave.
3. kotësia e varshmërisë qarkore të krijesave.
4. ligji i kauzalitetit.

Këto rregulla të ndihmojnë që në mënyrë logjike të arrish deri te besimi në ekzistimin e Krijuesit. Shkojmë me radhë:

Së pari: Kotësia e saktësisimit të një mendimi nga tjetri pa argument: gjithësia ka tre mundësi:

- a) të jetë ekzistimi i saj i domosdoshëm   b) absurd   c) apo i mundshëm

Supozimi i parë është i kotë, sepse ajo do të thotë se gjithësia nuk zhduket, e kjo është absurde. Ne çdo ditë shohim si vdesin krijesa të ndryshme, si ngjallen. Pra gjinden apo zhduken. Nga kjo kuptojmë se nuk është absurde zhdukja e gjithësisë.

Supozimi i dytë është gjithashtu i kotë, sepse gjithësia është realitet që ekziston, sikur ekzistimi i saj të ishte absurd nuk do të ekzistonte.

Pra nuk mbeti vetëm se supozimi i tretë: ekzistimi i gjithësisë është i mundshëm, që do të thotë: lejohet të ekzistojë apo të mos ekzistojë në mënyrë të barabartë. Mirëpo, gjithësia vërtetë ekziston dhe patjetër të ketë nga jashtë dikush i cili zgjedh njërën nga mundësitë e përmendura: ekzistimin apo mosekzistimin. Nëse ndokush thotë: gjithësia e ka krijuar vetveten. Themi: kjo patjetëron saktësimin e njërit variant nga tjetri pa argument, sepse sikur ta kishte krijuar vetveten do të ishte ekzistimi i saj i domosdoshëm, mirëpo ne e kuptuam nga ajo që u tha më lartë se ekzistimi i gjithësisë është i mundshëm. Kjo na bënë të qartë se atë e ka krijuar ndonjë fuqi tjetër jashtë sajë, që dallon nga ajo në qenien dhe cilësitë e Tij.

Nëse ndokush thotë: mund që ndonjë fuqi tjetër pos Allahut ta kishte krijuar gjithësinë. Themi: kotësinë e kësaj mund ta shohësh në argumentet që vijnë:

Së dyti: kotësia e vargëzimit të gjërave deri në paskajshmëri: mundësia që të ketë forcë tjetër pos Allahut që ka krijuar gjithësinë është e kotë, sepse kjo të shpien në vargëzim të supozimeve deri në pafundshmëri dhe logjika nuk mund të arrijë deri te ndonjë gjykim përfundimtar. Nëse ndonjëri thotë: këtë gjithësi mund ta kishte krijuar ndokush tjetër pos Allahut. I themi: e këtë krijues të paramenduar kush e krijoi? Nëse thotë: e ka krijuar ndonjë krijues tjetër. I themi: kjo të shpien në vargëzim ta paskajshëm, e kjo gjë është e kotë. Pra ky vargëzim patjetër të përfundojë te Qenia ekzistimi i të cilës është i domosdoshëm, për të përfunduar paskajshmëria, e ky është Allahu.

Së treti: kotësia e varshmërisë qarkore të krijesave: kjo do të thotë se çdo krijesë, ekzistimi i saj varet nga diçka tjetër, e kjo e dyta varet nga e para. Kjo është e kotë dhe e papranuar logjikisht. Shembulli për këtë është: nëse themi se ekzistimi i vesë varet nga ekzistimi i pulës, mirëpo po ashtu ekzistimi i pulës varet nga ekzistimi i vesë, nuk do të ekzistonte asnjëra për shkak absurditetit. Kjo është varshmëria qarkore. Nëse ndonjëri thotë: gjithësia është e krijuar dhe ka shkak dhe ky shkak është ndikimi i ndërsjellë i atomeve të asaj qenie, që ka vazhduar miliona vite derisa është formuar kjo gjithësi, pra natyra vetë e ka krijuar. I themi: cili është shkak i parë në krijimin e atomeve të para me ndikim të ndërsjellë? Dhe cili është shkak i vetë ndikimit të ndërsjellë? Nëse thotë: shkak janë vetë atomet, që do të thotë se ato e kanë krijuar vetveten e pastaj kanë pasur ndikim të ndërsjellë derisa është krijuar gjithësia. I themi: kjo është kotësia e varshmërisë qarkore të krijesave, sepse ti e bërë një gjë shkak për ekzistimin e një tjetres, dhe këtë të dytën shkak për ekzistimin e vetvetes, e cila kur ishte asgjë, ekzistimi i saj varej nga dalja e sajë prej asgjësë, kur del nga asgjëja bëhet shkak që nuk krijon vetveten. Pastaj themi: ti the se gjithësia është e krijuar, nuk është e amshuar, si mund që e krijuara të jetë shkak për vetveten kur nuk ka ekzistuar më herët, asgjëja e pastër nuk mund të krijojë diçka si dhe është absurde që një gjë të jetë krijues dhe krijesë në të njëjtën kohë.

Së katërti: ligji i kauzalitetit: sistemi dhe veçoritë e ndryshme të gjërave flasin për shkakun dhe urtësinë e ekzistimit të tyre. Nuk është e logjikshme që të gjendet ndonjë shkak apo urtësi vetvetiu, pa planifikues të tij. Nëse themi se Dielli gjendet rastësisht dhe nuk ka ndonjë urtësi në ekzistimin e tij dhe në detyrat që i kryen ai në gjithësi, nuk do të dyshonte askush në këtë kohë për çmendurinë e tij. Njëjtë sikur një shkencëtari të anatomisë t'i themi se truri, mëlçia, pankreasi e tjerë, ekzistojnë rastësisht dhe rastësisht i kryejnë detyrat e tyre. Nuk do të dyshonte ky shkencëtarë për çmendurinë e kësaj fjala. Pasi që për këto gjëra të vogla, konsiderojmë se është e pamundur të ekzistojnë rastësisht, si mund të besojmë se tërë kjo gjithësi, me gjithë përsosurinë e saj ekziston rastësisht?! Dhe se harmonia e kësaj gjithësie nuk ka planifikues, rregullat dhe urtësitë e saj janë të paqëllimta? A është e logjikshme që kjo gjithësi e mrekulluar dhe në mënyrë precize e harmonizuar është gjetur kotë dhe se tërë ai precizitet është bërë rastësisht? Ai që beson këtë është si ai që beson atë i cili thotë: sikur t'i sjellim gjashtë majmunë para gjashtë kompjuterëve dhe t'i lëmë ashtu me miliona vite, nuk është larg mendjes që ndonjëri prej tyre të shkruan ndonjë poezi të mrekullueshme të Shekspir! Mund t'i besoni këtij? S'ka dyshim se ky është më i mençur se majmunët, mirëpo për fat të keq mundësia e majmunëve për të shkruar një poezi si të Shekspir nuk është më e madhe për te qenë vetë ai si Shekspiri. A nuk është ashtu?

Nuk ka dyshim se përveç asaj që përmendëm më lartë edhe natyra e pastër e njeriut argumenton ekzistimin e Zotit. Edhe pse ndokush mundohet ta fshehë këtë, përsëri në momente të vështira del na pah ky besim.

Po ashtu ka argumente edhe në gjithësi dhe në vetë njeriun për atë që logjikon. Për shembull vetëm nëse shfetojmë librin "Njëshmëria e Krijuesit" të Abdulmexhid Zëdanit, do të shohim një sërë argumentesh. Në kohën tonë argumentet për ekzistimin e Zotit janë edhe më të qarta. Këtë e vërejmë nga deklaratat e ndryshme të shkencëtarëve të ndryshëm. Për më tepër mund të konsultoni librin "Mrekullia shkencore në Kur'an dhe Sunnet" të të njëjtit autor.

Përgatiti: Agim Bekiri

Kush është hoxhë?

Pyetje: Në kohën e sotit, kur kemi shumë hoxhallarë, Allahu i ruajtë, po dëgjojmë fjalë të shumta rreth tyre, ashtuqë nuk dijmë se kujt t'i besojmë. Andaj, hoxhë i nderuar, të pyes, në çka duhet të bazohemi për t'i vlerësuar hoxhallarët e sotit? Allahu ju shpërbleftë me të mira për atë që bëni për Islamin.

Përgjigje: Cilësitë më të rëndësishme për një hoxhë, shkurtimisht, janë këto:

1. Takvallëku, asketizmi dhe lirimi nga dëshirat epshore.
2. Dija fetare
3. Drejtësia, qoftë edhe me kundërshtarin.
4. Kujdesi për bashkim e jo përçarje, kështu ishte edhe metodologjia e hoxhallarëve tanë, sikurse Bin Bazi dhe Uthejmini, Allahu i mëshiroftë.
5. Gjuha e lehtë. Bin Bazi nuk lexonte librat e Ibën Hazmit edhe pse ai (Ibën Hazmi) ka qenë dijetar i madh, por me kundërshtarët gjuhën e kishte të vrazhdë.
6. Gjoksi i gjërë e i shëndoshë dhe largpamësia.
7. Mosngulja këmbë në të pavërtetë, qoftë të ndonjë xhemati apo dijetari. Duke pasur kujdes të përfitojë nga secili që ka argumente edhe nëse ka gabuar në çështje tjetër.
8. Metodologjia e shëndoshë, të jetë i kapur për metodologjinë e tri gjeneratave të arta të muslimanëve (selefus salih), gjegjësisht për metodologjinë e ehli sunne uel xhema.
9. Të mos jetë prej atyre që shpeshherë kanë qëndrime, mendime apo fetva të çuditshme, që nuk mund të gjenden te dijetarët e mëdhenj.
10. Të jetë i mirëseardhur, globalisht, në mesin e hoxhallarëve tjerë dhe në mesin e njerëzve të thjeshtë.

Por, nuk do të thotë, që nëse një hoxhë nuk i plotëson të gjitha këto kushte, nuk lejohet të përfitojmë nga ai.

Prof. Dr. Nasir el-Omer
Përktheu: Omer Berisha

Besnikëria

29. Abdullah ibën Mes'udi, radijall-llahu anhu, transmeton se Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Besnikëria shpjen në mirësi, mirësia shpjen në xhennet, njeriu vazhdimisht është besnik derisa të regjistrohet tek Allahu i tillë. Gënjeshtria shpjen në mëkate, mëkatet shpiejnë në xhehenem, njeriu vazhdimisht gënjen derisa të egjistrohet tek Allahu gënjeshtar.”

Allahu, subhanehu ve teala, thotë: “O ju që keni besuar! Kinie frikë Allahun dhe bëhuni me besnikët.”, poashtu thotë: “Sikur ata të jenë besnik ndaj Allahut do të ishte më mirë për ta.”

Besnikëri (es-sidk) do të thotë: Përputhja e fjalëve që flet njeriu me atë që ka në zemër, pra përputhja e fjalëve me realitetin.

Dijetarët për kuptimin e hadithit kanë thënë: Besnikëria të orienton kah punët e mira që janë larg çdo gjëje të shëmtuar, kurse mirësia “el birr” është fjalë përmbledhëse për të gjitha punët e mira. Disa të tjerë kanë thënë se “el birr” është xhenneti edhe pse përfshirja e të dy kuptimeve lejohet. Sa i takon gënjeshtërs ajo shpjen në degjenerim.

Ky hadith na nxit që të kërkojmë besnikërinë në çdo aspekt e ai që e përvetëson këtë virtut regjistrohet tek Allahu në listën e besnikëve.

Besnikëria është prej gjërave të patjetërsuara në shoqërinë njerëzore si dhe themel i rëndësishëm në ndërtimin e saj. Sikur të mos ketë besnikëri do të humbeshin të gjitha lidhjet e shoqërisë dhe lidhjet shoqërore ndërmjet njerëzve sepse nuk mund të paramendohet shoqëri me individë që nuk veprojnë ndërmjet tyre me besnikëri.

Besnikëria është natyrshmëri e njerëzve, për këtë mjafton argument se fëmijet nëse ia rrëfen një tregim ku bëhet fjalë për një njeri besnik dhe një tregim tjetër ku flitet për një gënjeshtar do ta don besnikun dhe do ta urrej gënjeshtarin.

Merudhij thotë: E pyeta Ahmed ibën Hanbelin: si e kanë arritur famën njerzit kolosë të cilët përmenden për punët e tyre të mira? Më tha: me besnikëri, pastaj tha: besnikëria është e lidhur me bujarinë.

Fudajl ibën Ijadi ka thënë: Njerëzit nuk mund të stolisen me diç më të bukur se besnikëria.

Bilali deshi që të fejonte vëllain e tij me nje grua kurejshite dhe i tha familjes së saj: Neve na njihni, ishim robër e Allahu na liroi, ishim të humbur e Allahu na udhëzoi, ishim të varfër e Allahu na pasuroi. Unë dëshiroj që vëllain tim ta fejoj me filanen prej familjes suaj, nëse pranoni falenderimi i takon Allahut e nëse rrefuzoni Allahu është më i Madh. Kur ndëgjuan këto fjalë filluan të flasin njëri me tjetrin dhe thanë: Bilali është i njohur me nxitimin e tij për të pranuar prej të parëve Islamin, me prezentimin e tij nëpër luftëra, me pozitën e tij te Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, pra martonie vëllain e tij, dhe ata pranuan. Pasi u kthyen i tha vëllai i tij: Allahu të faltë! i përmende të mirat e të tjerat i le! Bilali ia ktheu: Ngadal o vëlla! Isha besnik në fjalët që thash dhe të martoi besnikëria.

Ismail ibën Abdullah el Mahzumij ka thënë: Abulmelik ibën Mervani më urdhëroi që t'ua mësoj fëmijëve të tij besnikërinë ashtu siç ua mësoja Kur'anin dhe t'i largoj nga gënjeshtra edhe nëse bëhet fjalë për vrasje.

Rib'ij ibën Harrashi nuk kishte gënjyer asnjëherë. Dy djemtë e tij ishin nisur prej në Horasan për t'u kthyer në shtëpi, mirëpo kishin bërë një gabim ndaj valiut Haxhaxh sepse ishin vonuar. Një nënpunës shkoi te Haxhaxhi dhe i tha atij: Njerëzit mendojnë se Rib'ij ibën Harashi asnjëherë nuk ka gënjyer e dy djemtë e tij kanë ardhur prej Horasani mëkatarë! Haxhaxhi tha: Ma sjellni këtu! Pasi që erdhi iu drejtua me fjalën: Zotëri! Rib'iju i tha: Çka don? Ai përsëri iu drejtua: Ç'është puna me dy djemtë e tu? Ai tha: Allahut i kërkojmë ndihmë, i lash në shtëpi. Haxhaxhi i tha: Mos ke dert nuk do t'u bëj atyre keq, puna është në dorën tënde.

Ahmed Muadh Hakkij

Përktheu: Agim Bekiri

(Marrë nga libri: Katërdhjet hadithe mbi moralin, NuN, Shkup, 2005)

SH.H. "BAMIRËSIA" njofton studentët për shpalljen e:

KONKURSIT

për bursa universitare për vitin 2006.

Të drejtë konkurrimi kanë të gjithë studentët e rregullt shqiptarë të universiteteve të R.M.

Studentët të cilët konkurrojnë për bursën universitare duhet t'i plotësojnë këto kushte:

1. të kenë të regjistruar vitin e dytë të studimeve e më lartë,
2. të kenë notën mesatare gjatë studimeve jo më pak se tetë,
3. të mos kenë vit të përsëritur gjatë studimeve.

Studentët të cilët i plotësojnë këto kushte duhet t'i paraqesin:

1. kopjen e faqes së parë të indeksit së bashku me certifikatën e vitit të regjistruar akademik 2005/2006, duke cekur edhe notën mesatare gjatë studimeve dhe atë se nuk ka përsëritur asnjë vit të studimeve,
2. dy foto.

Dokumentet e kompletuara paraqiten në zyrën e SH.H. "BAMIRËSIA" me adresë: str:386, no:11, GTC: Mavrovka lok: 46, 1000, Shkup.

Tel: 02/3290408

Afati i paraqitjes zgjatë prej datës 25.11. 2005 deri më 26 .12. 2005.

Vendimi do të publikohet në web-faqen: www.albislam.com si dhe në revistën "Albislam"

Drejtoria e sektorit për studentë